

Οδηγός Σπουδών 2025-2026

Οδηγός Σπουδών

Ένας οδικός χάρτης για την οργάνωση και την προβολή της εκπαίδευσης που προσφέρει το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Ο Οδηγός Σπουδών είναι μέσο προβολής και διαφάνειας για το Πανεπιστήμιο, καθοδηγεί τους φοιτητές και τις φοιτήτριες σε επιλογές και κατευθύνσεις για να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους εκπληρώνοντας συγχρόνως τις προσδοκίες που έχουν για μια υψηλού επιπέδου πανεπιστημιακή εκπαίδευση

1

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Για το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος

2

ΠΛΑΙΣΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Για τον συντονισμό της διδασκαλίας και τη συνοχή των μαθημάτων

3

ΑΝΑΔΕΙΞΗ

Των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προοπτικών που προσφέρει το Τμήμα

Α' Μέρος

Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, η Φιλοσοφική Σχολή το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Β' Μέρος

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών,

Τα μαθήματα του ακαδημαϊκού έτους 2025-2026

Περιεχόμενα

Συνομογραφίες

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

A Μέρος. Πληροφορίες για το Ίδρυμα

1. Επωνυμία και διεύθυνση
2. Πρυτανικές αρχές
3. Γενική περιγραφή του Ιδρύματος. Διάρθρωση της Φιλοσοφικής Σχολής
4. Οργάνωση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας 4.1 Διάρθρωση Τμήματος 4.2. Διάρθρωση Τομέων 4.3. Συνέλευση Τμήματος 4.4. Επιστημονικό προσωπικό 4.4.1. Μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) 4.4.2. Μέλη Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (ΕΔΙΠ) 4.5. Υπεύθυνοι συμφωνιών Erasmus 4.6. Επιτροπή σπουδών και φοιτητικών ζητημάτων 4.7. Εκπαιδευτικές άδειες ακαδημαϊκού έτους 2025-2026
5. Ακαδημαϊκό ημερολόγιο 2025-2026
6. Διαδικασίες εισαγωγής/εγγραφής
7. Βασικοί κανονισμοί του Ιδρύματος
8. Οργάνωση Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών 8.1. Οργάνωση Προγράμματος και θέματα σπουδών 8.1.1. Γενικά θέματα σπουδών 8.1.2. Κωδικοποίηση και τεχνικοί όροι 8.1.3. Πιστωτικές και Διδακτικές Μονάδες (ECTS) 8.2. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών 8.2.1. Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών ανάλογα με το έτος εισαγωγής 8.2.2. Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας 8.3. Λοιπές Διατάξεις 8.3.1. Πρακτική Άσκηση ΕΣΠΑ 8.3.2. Ανασκαφή 8.3.3. Μαθήματα Erasmus 8.3.4. Διδακτικά συγγράμματα 8.3.5. Αναγνώριση μαθημάτων 8.3.6. Αξιολόγηση φοιτητών/τριών 8.3.7. Λήψη Πτυχίου 8.3.8. Αξιολόγηση εκπαιδευτικής διαδικασίας από

φοιτητές/τριες 8.4. Εφαρμογή και αναθεώρηση του παρόντος Κανονισμού

B Μέρος. Πρόγραμμα και περιλήψεις μαθημάτων

Σκοπός και μαθησιακά αποτελέσματα του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

Πρόγραμμα μαθημάτων για το ακαδημαϊκό έτος 2025-2026

Περιλήψεις μαθημάτων και μαθησιακά αποτελέσματα
3.1. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας 3.2. Τομέας Ιστορίας Νεότερων Χρόνων 3.3. Τομέας Λαογραφίας 3.4. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΙ	Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΑΣΣ	Ακαδημαϊκός Σύμβουλος Σπουδών
ΒΔ	Βασιλικό διάταγμα
ΔΕ	Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
ΔΕΠ (μέλη)	Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό
ECTS	Ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων
ΕΔΙΠ	Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό
ΕΕ	Ελεύθερης επιλογής (μάθημα)
ΕΛΚΕ	Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας
ΕΤΕΠ	Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό
ΠΔ	Προεδρικό διάταγμα
ΠΕ	Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης
ΠΠΔΕ	Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας
Σ	Σεμιναριακό (μάθημα)/Σεμινάριο
Υ	Υποχρεωτικό (μάθημα)
ΥΑ	Υποχρεωτικό (μάθημα) Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας
ΥΕ	Υποχρεωτικό κατ'επιλογή (μάθημα)
ΥΙ	Υποχρεωτικό (μάθημα) Κατεύθυνσης Ιστορίας
Φ	Φροντιστηριακό (μάθημα)/Φροντιστήριο
ΦΕΚ	Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβέρνησης

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Πληροφορίες για το Ίδρυμα

1

ΕΠΩΝΥΜΙΑ και ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Η ταχυδρομική διεύθυνση του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων είναι:

Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
Κτήριο Διοίκησης
Πανεπιστημιούπολη Ιωαννίνων
45110, Ιωάννινα
Η ιστοσελίδα του Τμήματος: <https://hist-arch.uoi.gr>
E-mail: gramisar@uoi.gr

University of Ioannina
Faculty of Philosophy
Department of History and Archaeology
University Campus, 45110, Ioannina, GR
URL: <https://hist-arch.uoi.gr>
E-mail: gramisar@uoi.gr

2

ΠΡΥΤΑΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Πρύτανης: Άννα Μπατιστάτου, Καθηγήτρια Τμήματος Ιατρικής

Αντιπρύτανης (Διοικητικές και Οικονομικές Υποθέσεις): Ιωάννης Λεονάρδος, Καθηγητής Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών

Αντιπρύτανης (Ακαδημαϊκές Υποθέσεις και Φοιτητική Μέριμνα): Παναγιώτα Καντή, Καθηγήτρια Τμήματος Φυσικής

Αντιπρύτανης (Έρευνα, Καινοτομία και Ανάπτυξη): Θεόδωρος Ματίκας, Καθηγητής Τμήματος Μηχανικών Επιστήμης Υλικών

Αντιπρύτανης (Διεθνείς Σχέσεις, Εξωστρέφεια και Δια Βίου Μάθηση): Ξενοφών Μπήτσικας, Καθηγητής Τμήματος Εικαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης

3

ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ: Ιωάννης Τζαμτζής, Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΣΧΟΛΗΣ:

Τμήμα Φιλολογίας: Δημήτριος Γεωργακόπουλος

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας: Άννα Μαχαιρά

Τμήμα Φιλοσοφίας: Γκόλφω Μαγγίνη

5

Η Φιλοσοφική Σχολή ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ (ΒΔ 735/1964, ΦΕΚ Α΄ 240). Από το 1970 το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων έγινε Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές, τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (ΝΔ 746/1970, Α΄ 267). Το 1984 η ενιαία Φιλοσοφική Σχολή διαιρέθηκε με το ΠΔ 445/84 σε τρία Τμήματα που χορηγούν ξεχωριστό Πτυχίο: (α) Φιλολογίας, (β) Ιστορίας και Αρχαιολογίας και (γ) Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας. Το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020 το (γ) έγινε Τμήμα Φιλοσοφίας.

4

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας αποτελείται από τέσσερις τομείς:

- (α) Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας,
- (β) Ιστορίας Νεότερων Χρόνων,
- (γ) Λαογραφίας,
- (δ) Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.

Κάθε Τομέας αναπτύσσει ανεξάρτητα τις ερευνητικές δραστηριότητές του αλλά συλλογικά εφαρμόζουν κοινό Πρόγραμμα Σπουδών.

Το Τμήμα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2025-2026 προσφέρει:

- Πτυχίο με κατεύθυνση στην Ιστορία ή την Αρχαιολογία
- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης στις Βυζαντινές Σπουδές
- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης στην Ιστορία και τον Πολιτισμό του Νεότερου και Σύγχρονου Κόσμου
- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης στον Αρχαίο Κόσμο: ιστορική και αρχαιολογική θεωρία και πράξη

4.1. ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Πρόεδρος: Άννα Μαχαιρά, Καθηγήτρια (τηλ. 265100.5223)

Αντιπρόεδρος: Ανδρέας Βλαχόπουλος, Καθηγητής (τηλ. 265100.5107)

Γραμματέας: Αικατερίνη Παπαδήμα, Προϊσταμένη (τηλ. 265100.7231)

Προσωπικό Γραμματείας: Κτήριο Διοίκησης, 1ος όροφος, ηλεκτρονική διεύθυνση Γραμματείας: gramisar@uoi.gr

Διοικητικά-Φοιτητικά θέματα: Νικόλαος ΦΑΣΟΥΛΑΣ, Δ. Υπάλληλος, (τηλ. 265100.7180),

Όλγα Γκρέμου, Δ. Υπάλληλος, (τηλ. 265100.7441)

Προγραμματισμός-ψηφιακά μέσα: Λάμπρος Μπέλλος, ΕΤΕΠ (τηλ. 265100.5124)

Γραμματεία Τομέων: Όλγα Φατούρου, Δ. Υπάλληλος, Κτήριο Φιλοσοφικής, 1ος όροφος (τηλ. 265100.5161)

- ▶ Εργαστήριο Πληροφορικής, κτήριο Φιλοσοφικής, 2ος όροφος. Υπεύθυνος: Λάμπρος Μπέλλος (τηλ. 2651005158)
- ▶ Μουσείο Τυπογραφίας, κτήριο Φιλοσοφικής, ισόγειο. Υπεύθυνος: Ηλίας Κουλακιώτης (τηλ. 265100.5279)
- ▶ Βιβλιοθήκη

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη σε μονογραφίες, συλλογικούς τόμους και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιούτων και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα, Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδίκης Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσικα, Ιωάννη Τσανάκα, Σεραφείμ Χαριτωνίδη, Ιωάννη Τουράτσογλου, Luigi Beschi κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου, όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση σε αυτές (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος). Στην Κεντρική Βιβλιοθήκη φυλάσσονται επίσης και τα εξής Αρχεία του Τμήματος: (α) Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήριος Δάκαρης» και (β) Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων, που περιλαμβάνουν συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, το αρχείο του δημοτικού νοσοκομείου «Ελπίς» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία, φωτογραφικό και έντυπο υλικό.

Η ιστοσελίδα της κεντρικής βιβλιοθήκης είναι: <https://lib.uoi.gr/>

4.2. ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΜΕΩΝ

Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

Διευθυντής: Γεώργιος Καρδαράς, αναπλ. Καθηγητής (τηλ. 265100.5119)

Γραμματεία Τομέα: Όλγα Φατούρου, Δ. Υπάλληλος (τηλ. 265100.5161)

- Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας

Τομέας Ιστορίας Νεότερων Χρόνων

Διευθύντρια: Άννα Μανδουλαρά, αναπλ. Καθηγήτρια (τηλ. 26510.5242)

Γραμματεία Τομέα: Όλγα Φατούρου, Δ. Υπάλληλος (τηλ. 265100.5161)

- Εργαστήριο μελέτης Νεότερων και Σύγχρονων Κοινωνιών

Τομέας Λαογραφίας

Διευθύντρια: Μαριλένα Παπαχριστοφόρου, Καθηγήτρια (τηλ. 26510.5112)

Γραμματεία Τομέα: Όλγα Φατούρου, Δ. Υπάλληλος, (τηλ. 265100.5161)

- Μουσείο Λαογραφίας. Υπεύθυνος: Θεοφάνης Δασούλας, ΕΔΙΠ (τηλ. 265100.5146)
- Λαογραφικό Αρχείο
- Αρχείο Εθνοτοπικών και Πολιτιστικών Συλλόγων
- Μουσικολογικό Αρχείο

Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Διευθύντρια: Αλεξάνδρα Αλεξανδρίδου, αναπλ. Καθηγήτρια (τηλ. 265100.5126)

Γραμματεία Τομέα: Ελένη Βλαχοπούλου, ΕΔΙΠ (τηλ. 265100.5135)

- Αρχαιολογικό Σπουδαστήριο, Κτήριο Φιλοσοφικής, 2ος όροφος. Υπεύθυνη: Ελένη Βλαχοπούλου (τηλ. 265100.5135)
- Μουσείο Εκμαγείων και Διδακτικών Συλλογών, Κτήριο Φιλοσοφικής, 2ος όροφος. Υπεύθυνη: Κλεοπάτρα Καθάρου (τηλ. 265100.5127)

4.3. ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Συνέλευση Τμήματος	
Πρόεδρος	Α. Μαχαιρά
Αντιπρόεδρος	Α. Βλαχόπουλος
Διευθυντές/τριες Τομέων	Γ. Καρδαράς, Α. Μανδουλαρά, Μ. Παπαχριστοφόρου, Α. Αλεξανδρίδου
Μέλη	Π. Αναγνώστου, Ν. Αναστασόπουλος, Ε. Γούναρη, Α. Ζάννης, Ι. Ζελεπός, Κ. Καθάρου, Α. Κοντογιώργη, Η. Κουλακιώτης, Γ. Λιακόπουλος, Α. Μαντάς, Α. Μπάμπουιν, Α. Παναγοπούλου, Λ. Παπαστεφανάκη, Α. Σαραφιανός, Χ. Σταυράκος, Ε. Συγκέλλου, Ι. Τζαμτζής, Γ. Τζεδόπουλος, Ε. Τουρλούκης, Λ. Φλιτούρης

Εκπρόσωπος ΕΔΙΠ(1): Δεν έχει οριστεί

Εκπρόσωπος ΕΤΕΠ(1): Λ. Μπέλλος

Εκπρόσωποι προπτυχιακών φοιτητών/τριών(2): Δεν έχουν οριστεί

Εκπρόσωπος μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών(1): Δεν έχει οριστεί

4.4. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

4.4.1 ΜΕΛΗ ΔΕΠ

Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Χρήστος Σταυράκος (Βυζαντινή Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/stavrakos/	chstavra@uoi.gr
Ιωάννης Τζαμτζής (Ρωμαϊκή Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/tzamtzis/	itzamtzi@uoi.gr

Αν. Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Γεώργιος Καρδαράς (Σλαβική-Ευρασιατική Μεσαιωνική Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/kardaras/	gkardaras@uoi.gr
Ηλίας Κουλακιώτης (Αρχαία Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/koulakiotis/index.htm	koulakiotis@uoi.gr

Επικ. Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Άγγελος Ζάννης (Επιγραφική-Αρχαία Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/zaannis/	azannis@uoi.gr
Ευστρατία Συγκέλλου (Βυζαντινή Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/syngellou/index.htm	esyngellou@uoi.gr

Λέκτορες	URL	e-mail
Αγγελική Παναγοπούλου (Βυζαντινή Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/panagopoulou/cv.pdf	apanagop@uoi.gr

Εντεταλμένοι/ες Διδάσκοντες/ουσες Χειμερινού εξαμήνου	e-mail
Ιωάννης ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Ιστορία)	
Ευάγγελος ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	e.stavropoulos@uoi.gr

Εντεταλμένοι/ες Διδάσκοντες/ουσες Χειμερινού εξαμήνου	e-mail
(Βυζαντινή Ιστορία)	
Παναγιώτης Γεωργακάκης (Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης)	p.georgakakis@uoi.gr

Τομέας Ιστορίας Νεότερων Χρόνων

Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Άννα Μαχαιρά (Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/istorias_neoteron_chronon/mahaira.htm	amahaira@uoi.gr
Λήδα Παπαστεφανάκη (Νεότερη Ελληνική Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/istorias_neoteron_chronon/papastefanaki.htm	lpapast@uoi.gr

Αν. Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Ιωάννης Ζελεπός (Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία/σχέσεις Δύσης και Ελληνισμού)	http://users.uoi.gr/gramisar/istorias_neoteron_chronon/zelepos.htm	i.zelepos@uoi.gr
Άννα Μανδουλαρά (Νεότερη Ελληνική Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/istorias_neoteron_chronon/mandylara.htm	amandyl@uoi.gr
Λάμπρος Φλιτούρης (Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία)	https://lamprosflitouris.wordpress.com/	lflitour@uoi.gr

Επικ. Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Νίκος Αναστασόπουλος (Νεότερη Ελληνική Ιστορία)	http://users.uoi.gr/gramisar/istorias_neoteron_chronon/anastasopoulos.htm	nanastas@uoi.gr
Γιώργος Λιακόπουλος		liakopoulos@uoi.gr

Γιώργος Τζεδόπουλος	http://users.uoi.gr/gramisar/istorias_neo_teron_chronon/tzedopoulos.htm	ytzed@uoi.gr
---------------------	---	--

Εντεταλμένοι/ες Διδάσκοντες/ουσες Χειμερινού εξαμήνου	e-mail
--	--------

Ασημάκης Παλαιολόγος (Ιστορία του Μεταπολεμικού Κόσμου)
--

Τομέας Λαογραφίας

Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
-----------------	-----	--------

Μαριλένα Παπαχριστοφόρου (Κοινωνική Ανθρωπολογία και Λαογραφία-Προφορικός πολιτισμός)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/papachristophorou/	mpapach@uoi.gr
---	---	--

Επικ. Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
-----------------------	-----	--------

Παναγιώτα Αναγνώστου (Λαογραφία-Μουσική Παράδοση)		panagnostou@uoi.gr
Ιωάννης Δρίνης (Λαογραφία και Κοινωνική Ανθρωπολογία- Υλικός Πολιτισμός)		

Εντεταλμένοι/ες Διδάσκοντες/ουσες Χειμερινού εξαμήνου	e-mail
--	--------

Διονυσία ΜΑΝΕΣΗ (Κοινωνική Ανθρωπολογία)

Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
-----------------	-----	--------

Ανδρέας Βλαχόπουλος	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/vlachopoulos/	agvlach@uoi.gr
---------------------	---	--

Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
(Προϊστορική Αρχαιολογία)		

Αν. Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Αλεξάνδρα Αλεξανδρίδου (Κλασική Αρχαιολογία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/al_exandridou/	aalexandr@uoi.gr
Κλεοπάτρα Καθάρη (Κλασική Αρχαιολογία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/k_athariou/index.html	kkathariou@uoi.gr
Άρης Σαραφιανός (Ιστορία της Τέχνης)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/s_arafianos/	asarafia@uoi.gr

Επικ. Καθηγητές/τριες	URL	e-mail
Εμμανουέλα Γούνρη (Ρωμαϊκή Αρχαιολογία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/g_ounari/	emmagoun@uoi.gr
Αναστασία Κοντογιώργη (Ιστορία της Τέχνης)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/k_ontogiorgi/	akontogiorgi@uoi.gr
Απόστολος Μαντάς (Βυζαντινή Αρχαιολογία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/m_antas/	amantas@uoi.gr
Βαγγέλης Τουρλούκης (Προϊστορική Αρχαιολογία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/to_urloukis/	vtourloukis@uoi.gr

Λέκτορες	URL	e-mail
Αντρέα Μπαμπουίν (Βυζαντινή Αρχαιολογία)	http://users.uoi.gr/gramisar/prosopiko/b_abuin/	ababuin@uoi.gr

Επισκέπτες/τριες Καθηγητές/τριες	e-mail
Galina Fingarova (Βυζαντινή Αρχαιολογία)	galina.fingarova@uoi.gr

Επισκέπτες/τριες Καθηγητές/τριες	e-mail
Άννα-Μαρία Καντά (Ιστορία της Τέχνης)	anna-maria.kanta@uoi.gr

Εντεταλμένοι/ες Διδάσκοντες/ουσες Χειμερινού εξαμήνου	e-mail
Αργύριος ΦΑΣΟΥΛΑΣ (Προϊστορική Αρχαιολογία)	

4.4.2 ΜΕΛΗ ΕΔΙΠ/ΕΤΕΠ

Τομέας Λαογραφίας

Δρ. Θεοφάνης Δασούλας, ΕΔΙΠ, (Λαογραφία), fdasulas@uoi.gr

Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δρ. Ελένη Βλαχοπούλου, ΕΔΙΠ, (Βυζαντινή Αρχαιολογία), elvlachopoulou@uoi.gr

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Λάμπρος Μπέλλος, ΕΤΕΠ, Impellos@uoi.gr

4.5 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ERASMUS+

Χρήστος Σταυράκος, τηλ. 265100.5148, chstavra@uoi.gr

4.6 ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Α. Αλεξανδρίδου, τηλ. 265100.5126, e-mail: aalexandr@uoi.gr

Ν. Αναστασόπουλος, τηλ. 265100.5186, e-mail: nanastas@uoi.gr

Μ. Παπαχριστοφόρου, τηλ. 26510.5112, e-mail: mpapach@uoi.gr

Ι. Τζαμτζής, τηλ. 265100.5123, e-mail: itzamtzi@uoi.gr

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

Α. Κοντογιώργη, τηλ. 265100.5130, e-mail: akontogiorgi@uoi.gr

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Από το 2020 το Τμήμα (συνέλευση υπ'αρ. 426/19.2.2020) έχει υιοθετήσει και εφαρμόζει τον θεσμό του Ακαδημαϊκού Συμβούλου Σπουδών (ΑΣΣ), ο οποίος καθοδηγεί και υποστηρίζει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες στη διάρκεια των

σπουδών τους βοηθώντας να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους με τον πιο ορθολογικό και αποδοτικό τρόπο. Για κάθε φοιτητή/τρια ορίζεται ως ΑΣΣ ένα μέλος ΔΕΠ του Τμήματος ανάλογα με τα δύο τελευταία ψηφία του αριθμού μητρώου του/της. Οι φοιτητές/τριες ενημερώνονται για τον ΑΣΣ κατά την εγγραφή τους στο Τμήμα και από την ιστοσελίδα του Τμήματος στον σύνδεσμο: https://hist-arch.uoi.gr/images/pdf/grammateia/Akadimaikos_Sumnoulos_Spoudon.pdf

4.7 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2025-2026

Χειμερινό εξάμηνο

N. Αναστασόπουλος

A. Ζάννης (διάρκεια)

A. Μανδυλαρά

Εαρινό εξάμηνο

A. Παναγοπούλου

A. Σαραφιανός

5

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ/ΕΞΑΜΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2025-2026

ΕΞΑΜΗΝΑ

Χειμερινό εξάμηνο

Έναρξη μαθημάτων: Δευτέρα 29 Σεπτεμβρίου 2025

Λήξη μαθημάτων: Παρασκευή 9 Ιανουαρίου 2026

Αναπληρώσεις: Δευτέρα 12 Ιανουαρίου 2026-Παρασκευή 16 Ιανουαρίου 2026

Εαρινό εξάμηνο

Έναρξη μαθημάτων: Δευτέρα 9 Φεβρουαρίου 2026

Λήξη μαθημάτων: Παρασκευή 29 Μαΐου 2026

Αναπληρώσεις: Τρίτη 2 Ιουνίου 2026-Παρασκευή 5 Ιουνίου 2026

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ

Ιανουαρίου/Φεβρουαρίου 2026: Δευτέρα 19 Ιανουαρίου 2026-Παρασκευή 6 Φεβρουαρίου 2026

Ιουνίου 2026: Δευτέρα 8 Ιουνίου 2026-Παρασκευή 26 Ιουνίου 2026

Επαναληπτική Εξεταστική Σεπτεμβρίου: Δευτέρα 31 Αυγούστου 2026-Παρασκευή 25 Σεπτεμβρίου 2026

Τα μαθήματα διακόπτονται:

- από τις 24.12.2025 έως και τις 07.01.2026,
- από τις 19.02.2026 (Πέμπτη της Τυροφάγου) έως και τις 24.02.2026 (επομένη της Καθαράς Δευτέρας)
- από τις 06.04.2026 (Μεγάλη Δευτέρα) έως και τις 19.04.2026 (Κυριακή του Θωμά),
- κατά το διάστημα των θερινών διακοπών (από το τέλος της εξεταστικής του εαρινού εξαμήνου έως την έναρξη της επαναληπτικής εξεταστικής του Σεπτεμβρίου, σύμφωνα με την παρ. 15 του άρθρου 2 του Εσωτερικού Κανονισμού του Ιδρύματος).

ΑΡΓΙΕΣ

Εθνική εορτή της 28ης Οκτωβρίου 2025,

Επέτειος του Πολυτεχνείου, στις 17 Νοεμβρίου 2025,

Τριών Ιεραρχών, στις 30 Ιανουαρίου 2026,

21η Φεβρουαρίου 2026, για τα Τμήματα με έδρα τα Ιωάννινα,

Εθνική επέτειος της 25ης Μαρτίου 2026,

1η Μαΐου 2026,

Αγίου Πνεύματος, στις 1 Ιουνίου 2026,

καθώς και όλες τις καθιερωμένες από την Πολιτεία αργίες

6

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ/ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Οι ημερομηνίες εγγραφής των επιτυχόντων ανακοινώνονται από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://eregister.it.minedu.gov.gr/>. Η προθεσμία εγγραφής δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

Βήμα 1^ο: Ηλεκτρονική εγγραφή στο πληροφοριακό σύστημα του ΥΠΑΙΘΑ

Η εγγραφή των επιτυχόντων των Πανελλαδικών εξετάσεων (ΓΕΛ, ΕΠΑΛ), της ειδικής κατηγορίας των πασχόντων από σοβαρές παθήσεις και των Ελλήνων Πολιτών της Μουσουλμανικής Μειονότητας της Θράκης, πραγματοποιείται μέσω της εφαρμογή του ΥΠΑΙΘΑ <https://eregister.it.minedu.gov.gr/>

Η πρόσβαση στην ιστοσελίδα είναι δυνατή μέσω του συστήματος ηλεκτρονικής εγγραφής με τον ίδιο κωδικό πρόσβασης (password) που ο επιτυχών / η επιτυχούσα χρησιμοποίησε για την εισαγωγή του / της στην ηλεκτρονική εφαρμογή του Μηχανογραφικού Δελτίου. Μέσα από την ίδια ηλεκτρονική εφαρμογή οι επιτυχόντες και οι επιτυχούσες, σε περίπτωση που έχουν εγγραφεί από προηγούμενο έτος σε Σχολή, Τμήμα ή Εισαγωγική Κατεύθυνση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, θα δηλώσουν τη Σχολή, Τμήμα ή Εισαγωγική Κατεύθυνση στο οποίο είναι ήδη εγγεγραμμένοι/ες και θα αιτούνται ταυτόχρονα τη διαγραφή τους, προκειμένου να ολοκληρωθεί η εγγραφή τους στη νέα Σχολή, Τμήμα ή Εισαγωγική Κατεύθυνση.

Βήμα 2^ο: Ηλεκτρονική εγγραφή στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Οι εγγραφέντες/-είσες, προκειμένου να ολοκληρώσουν την ηλεκτρονική τους εγγραφή στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, χρειάζεται να επικαιροποιήσουν τα στοιχεία τους και να υποβάλουν τα σχετικά δικαιολογητικά ηλεκτρονικά μέσω της εφαρμογής <https://classweb.uoi.gr/login/registration>.

Βήμα 3^ο: Ενεργοποίηση Ιδρυματικού λογαριασμό (για όλες τις κατηγορίες φοιτητών και φοιτητριών, όλων των κύκλων σπουδών)

Ο ιδρυματικός λογαριασμός φοιτητή και φοιτήτριας είναι απαραίτητος για την πρόσβαση σε πολλαπλές ακαδημαϊκές υπηρεσίες και υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας (φοιτητολόγιο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ακαδημαϊκή ταυτότητα, σύστημα Εύδοξος, κ.α.). Η ενεργοποίηση του ιδρυματικού λογαριασμού γίνεται μία και μοναδική φορά.

Για την ενεργοποίηση του λογαριασμού οι φοιτητές και οι φοιτήτριες πρέπει να επισκεφθούν την υπηρεσία Ενεργοποίησης Ιδρυματικού Λογαριασμού του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (<https://uregister.uoi.gr/>) και να ακολουθήσουν τη διαδικασία ενεργοποίησης βήμα-βήμα.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας θα ελέγξουν τα προσωπικά τους στοιχεία, θα ενημερωθούν για το όνομα χρήση (Username) και θα δημιουργήσουν το μυστικό κωδικό πρόσβασης (Password). Ο κωδικός πρόσβασης είναι δυνατόν να αλλάξει οποιαδήποτε στιγμή, μέσω της υπηρεσίας Διαχείρισης Κωδικού Χρήστη (<https://mypassword.uoi.gr/>).

Αναλυτικές οδηγίες για την εγγραφή των εισακτέων φοιτητών/τριών, την έκδοση βεβαιώσεων, την έκδοση ακαδημαϊκής ταυτότητας, τη δήλωση μαθημάτων και την επιλογή-παραλαβή συγγραμμάτων μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων : <https://uoi.gr/foitites/eisakteoi-foitites/>

7

ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Οι βασικοί κανονισμοί του Π.Ι. ορίζονται στον εσωτερικό κανονισμό του ιδρύματος: [ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ](#)

Ο εσωτερικός κανονισμός ρυθμίζει ειδικότερα θέματα διοικητικής λειτουργίας, οργανωτικής δομής, ελέγχου της τήρησης των θεσπισμένων κανόνων, καθώς και τις κυρώσεις σε περίπτωση πλημμελούς εφαρμογής ή παραβίασής τους.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

8.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

8.1.1 Γενικά θέματα σπουδών

1. Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) ολοκληρώνεται σε τέσσερα (4) έτη και διαρθρώνεται σε οκτώ (8) εξάμηνα. Μετά το πέρας των σπουδών απονέμεται στον/ην φοιτητή/τρια το Πτυχίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας με κατεύθυνση ειδίκευσης στην «Ιστορία» ή την «Αρχαιολογία»

2. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου και επιμερίζεται σε δύο διδακτικά εξάμηνα (Χειμερινό/Εαρινό). Η έναρξη και η λήξη κάθε εξαμήνου καθορίζονται από την Κοσμητεία της Φιλοσοφικής Σχολής και ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Το διδακτικό έργο ασκείται αυτοδύναμα από Καθηγητές/τριες του Τμήματος ή από μέλη ΕΔΙΠ, κατόπιν αναθέσεως από τη Συνέλευση του Τμήματος, και ορίζεται ως ακολούθως: ex cathedra διδασκαλία για πολυάριθμα ακροατήρια, σεμινάρια με περιορισμένο αριθμό φοιτητών/τριών, επίβλεψη εργασιών, συνεργασία με φοιτητές/τριες σε προκαθορισμένες ώρες (σε γραφεία, Εργαστήρια ή Σπουδαστήρια), συμμετοχή σε ανασκαφή, συμμετοχή σε πρακτική άσκηση.

3. Το χρονικό διάστημα διδασκαλίας κάθε εξαμήνου περιλαμβάνει τις εβδομάδες που ορίζει η κείμενη νομοθεσία (κατ'ελάχιστο 13 πλήρεις εβδομάδες). Παράταση της διάρκειας ενός εξαμήνου επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις προκειμένου να συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός εβδομάδων διδασκαλίας, δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δύο εβδομάδες και πραγματοποιείται με απόφαση του/της πρύτανη, ύστερα από πρόταση της Κοσμητείας της Φιλοσοφικής Σχολής (Ν. 4009/2011, αρθρ. 33, παρ. 6). Όλα τα μαθήματα του ΠΠΣ διδάσκονται επί τρεις (3) διδακτικές ώρες την εβδομάδα. Μετά την ολοκλήρωση των εξαμήνων ακολουθεί εξεταστική περίοδος. Επαναληπτικό χαρακτήρα έχει η εξεταστική περίοδος του Σεπτεμβρίου, κατά την οποία εξετάζεται το σύνολο των μαθημάτων του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους.

4. Η εγγραφή κάθε φοιτητή/τριας και η μέσω αυτής απόκτηση και διατήρηση της ιδιότητάς του/της πραγματοποιείται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, σε τακτές ημερομηνίες που ορίζει το Υπουργείο Παιδείας. Ο/Η φοιτητής/τρια είναι υποχρεωμένος/η να δηλώσει τα μαθήματα που θα παρακολουθήσει κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Η δήλωση των μαθημάτων αυτών πραγματοποιείται ηλεκτρονικά μέσω της εφαρμογής **classweb** με την έναρξη των μαθημάτων, σε καθορισμένη από τη Γραμματεία του Τμήματος χρονική περίοδο. Επισημαίνεται ότι οι δηλώσεις μαθημάτων ισχύουν μόνο για το εξάμηνο αναφοράς, το εξάμηνο δηλαδή, χειμερινό ή εαρινό, του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού έτους, καθώς και για την επαναληπτική εξέταση του Σεπτεμβρίου. **Σημειώνεται, επίσης, ότι τα μαθήματα που μπορούν να δηλώσουν οι φοιτητές/τριες είναι μόνο όσα προσφέρονται στο ΠΠΣ του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού έτους και όχι μαθήματα που πιθανόν είχαν προσφερθεί σε παλαιότερα έτη και δεν επαναλαμβάνονται στο τρέχον ΠΠΣ.** Μέσω του συνόλου αυτής της διαδικασίας ο/η φοιτητής/τρια αποκτά και διατηρεί την ιδιότητά του/της μέχρι την απονομή του Πτυχίου. Ωστόσο, τα προνόμια που απορρέουν από τη φοιτητική ιδιότητα διατηρούνται, εφόσον οι φοιτητές/τριες δεν έχουν υπερβεί τον ελάχιστο χρόνο φοίτησης (4 έτη), προσαυξημένο κατά δύο έτη, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

5. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 76 του ν. 4957/2022, η ανώτατη διάρκεια φοίτησης σε πρόγραμμα σπουδών πρώτου κύκλου ελάχιστης διάρκειας οκτώ (8) ακαδημαϊκών εξαμήνων (τετραετούς φοίτησης) είναι ο χρόνος αυτός (8 ακαδημαϊκά εξάμηνα), προσαυξημένος κατά τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα. Οι διαδικαστικές λεπτομέρειες και οι μεταβατικές διατάξεις σχετικά με την Ανώτατη Διάρκεια Φοίτησης ορίζονται σύμφωνα με τον ομώνυμο Κανονισμό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων τον οποίο μπορείτε να βρείτε [ΕΔΩ](#).

6. Οι φοιτητές/τριες, κατόπιν έγγραφης αίτησης προς τη Γραμματεία του Τμήματος (gramisar@uoi.gr) έχουν δικαίωμα διακοπής/αναστολής των σπουδών τους για τα εξάμηνα, συνεχόμενα ή μη, που επιθυμούν, τα οποία, ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνουν τον αριθμό των οκτώ (8), που είναι ο ελάχιστος αριθμός εξαμήνων που απαιτείται για τη λήψη Πτυχίου. Τα εξάμηνα αυτά δεν θεωρούνται χρόνος φοίτησης και, κατά συνέπεια, δεν προσμετρώνται στην ανώτατη διάρκεια φοίτησης (v+2). Η φοιτητική ιδιότητα, με όλα τα προνόμια που απορρέουν από αυτήν, διακόπτεται προσωρινά κατά τον χρόνο διακοπής της φοίτησης. Οι λεπτομέρειες για τη διαδικασία και τα απαραίτητα δικαιολογητικά για τη διακοπή φοίτησης ορίζονται από τον Κανονισμό Διακοπής Φοίτησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τον οποίο μπορείτε να βρείτε [ΕΔΩ](#). Οι φοιτητές/τριες μπορούν επίσης να υποβάλλουν αίτηση για μερική φοίτηση σύμφωνα με τον Κανονισμό Μερικής Φοίτησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, τον οποίο μπορείτε να βρείτε [ΕΔΩ](#).

7. Η σύνταξη του ωρολογίου προγράμματος εκάστου εξαμήνου πραγματοποιείται με ευθύνη του/της Προέδρου και της Γραμματείας του Τμήματος από επιτροπή που ορίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος. Τα μαθήματα, η διδακτέα ύλη και η ανάθεση διδασκαλίας των μαθημάτων αποφασίζονται και εγκρίνονται από τη Συνέλευση του Τμήματος μετά από εισήγηση των Τομέων και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας.

8. Το Τμήμα ορίζει ΑΣΣ (Ακαδημαϊκούς Συμβούλους Σπουδών), με αρμοδιότητα την ενημέρωση των φοιτητών/τριών για την οργάνωση και τη δομή του προγράμματος σπουδών και την επίλυση τυχόν προβλημάτων που συνδέονται με αυτές. Επίσης ορίζεται Σύμβουλος Υποστήριξης πρόσβασης στις σπουδές για τους/τις φοιτητές/τριες ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων. Οι ώρες συνεργασίας όλων των συμβούλων και γενικώς όλων των μελών ΔΕΠ αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος με ευθύνη των Διευθυντών των Τομέων. Πρέπει να είναι σε ημέρα διαφορετική από εκείνες των μαθημάτων κάθε μέλους ΔΕΠ και σε διαφορετικές ζώνες της ημέρας, για την καλύτερη εξυπηρέτηση των εργαζόμενων φοιτητών/τριών. Οι Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι φοίτησης του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ορίζονται αναλυτικά για κάθε φοιτητή και φοιτήτρια στην ιστοσελίδα του Τμήματος:

https://hist-arch.uoi.gr/images/pdf/grammateia/Akadimaikos_Sumvoulos_Spoudon.pdf

8.1.2 Κωδικοποίηση και τεχνικοί όροι

I. Ειδικεύσεις Πτυχίου: Το Πτυχίο του Τμήματος διαθέτει δύο κατευθύνσεις ειδίκευσης: **(α)** της «Ιστορίας» και **(β)** της «Αρχαιολογίας». Οι φοιτητές/τριες που δεν έχουν εισαχθεί τα δύο τελευταία χρόνια, ακολουθούν τα παλαιά ΠΠΣ του Τμήματος, σύμφωνα με τα οποία έχουν επιλέξει κατεύθυνση αμέσως μετά το πρώτο έτος σπουδών. Χρειάζεται να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή ώστε να κάνουν τις επιλογές των μαθημάτων τους ακολουθώντας τις απαιτήσεις της ειδίκευσής τους.

II. Γνωστικά Αντικείμενα: Ως γνωστικά αντικείμενα χαρακτηρίζονται οι επιμέρους Επιστημονικοί Κλάδοι του Τμήματος (π.χ. Ρωμαϊκή Αρχαιολογία, Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης, Ιστορία της Νεότερης Τέχνης, κ.λπ). Κάθε γνωστικό αντικείμενο κωδικοποιείται με τρεις αλφαβητικούς χαρακτήρες, από τους οποίους ο ένας δηλώνει το γενικότερο (Α: Αρχαιολογία, Ι: Ιστορία), ενώ οι δύο άλλοι τον ειδικότερο κλάδο (π.χ. ΑΚΛ: Κλασική Αρχαιολογία, ΙΒΥ: Βυζαντινή Ιστορία, ΙΝΤ: Ιστορία Νεότερης Τέχνης).

III. Μάθημα: Μέρος ενός γνωστικού αντικειμένου, που κωδικοποιείται με έναν τριψήφιο αριθμό.

IV. Φροντιστήριο: Ειδική κατηγορία μαθημάτων που συνδέονται με ένα μάθημα του ΠΠΣ. Η παρακολούθησή τους είναι προαιρετική και το καθένα αποδίδει δύο (2) πιστωτικές μονάδες (ECTS), οι οποίες δεν συσσωρεύονται και δεν αναγνωρίζονται στις απαιτήσεις λήψης Πτυχίου αλλά αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος.

V. Σεμινάριο: Ειδική κατηγορία μαθήματος με κλειστό ακροατήριο, με ή χωρίς υποχρεωτική παρουσία. Μέχρι να ενταχθούν κανονικά στο νέο ΠΠΣ κατά το 4^ο έτος, τα μαθήματα αυτά προσδιορίζονται ως τέτοια με εισήγηση του Τομέα και απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος κατά την ετήσια ανάθεση διδασκαλίας.

8.1.3 Πιστωτικές και Διδακτικές Μονάδες (ECTS)

1. Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος ERASMUS με σκοπό να διευκολύνει τις διαδικασίες ακαδημαϊκής αναγνώρισης των σπουδών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το σύστημα ECTS εξυπηρετεί την αναγνώριση του φοιτητικού έργου και του αντίστοιχου φόρτου εργασίας μεταξύ συνεργαζόμενων ιδρυμάτων, σε οποιαδήποτε από αυτά κι αν πραγματοποιείται, την πίστωση του με τις προβλεπόμενες μονάδες και τη μεταφορά τους στο ίδρυμα απονομής του τίτλου.

2. Το σύστημα ECTS αποδίδει σε κάθε μάθημα, σεμινάριο, φροντιστήριο κ.α., μια αριθμητική τιμή προκειμένου να εκφραστεί σε μονάδες (από 2 έως 60) ο φόρτος εργασίας που απαιτείται από τον/την φοιτήτρια για την ολοκλήρωση τους. Ένα πλήρες ακαδημαϊκό έτος σπουδών αντιστοιχεί σε 60 ECTS και κατ' αντιστοιχία ένα πλήρες εξάμηνο ισοδυναμεί με 30 ECTS.

3. Ένα (1) ECTS αντιστοιχεί σε 30 ώρες φόρτου εργασίας και η απονομή ECTS στα μαθήματα διαμορφώνεται σύμφωνα με αυτόν τον κανόνα.

4. Για τη λήψη του Πτυχίου είναι αναγκαία η συμπλήρωση 240 μονάδων ECTS (30 μονάδων ECTS ανά εξάμηνο).

8.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

8.2.1 Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών ΑΝΑΛΟΓΑ με το έτος εισαγωγής

Το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ισχύει από το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025 για τους/τις εισαχθέντες/είσες του αντίστοιχου ακαδημαϊκού έτους και έπειτα.

Οι εισαχθέντες/είσες προηγούμενων ετών συνεχίζουν να ακολουθούν το ΠΠΣ που ίσχυε κατά την εισαγωγή τους ως εξής:

(α) ΠΠΣ¹ για τους/τις εισαχθέντες/είσες πριν από το 2016-2017,

(β) ΠΠΣ² για τους/τις εισαχθέντες/είσες από το 2016-2017 έως το 2023-2024

Τρέχον ΠΠΣ που ισχύει για τους/τις εισαχθέντες/είσες από το 2024-2025 και έπειτα

ΠΠΣ ¹	
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ	
Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία	1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές	2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία	3. Μεσαιωνική Ιστορία του Σλαβικού Κόσμου
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία	4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία	5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία	6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)	7. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία)
8. Ξένη Γλώσσα	8. Ξένη γλώσσα
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία	1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία	3. Αρχαία Ελληνικά (Όμηρος, Τραγωδία)
4. Ρωμαϊκή Ιστορία	4. Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι
5. Λαογραφία	5. Επιγραφική
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)	6. Ξένη Γλώσσα
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία	
8. Ξένη Γλώσσα	
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος	1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ή Νεότερη Φιλοσοφία	2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία ή Οθωμανική Ιστορία
3. Προϊστορική Αρχαιολογία ή Βυζαντινή Αρχαιολογία ή Αρχαιομετρία	3. Κλασική ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α΄	4. Επιλογή από ομάδα Α
5. Επιλογή από ομάδα Α΄	5. Επιλογή από ομάδα Γ
6. Επιλογή από ομάδα Α΄	6. Επιλογή από ομάδα Γ΄
Ζ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Η΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία ή Οθωμανική Ιστορία	1. Παιδαγωγικά
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	2. Λαογραφία ή Κοινωνική Ανθρωπολογία
3. Επιλογή από ομάδα Β΄	3. Επιλογή από ομάδα Α΄
4. Επιλογή από ομάδα Β΄	4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ΄	5. Επιλογή από ομάδα Γ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Προϊστορική Αρχαιολογία	1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία	2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία	3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)	4. Αρχαία Ελληνικά (Όμηρος, Τραγωδία)
1. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης

ή Μεσαιωνική Λογοτεχνία	
6. Ιστορία της Τέχνης	6. Επιγραφική
7. Ξένη γλώσσα	7. Ξένη Γλώσσα
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή Αρχαιομετρία	1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία	2. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία	3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης	4. Παιδαγωγικά
5. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ή Νεότερη Φιλοσοφία	5. Επιλογή από ομάδα Α΄
6. Επιλογή από ομάδα Γ΄	6. Επιλογή από ομάδα Γ
Ζ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Η΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και Τέχνη	1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α΄	2. Επιλογή από ομάδα Α΄
3. Επιλογή από ομάδα Β΄	3. Επιλογή από ομάδα Α΄
4. Επιλογή από ομάδα Γ΄	4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ΄	5. Επιλογή από ομάδα Γ
Σύνολο Μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου	52

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που εισήχθησαν στο Τμήμα από την ακαδημαϊκή χρονιά 2016-17 και μετά δεν ακολουθούν αυτό το ΠΠΣ.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ:

Ομάδα Α΄: Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Επιγραφική, Ρωμαϊκή Ιστορία, Βυζαντινή Ιστορία, Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία, Οθωμανική Ιστορία.

Ομάδα Γ΄: Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Ρωμαϊκή Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Νεότερης Τέχνης.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ:

Ομάδα Α΄: Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Ρωμαϊκή Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Νεότερης Τέχνης.

Ομάδα Γ΄: Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Επιγραφική, Ρωμαϊκή Ιστορία, Βυζαντινή Ιστορία, Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία.

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ:

Ομάδα Β΄: Κλασική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία.

ΠΠΣ ² ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ECTS – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ	
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΟΡΜΟΥ	
Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία	1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές	2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία	3. Μεσαιωνική Ιστορία του Σλαβικού Κόσμου
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία	4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη δυτική Μεσαιωνική Ιστορία	5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία	6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία (ΝΕΦ100) ή Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας II (ΝΕΛ100)
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία	1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Ρωμαϊκή Ιστορία	3. Ιστορία των Μεσαιωνικών Λαών της Ανατολής
4. Λαογραφία	4. Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι
5. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία) (ΑΡΧ100)	5. Επιγραφική
6. Νεοελληνική Λογοτεχνία 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι. (ΦΙΝ169) ή Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας III (ΝΕΛ101)	6. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία) (ΛΑΤ100)
	7. Ξένη Γλώσσα – Ορολογία (Προαιρετικό)
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος	1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ή Νεότερη Φιλοσοφία	2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία ή Οθωμανική Ιστορία
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία	3. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)	4. Αρχαία Ελληνικά (Όμηρος, Τραγωδία)
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ	5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ	6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
Ζ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Η΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία ή Οθωμανική Ιστορία	1. Παιδαγωγικά
2. Νεότερη Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	2. Λαογραφία ή Κοινωνική Ανθρωπολογία
3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ	3. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ	4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ	5. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ	
Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Προϊστορική Αρχαιολογία	1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία	2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία	3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία) (ΑΡΧ100)	4. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία) (ΛΑΤ100)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι. ή Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ΙΙΙ	5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Ιστορία της Τέχνης	6. Επιγραφική
	7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)
Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Προϊστορική Αρχαιολογία	1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία	2. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία	3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης	4. Παιδαγωγικά
5. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ή Νεότερη Φιλοσοφία	5. Αρχαία Ελληνικά (Όμηρος, Τραγωδία)
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)	6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
Ζ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	Η΄ ΕΞΑΜΗΝΟ
1. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία	1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
3. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ	3. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ	4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ	5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ	6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
Σύνολο μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου	48

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες των τεσσάρων (4) πρώτων εξαμήνων δεν ακολουθούν αυτό το ΠΠΣ.

ΟΜΑΔΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ/ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ: Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Ρωμαϊκή Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία Νεότερης Τέχνης.

ΟΜΑΔΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ: Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Επιγραφική, Ρωμαϊκή Ιστορία, Βυζαντινή Ιστορία, Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Κοινωνική Ανθρωπολογία, Οθωμανική Ιστορία.

ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ: Κλασική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΠΣ) ΤΡΕΧΟΝ					
A/A	Γνωστική Ενότητα (Υποχρέωση)		Τύπος	ECTS	
Μαθήματα Κορμού					
A' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία και Πολιτισμό		Υ	5	
2	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία και Πολιτισμό		Υ	5	
3	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία		Υ	5	
4	Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία		Υ	5	
5	Εισαγωγή στην Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης		Υ	5	
6	Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία		Υ	5	
Σύνολο ECTS εξαμήνου				30	
B' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Εισαγωγή στη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία		Υ	5	
2	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία		Υ	5	
3	Μεσαιωνική Ιστορία του Σλαβικού Κόσμου		Υ	5	
4	Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης		Υ	5	
5	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία		Υ	5	
6	Εισαγωγή στη Λαογραφία		Υ	5	
7	Ξένη Γλώσσα – Ορολογία (Προαιρετικό)		Πρ.	2	
Σύνολο ECTS εξαμήνου				30	
Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Ζητήματα Ανθρωπολογικών Σπουδών		Υ	5	
2	Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)		Υ	5	
3	Παλαιογραφία ή Βυζαντινοί Ιστορικοί Χρονογράφοι		Υ	5	
4	Νεότερη Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία		Υ	5	
5	Ιστορία της Τέχνης I		Υ	5	
6	Προϊστορική Αρχαιολογία I		Υ	5	
Σύνολο ECTS εξαμήνου				30	
Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Επιγραφική		Υ	5	
2	Λατινικά		Υ	5	
3	Ρωμαϊκή Αρχαιολογία		Υ	5	
4	Νεότερη Ελληνική Ιστορία		Υ	5	
5	Βυζαντινή Ιστορία I		Υ	5	
6	Κλασική Αρχαιολογία I		Υ	5	
Σύνολο ECTS εξαμήνου				30	
Κατεύθυνση Ιστορίας			Κατεύθυνση Αρχαιολογίας		
Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Ρωμαϊκή Ιστορία	ΥΙ	Προϊστορική Αρχαιολογία II	ΥΑ	6
2	Ιστορία του Ελληνικού Κράτους	ΥΙ	Κλασική Αρχαιολογία II	ΥΑ	6
3	Βυζαντινή Ιστορία II	ΥΙ	Βυζαντινή Αρχαιολογία I	ΥΑ	6
4	Αρχαία Ελληνική Ιστορία I	ΥΙ	Ιστορία της Τέχνης II	ΥΑ	6
5	Οθωμανική Ιστορία	ΥΙ	Αρχαιολογία: Άνθρωπος και Περιβάλλον	ΥΑ	6
Σύνολο ECTS εξαμήνου				30	

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Ιστορία του Μεσαιωνικού Κόσμου	ΥΙ	Προϊστορική Αρχαιολογία III	ΥΑ	6
2	Αρχαία Ελληνική Ιστορία II	ΥΙ	Κλασική Αρχαιολογία III	ΥΑ	6
3	Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία	ΥΙ	Βυζαντινή Αρχαιολογία II	ΥΑ	6
4	Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	ΥΙ	Ιστορία της Τέχνης III	ΥΑ	6
5	Υλικός Πολιτισμός	ΥΙ	Υλικός Πολιτισμός	ΥΑ	6
Σύνολο ECTS εξαμήνου					30
Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Σεμινάριο Κατεύθυνσης Ιστορίας	ΥΕ	Σεμινάριο Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας	ΥΕ	8
2	Επιλογή Κατεύθυνσης Ιστορίας	ΥΕ	Επιλογή Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας	ΥΕ	6
3	Επιλογή Κατεύθυνσης Ιστορίας	ΥΕ	Επιλογή Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας	ΥΕ	6
4	Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	ΥΕ	Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	ΥΕ	5
5	Φιλοσοφία	ΥΕ	Φιλοσοφία	ΥΕ	5
Σύνολο ECTS εξαμήνου					30
Η' ΕΞΑΜΗΝΟ					
1	Σεμινάριο Κατεύθυνσης Ιστορίας	ΥΕ	Σεμινάριο Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας	ΥΕ	8
2	Επιλογή Κατεύθυνσης Ιστορίας	ΥΕ	Επιλογή Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας	ΥΕ	6
3	Επιλογή Κατεύθυνσης Ιστορίας	ΥΕ	Επιλογή Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας	ΥΕ	6
4	Διδακτική	ΥΕ	Διδακτική	ΥΕ	5
5	Παιδαγωγικά	ΥΕ	Παιδαγωγικά	ΥΕ	5
Σύνολο ECTS εξαμήνου					30
Συνολικά ECTS για τη λήψη Πτυχίου					240
Συνολικός Αριθμός Μαθημάτων για τη Λήψη Πτυχίου					44

ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ :

ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΠΠΣ, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2025-2026, **ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ** φοιτητές και φοιτήτριες του 1^{ου} και του 2^{ου} έτους φοίτησης. Συνεπώς, για τις δηλώσεις μαθημάτων, οι φοιτητές/τριες του 1^{ου} και του 2^{ου} έτους δηλώνουν **ΟΛΑ** τα μαθήματα που προσφέρονται με την ένδειξη **Υ** (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ) στο εξάμηνο αναφοράς.

8.2.2 Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας

Το Πτυχίο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας εξασφαλίζει στους/στις αποφοίτους του, και για τα τρία ΠΠΣ που λειτουργούν στο Τμήμα, το Πιστοποιητικό Παιδαγωγικής και Διδακτικής Επάρκειας (ΠΠΔΕ), το οποίο απαιτείται, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, για τον διορισμό στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση για όσους/ες εισήλθαν στο Τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 2015-16 έως και το ακαδημαϊκό έτος 23-24.

Η απόκτηση του ΠΠΔΕ γίνεται αυτόματα και ταυτόχρονα με τη λήψη του Πτυχίου, εφόσον η οργάνωση των σπουδών κατοχυρώνει πέντε (5) μαθήματα στις ακόλουθες θεματικές ενότητες:

1^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Θέματα Εκπαίδευσης και Αγωγής (2 μαθήματα)

2^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Θέματα Μάθησης και Διδασκαλίας (2 μαθήματα)

3^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ειδική Διδακτική και Πρακτική Άσκηση (1 μάθημα)

8.3. ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

8.3.1 Πρακτική Άσκηση ΕΣΠΑ

1. Ο Κανονισμός της Πρακτικής Άσκησης είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Στο ΠΠΣ η Πρακτική Άσκηση δεν είναι μάθημα που βαθμολογείται, επιλέγεται, δηλαδή, πλέον των 44 (48) μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη Πτυχίου. Αντιστοιχεί σε 2 ECTS που καταχωρίζονται στο Παράρτημα Διπλώματος. Στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών/τριών με την παραγωγική διαδικασία και την άσκησή τους σε πραγματικές συνθήκες εργασιακού περιβάλλοντος. Πραγματοποιείται στη διάρκεια του 3^{ου} και του 4^{ου} έτους σπουδών. Η διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης για κάθε φοιτητή/τρια ορίζεται σε δύο πλήρεις και συνεχόμενους μήνες. Η εργασία στον φορέα υποδοχής είναι πλήρους απασχόλησης, αμειβόμενη και ασφαλισμένη, εφόσον εκτελείται σύμφωνα με το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης μέσω ΕΣΠΑ.

2. Τα κριτήρια επιλογής των φοιτητών/τριών καθορίζονται από τη Συνέλευση του Τμήματος και είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Σύμφωνα με αυτά δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι φοιτητές/τριες που έχουν ολοκληρώσει το 4^ο εξάμηνο των σπουδών τους και βρίσκονται μέχρι και το 8^ο εξάμηνο σπουδών.

3. Στο Παράρτημα Διπλώματος η Πρακτική Άσκηση καταχωρίζεται ως «επιτυχής» ή «ανεπιτυχής». Οι ασκούμενοι/ες φοιτητές/τριες αξιολογούνται από τον φορέα Πρακτικής Άσκησης και το εκάστοτε μέλος ΔΕΠ που τους/τις επιβλέπει.

Πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα: <https://gpa.uoi.gr/>

8.3.2 Ανασκαφή

Η συμμετοχή σε πανεπιστημιακές ανασκαφές και σε ανασκαφές τις οποίες διευθύνουν οι καθηγητές Αρχαιολογίας του Τμήματος, εντάσσεται στον Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης και στοχεύει στην άσκηση των φοιτητών/τριών στην ανασκαφική δραστηριότητα. Ο κατάλογος των ανασκαφών και λοιπών αρχαιολογικών ερευνών αναρτάται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και είναι δυναμικός, δεδομένου ότι κάθε χρόνο προστίθενται νέες έρευνες πεδίου και ολοκληρώνονται παλαιότερες. Σε αυτές προσκαλούνται με μετάσχουν φοιτητές / φοιτήτριες της Κατεύθυνσης Αρχαιολογίας, χωρίς να αποκλείονται φοιτητές /

φοιτήτριες Κατεύθυνσης Ιστορίας. Οι ανασκαφές, είτε πανεπιστημιακές (π.χ. Δουρούτη, Κόκκινο Βουνό Ακρωτηρίου Θήρας, Καστρί Ριζοβουνίου), είτε άλλων φορέων (Αρχαιολογική Εταιρεία, Υπουργείο Πολιτισμού, Ξένες Αρχαιολογικές Σχολές στην Ελλάδα) που διευθύνονται ή συν-διευθύνονται από μέλη ΔΕΠ του Τομέα Αρχαιολογίας (π.χ. Απήδημα Μάνης, Δεσποτικό Αντιπάρου, Βαθύ Αστυπάλαιας, Γρόττα Ναξου) ενισχύονται από ειδικό Ανασκαφικό Κονδύλιο του Ιδρύματος και η συμμετοχή σε αυτές δεν επιβαρύνει οικονομικά τους φοιτητές / φοιτήτριες. Πέραν των ανασκαφών εκτός Ιωαννίνων, το Τμήμα διενεργεί την Πανεπιστημιακή Ανασκαφή Δουρούτης εντός της Πανεπιστημιούπολης, στην οποία οι φοιτητές / φοιτήτριες του 8^{ου} εξαμήνου επιλέγουν (με το μάθημα «Ανασκαφική και Τοπογραφία Ηπείρου») να ασκηθούν στην ανασκαφική διαδικασία.

8.3.3 Μαθήματα Erasmus

Δικαίωμα συμμετοχής στο πρόγραμμα Erasmus + έχουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες και των τριών κύκλων σπουδών του Τμήματος: από τον προπτυχιακό κύκλο μπορούν να συμμετάσχουν οι φοιτητές/τριες όλων των εξαμήνων, ενώ το ίδιο ισχύει και για τους/τις φοιτητές/τριες των ΠΜΣ που λειτουργούν στο Τμήμα, καθώς και για τους/τις υποψήφιους/ες διδάκτορες.

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, εκτός των γενικών κριτηρίων του προγράμματος, προτεραιότητα δίνεται στους φοιτητές και στις φοιτήτριες δεύτερου και τρίτου κύκλου σπουδών που επιθυμούν να κάνουν χρήση του προγράμματος για πρώτη φορά. Η κατάταξη καθορίζεται από τον βαθμό εισαγωγής (για τους/τις πρωτοετείς φοιτητές/τριες) ή από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων στα οποία έχουν εξεταστεί επιτυχώς μέχρι τη στιγμή της υποβολής της αίτησης. Το ίδιο ισχύει και για την επιλογή των προπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών. Υπεύθυνος του προγράμματος ERASMUS για το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας είναι ο Καθηγητής Χρήστος Σταυράκος.

Δήλωση μαθημάτων υποβάλλουν και οι φοιτητές/τριες που πρόκειται να μεταβούν στο εξωτερικό στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus+ αλλά μόνον για μαθήματα που οφείλουν από προγενέστερα εξάμηνα και με την προϋπόθεση ότι οι κωδικοί που δηλώνονται στην τελική συμφωνία μάθησης (learning agreement) στο αλλοδαπό Πανεπιστήμιο δεν συμπίπτουν με μαθήματα που δηλώνονται στο οικείο Ίδρυμα. Περισσότερες πληροφορίες: <http://erasmus.uoi.gr/erasmus/37/erasmus>

8.3.4 Διδακτικά συγγράμματα

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες δικαιούνται να επιλέξουν για κάθε μάθημα ένα σύγγραμμα, το οποίο χορηγείται δωρεάν. Η επιλογή γίνεται μέσα από το κεντρικό πληροφοριακό σύστημα ΕΥΔΟΞΟΣ, στο οποίο οι φοιτητές/τριες εισέρχονται με τα στοιχεία του ιδρυματικού τους λογαριασμού.

Ο κατάλογος των διδακτικών συγγραμμάτων για τους φοιτητές/τριες του Τμήματος περιλαμβάνει ένα τουλάχιστον προτεινόμενο διδακτικό σύγγραμμα ανά υποχρεωτικό ή επιλεγόμενο μάθημα, το οποίο προέρχεται από τα δηλωθέντα συγγράμματα στο πληροφοριακό σύστημα ΕΥΔΟΞΟΣ.

Οι δηλώσεις συγγραμμάτων γίνονται κάθε εξάμηνο, σε ημερομηνίες που ορίζονται από το σύστημα ΕΥΔΟΞΟΣ. Οι φοιτητές/τριες δηλώνουν συγγράμματα για μαθήματα που περιλαμβάνονται στη δήλωση μαθημάτων τους για το συγκεκριμένο εξάμηνο.

Τα εγκεκριμένα συγγράμματα υπάρχουν σε έντυπη μορφή σε αρκετά αντίτυπα στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου και διατίθενται για τις ανάγκες των φοιτητών/τριών.

Οι φοιτητές/τριες δεν δικαιούνται περισσότερα συγγράμματα από τον αριθμό των μαθημάτων που είναι απαραίτητος για την απόκτηση του Πτυχίου.

8.3.5 Αναγνώριση μαθημάτων

Δυνατότητα αναγνώρισης μαθημάτων έχουν οι φοιτητές/τριες που εισέρχονται στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας με μετεγγραφή ή κατατακτήριες εξετάσεις. Η αναγνώριση μπορεί να γίνει για μαθήματα που έχει διδαχθεί ο/η φοιτητής/τρια και στα οποία έχει εξεταστεί επιτυχώς στο Τμήμα προέλευσής του/της.

Στην περίπτωση των φοιτητών/τριών που εισέρχονται στο Τμήμα μέσω κατατακτηρίων εξετάσεων, το εξάμηνο της εγγραφής τους καθορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Αναγνώριση μαθημάτων πραγματοποιείται κατόπιν έγγραφης αίτησης του/της φοιτητή/τριας η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των μαθημάτων για τα οποία ζητά αναγνώριση. Το σχετικό αίτημα **απευθύνεται, εξετάζεται και εγκρίνεται** από την Επιτροπή Σπουδών και Φοιτητικών Ζητημάτων του Τμήματος. Οι φοιτητές/τριες που υποβάλουν σχετική αίτηση στη γραμματεία του Τμήματος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (gramisar@uoi.gr) θα πρέπει να επισυνάπτουν αναλυτική βαθμολογία και περιγράμματα μαθημάτων για τα οποία ζητούν αναγνώριση.

8.3.6 Αξιολόγηση φοιτητών/τριών

Τα μαθήματα που δηλώνονται για πρώτη φορά στην αρχή του χειμερινού εξαμήνου εξετάζονται στις εξεταστικές περιόδους του Ιανουαρίου και του Σεπτεμβρίου του ίδιου ακαδημαϊκού έτους. Το ίδιο, τα μαθήματα που δηλώνονται στην αρχή του εαρινού εξαμήνου εξετάζονται στις εξεταστικές περιόδους του Ιουνίου και του Σεπτεμβρίου του ίδιου ακαδημαϊκού έτους.

Όταν παρέλθουν οι δύο εξεταστικές περίοδοι του έτους, στις οποίες ο/η φοιτητής/τρια όφειλε να εξεταστεί σε κάποιο μάθημα για πρώτη φορά, η εκ νέου δήλωση του εν λόγω μαθήματος και η εξέταση σε αυτό προϋποθέτει ότι ο/η εξεταζόμενος/η έχει ενημερωθεί **με δική του/της ευθύνη**, (α) από την ιστοσελίδα του Τμήματος (β) από τη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου (e-course) ή/και (γ) από τις ανακοινώσεις του διδάσκοντα για τυχόν αλλαγές στον τίτλο/το περιεχόμενο/την εξεταστέα ύλη του μαθήματος.

Κατά τη γραπτή εξέταση των μαθημάτων απαιτείται αυτοπρόσωπη παρουσία, η οποία ελέγχεται με την επίδειξη φοιτητικής ταυτότητας.

8.3.7 Λήψη Πτυχίου

1. Το Τμήμα εφαρμόζει τον τρόπο υπολογισμού του βαθμού του τίτλου Σπουδών που απονέμει προσαρμοσμένο στις διατάξεις της Υπ. Απ. Φ5/89656/Β3/2007 (ΦΕΚ 1466/Β'/2007) «Εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων». Για τη λήψη πτυχίου ο φοιτητής/η φοιτήτρια χρειάζεται να έχει εξεταστεί επιτυχώς σε 44 μαθήματα που αντιστοιχούν σε 240 ECTS. Τα 240 ECTS αντιστοιχούν στα εξής μαθήματα:

(α) Τα είκοσι τέσσερα (24) είναι υποχρεωτικά (Υ) και το καθένα αποδίδει **5 ECTS**. Τα μαθήματα αυτά κατανέμονται ως εξής στα δύο πρώτα έτη σπουδών: δώδεκα (12= 6 Χειμερινού εξαμήνου+6 Εαρινού εξαμήνου) κατά το 1^ο έτος και δώδεκα (12= [4+2 μαθήματα από το Τμήμα Φιλολογίας Χειμερινού εξαμήνου]+[5+1 μάθημα από το Τμήμα Φιλολογίας Εαρινού εξαμήνου]) υποχρεωτικά μαθήματα κατά το 2^ο έτος σπουδών.

(β) Κατά το 3^ο έτος σπουδών, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που έχουν επιλέξει την Κατεύθυνση Ιστορίας, χρειάζεται να επιτύχουν σε δέκα (10= 5 Χειμερινού εξαμήνου+5 Εαρινού εξαμήνου) μαθήματα που είναι ΥΙ, υποχρεωτικά για την Κατεύθυνση Ιστορίας, και, αντίστοιχα εκείνοι/ες που έχουν επιλέξει την Κατεύθυνση Αρχαιολογίας, σε δέκα (10= 5

Χειμερινού εξαμήνου+5 Εαρινού εξαμήνου) ΥΑ, υποχρεωτικά στην Κατεύθυνση Αρχαιολογίας. Κάθε μάθημα ΥΙ και ΥΑ αντιστοιχεί σε φόρτο εργασίας **6 ECTS**.

(γ) Κατά το 4^ο έτος σπουδών, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες καλούνται να επιλέξουν τέσσερα (4= 2 Χειμερινού εξαμήνου+2 Εαρινού εξαμήνου) μαθήματα μεταξύ των προσφερόμενων μαθημάτων που έχουν την ένδειξη ΥΕ (κατ' επιλογή υποχρεωτικό) από την κατεύθυνση που ακολουθούν (Ιστορίας ή Αρχαιολογίας). Τα μαθήματα ειδίκευσης έχουν φόρτο εργασίας ίσο με **6 ECTS** το καθένα.

(δ) Κατά το 4^ο έτος σπουδών επίσης, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες πρέπει να επιλέξουν δύο (2= 1 Χειμερινού εξαμήνου+1 Εαρινού εξαμήνου) σεμινάρια μεταξύ των προσφερόμενων σεμιναρίων της κατεύθυνσης που ακολουθούν. Τα σεμινάρια έχουν **8 ECTS** το καθένα.

(ε) Τα μαθήματα από το Τμήμα Φιλολογίας και από το Τμήμα Φιλοσοφίας έχουν **5 ECTS** το καθένα.

2. Τα προαιρετικά φροντιστήρια, τα προαιρετικά μαθήματα ξένης γλώσσας, το ίδιο και η προαιρετική Πρακτική Άσκηση αντιστοιχούν σε **2 ECTS**. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων ECTS, μαζί με φροντιστήρια (εξαρτάται από την προσφορά αυτής της κατηγορίας μαθημάτων), ξένη γλώσσα και Πρακτική Άσκηση μπορεί να ανέρχεται ακόμη και σε 250 ECTS. Τα πλέον των 240 ECTS καταχωρίζονται στο Παράρτημα Διπλώματος.

3. Το Παράρτημα Διπλώματος είναι ένα εξηγηματικό έγγραφο το οποίο συνοδεύει το αντίγραφο Πτυχίου και περιγράφει τη φύση, το επίπεδο, το υπόβαθρο, το περιεχόμενο και το καθεστώς των σπουδών που ολοκλήρωσε με επιτυχία ο/η απόφοιτος.

8.3.8 Αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας από φοιτητές/τριες

Η διαδικασία αξιολόγησης των μαθημάτων και των διδασκόντων τους από τους/τις φοιτητές/τριες είναι θεσμοθετημένη και πραγματοποιείται εντός καθορισμένου χρονικού διαστήματος στο τέλος κάθε εξαμήνου. Γίνεται ηλεκτρονικά, μέσω των υπηρεσιών της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και το απόρρητο και αδιάβλητο του ηλεκτρονικού συστήματος είναι διασφαλισμένο. Η αξιολόγηση αποσκοπεί στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου που παρέχει το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας στους/στις φοιτητές/τριές του και, στον βαθμό που εκπληρώνεται, λειτουργεί προς το συμφέρον των φοιτητών/τριών που καλούνται να απαντήσουν στις ερωτήσεις του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Αποτελεί τον μοναδικό τρόπο ώστε να γίνουν γνωστές, συλλογικά και συγκεντρωτικά, οι απόψεις τους προκειμένου, πέραν των διορθωτικών παρεμβάσεων που θα πραγματοποιήσουν οι διδάσκοντες/ουσες στο πλαίσιο της αυτοβελτίωσής τους και της ανανέωσης των μαθημάτων τους, να ληφθούν –εφόσον χρειαστεί– και πρόσθετα μέτρα.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Πρόγραμμα και περιλήψεις μαθημάτων

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2025-2026

1

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η εκπαίδευση των φοιτητών και φοιτητριών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας επιδιώκει την ευρεία κατάρτισή τους στις ιστορικές και αρχαιολογικές σπουδές, όπως αυτές διαμορφώνονται, εξελίσσονται και ανανεώνονται στον διεθνή ορίζοντα. Η κατάρτιση περιλαμβάνει τη θεωρία και τη μεθοδολογία της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας και της Ιστορίας της Τέχνης, καθώς και άλλων περιοχών των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών (π.χ. Ανθρωπολογία, Κοινωνιολογία, Λαογραφία, Κριτική Θεωρία), την πρακτική διερεύνηση επιστημονικών ζητημάτων που αφορούν στην ιστορική εμπειρία, την πολιτική έκφραση, τον πολιτισμό, τη διανοητική συγκρότηση και την κοινωνική οργάνωση, την εξοικείωση και την εξάσκηση στον εντοπισμό και την έρευνα αρχειακών πηγών και αρχαιολογικών καταλοίπων.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος διαθέτουν την ερευνητική επάρκεια για να ακολουθήσουν μεταπτυχιακούς κύκλους σπουδών στο ευρύ ακαδημαϊκό πεδίο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, και τις απαιτούμενες δεξιότητες για να απασχοληθούν στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Οι απόφοιτοι εργάζονται σε ερευνητικά ιδρύματα, αρχειακούς φορείς, φορείς τέχνης και πολιτιστικούς οργανισμούς, στην Αρχαιολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, σε μουσεία και βιβλιοθήκες, στον χώρο του βιβλίου και των ΜΜΕ. Μπορούν επίσης να διεκδικήσουν θέσεις σε δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο την αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς (στον ευρύ χώρο της πολιτισμικής διαχείρισης αλλά και του marketing). Απασχολούνται στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (δημόσια και ιδιωτική), συμβάλλοντας ουσιαστικά στην ανάδειξη του ρόλου της Ιστορίας, της Αρχαιολογίας και των Ανθρωπιστικών Σπουδών στον δημόσιο λόγο και τον δημόσιο χώρο. Συγκεκριμένα, οι απόφοιτοι, σε συνάρτηση με την ειδίκευση και την πρακτική άσκηση που έχουν επιλέξει, διαθέτουν δεξιότητες που αφορούν:

- (α)** τη διδασκαλία της Ιστορίας και άλλων μαθημάτων θεωρητικής κατεύθυνσης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση,
- (β)** την προστασία, μελέτη και ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων όλων των ιστορικών περιόδων,
- (γ)** την επιστημονική έρευνα στην ιστορία και τον πολιτισμό από την παλαιολιθική μέχρι τη σύγχρονη περίοδο,
- (δ)** την επιστημονική έρευνα αιχμής που απαιτούν διάφορα ερευνητικά κέντρα και ινστιτούτα στην Ελλάδα και το εξωτερικό,
- (ε)** την οργάνωση και συμμετοχή σε δράσεις διάχυσης στα γνωστικά πεδία της ιστορίας, αρχαιολογίας, ιστορίας της τέχνης και ανθρωπολογίας σε μουσεία, εκπαιδευτικά προγράμματα, στη δημοσιογραφία ή και σε επιχειρήσεις,
- (στ)** την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε θέματα βιοαρχαιολογίας, αναλυτικών τεχνικών αρχαιολογικού υλικού πολιτισμού, θεωρίας της αρχαιολογίας, ειδικών θεμάτων (νομισματική, επιγραφική, παλαιογραφία),

(ζ) την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε θέματα αρχειοθέτησης και οργάνωσης αρχείων και συλλογών σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο,

(η) την εκτέλεση εργασιών πεδίου αρχαιολογικής ανασκαφικής και επιφανειακής έρευνας, ιστορικής έρευνας, εθνογραφικής και εθνομουσικολογικής έρευνας πεδίου και αρχείου,

(θ) την τεκμηρίωση του υλικού πολιτισμού,

(ι) την ανάληψη ρόλου εμπειρογνώμονα σε διάφορες υπηρεσίες του Κράτους και

(ια) την ανάληψη ρόλου συμβούλου στο πλαίσιο προγραμμάτων που αφορούν στην ιστορία και τον πολιτισμό (ψηφιοποίηση, τεκμηρίωση, έρευνα και προβολή του πολιτιστικού αποθέματος).

Η εκπαίδευση στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, εκτός από τα μαθήματα βάσης (κορμού) στα 2 πρώτα έτη και τα υποχρεωτικά μαθήματα κατεύθυνσης στο 3^ο έτος, συμπληρώνεται με υποχρεωτικά σεμινάρια στο 4^ο έτος, εξοικειώνοντας τους φοιτητές και τις φοιτήτριες με την ερευνητική εξειδίκευση, βελτιώνοντας τις δεξιότητες, ενισχύοντας τις κλίσεις τους και ενθαρρύνοντας τις ακαδημαϊκές τους φιλοδοξίες. Τόσο τα μαθήματα όσο και τα σεμινάρια εμπλουτίζονται με συνέδρια, διαλέξεις, ειδικά μαθήματα και ασκήσεις στο πεδίο, ενώ στη φοιτητική εκπαίδευση αξιοποιούνται συστηματικά τα εργαστήρια του Τμήματος και πραγματοποιούνται επισκέψεις και επιτόπια μαθήματα σε αρχεία, μουσεία και συλλογές τέχνης. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Τμήματος συμμετέχουν σε ανασκαφές, επιφανειακές αρχαιολογικές και άλλες επιτόπιες έρευνες, ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών, εκπαιδευτικές εκδρομές, ενώ η Πρακτική Άσκηση (μέσω προγράμματος ΕΣΠΑ) είναι ενσωματωμένη στο Προπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ως μάθημα που δεν βαθμολογείται αλλά αναγράφεται στο Παράρτημα Διπλώματος) και πραγματοποιείται στη διάρκεια του 4^{ου} έτους σπουδών. Το ευρύ πεδίο των συνεργασιών με αναγνωρισμένα Πανεπιστήμια της Ευρώπης του προγράμματος Erasmus+ επιτρέπει στους φοιτητές και τις φοιτήτριες να παρακολουθήσουν στο εξωτερικό ένα εξάμηνο των προπτυχιακών σπουδών.

Οι απόφοιτοι του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας επιπλέον της βασικής γνώσης της επιστήμης της Ιστορίας και της Αρχαιολογίας έχουν την ικανότητα:

(i) να εφαρμόζουν τη γνώση τους στην πράξη,

(ii) να επικοινωνούν σε μια δεύτερη γλώσσα,

(iii) να εργάζονται σε ομάδες με διεθνή σύνθεση και με διεθνή προσανατολισμό,

(iv) να εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον,

(v) να σχεδιάζουν και να εκτελούν ερευνητικά έργα,

(vi) να συντονίζουν ομάδες συνεργατών με στόχο την αποδοτικότερη εκτέλεση της εργασίας

(vii) να σέβονται και να κατανοούν την πολυπολιτισμικότητα,

(viii) να σέβονται την πολιτισμική διαφορά και πολυφωνία και να επιδεικνύουν ευαισθησία σε θέματα διαπολιτισμικής σύγκλισης και σε θέματα φύλου,

(ix) να σέβονται τη σημασία της προστασίας της πολιτισμικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος και να επιδεικνύουν επαγγελματική, κοινωνική και ηθική υπευθυνότητα και

(x) να προάγουν την ελεύθερη ιστορική και αρχαιολογική σκέψη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

2025-2026

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ				
ΚΩΔ.	ΚΑΤΗΓ.	ΤΙΤΛΟΣ	ECTS	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
ΙΑΕ103	Υ	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία και Πολιτισμό	5	Η. Κουλακιώτης
ΙΒΥ201	Υ	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία και Πολιτισμό	5	Χ. Σταυράκος
ΙΜΕ100	Υ	Εισαγωγή στην Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης	5	Π. Γεωργακάκης (ε.δ)
ΙΝΕ361	Υ	Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία	5	Λ. Παπαστεφανάκη/ Γ. Τζεδόπουλος
ΑΠΡ501	Υ	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία	5	Α. Βλαχόπουλος
ΑΚΛ601	Υ	Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία	5	Κ. Καθάρου

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ				
ΚΩΔ.	ΚΑΤΗΓ.	ΤΙΤΛΟΣ	ECTS	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
ΙΡΩ171	Υ	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	5	Ι. Τζαμτζής
ΙΜΕ200	Υ	Μεσαιωνική Ιστορία του Σλαβικού Κόσμου	5	Γ. Καρδαράς
ΙΕΠ470	Υ	Εισαγωγή στην Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία	5	Α. Μαχαιρά/Ι. Ζελεπός
ΛΑΟ451	Υ	Εισαγωγή στη Λαογραφία	5	Π. Αναγνώστου
ΑΒΥ701	Υ	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία	5	Α. Μαντάς
ΙΝΤ804	Υ	Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης	5	Α. Κοντογιώργη

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΝΕΛ100	Υ(ΠΠΣ ¹ , ΠΠΣ ²)	Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας II	5	Δ. Καργιώτης
ΛΑΤ100	Υ(ΠΠΣ ¹)	Λατινικά: Ρωμαϊκή Βιογραφία	5	Π. Αθανασόπουλος

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ				
ΚΩΔ.	ΚΑΤΗΓ.	ΤΙΤΛΟΣ	ECTS	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
ΙΕΠ471	Υ	Νεότερη Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία	5	Α. Μαχαιρά/ Λ. Φλιτούρης
ΚΑΝ102	Υ	Ζητήματα Ανθρωπολογικών Σπουδών	5	Π. Αναγνώστου/ Μ. Παπαχριστοφόρου
ΑΠΡ100	Υ	Προϊστορική Αρχαιολογία I	5	Β. Τουρλούκης
ΙΝΤ 100	Υ	Ιστορία της Τέχνης I	5	Α. Σαραφιανός

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ				
ΑΡΧ102	Υ (ΠΠΣ)	Ιστοριογραφία: Πολύβιος	5	Π. Αθανασόπουλος
ΑΡΧ125	Υ (ΠΠΣ) και ΥΕ (ΠΠΣ ¹ , ΠΠ Σ ²)	Εισαγωγή στην ελληνική Παλαιογραφία και την κριτική των κειμένων	5	Δ. Γεωργακόπουλος
ΝΕΛ101	Υ (ΠΠΣ ¹ , ΠΠ Σ ²)	Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ΙΙΙ	5	Κ. Καραβίδας

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ				
ΚΩΔ.	ΚΑΤΗΓ.	ΤΙΤΛΟΣ	ECTS	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
ΕΠΙ152	Υ	Επιγραφική	5	Α. Ζάννης
ΙΒΥ100	Υ	Βυζαντινή Ιστορία Ι	5	Ε. Συγκέλλου
ΙΝΕ363	Υ	Νεότερη Ελληνική Ιστορία	5	Α. Μανδουλαρά/ Γ. Τζεδόπουλος
ΑΚΛ100	Υ	Κλασική Αρχαιολογία Ι	5	Α. Αλεξανδρίδου
ΑΡΩ100	Υ	Ρωμαϊκή Αρχαιολογία	5	Ε. Γούναρη
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ				
ΛΑΤ100	Υ (ΠΠΣ, ΠΠ Σ ²)	Λατινικά: Ρωμαϊκή Βιογραφία	5	Π. Αθανασόπουλος
ΑΡΧ103	Υ(ΠΠΣ ¹)	Ομήρου Ιλιάδα	5	Χ. Αυγερινός

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ ¹				
ΚΩΔ.	ΚΑΤΗΓ.	ΤΙΤΛΟΣ	ECTS	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
ΙΒΥ311	Υ	Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος: Κράτος και Κοινωνία	5	Ε. Συγκέλλου
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ				
ΝΕΛ100	Υ	Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ΙΙ	5	Δ. Καργιώτης
ΛΑΤ100	Υ	Λατινικά: Ρωμαϊκή Βιογραφία	5	Π. Αθανασόπουλος
ΑΡΧ102	Υ	Ιστοριογραφία: Πολύβιος	5	Π. Αθανασόπουλος
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ				
ΦΠΦ101	ΥΕ	Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία	5	Κ. Πέτσιος
ΦΠΦ102	ΥΕ	Νεότερη Φιλοσοφία Ι	5	Γ. Μαγγίνη

¹ Από το Ε' Εξάμηνο και μετά το πρόγραμμα αναφέρεται **αποκλειστικά** στις προβλέψεις των ΠΠΣ¹ και ΠΠΣ², αφορά δηλαδή τους/τις φοιτητές/τριες που έχουν εισαχθεί πριν από το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025.

Ε' / Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ ²				
ΚΩΔ.	ΚΑΤΗΓ.	ΤΙΤΛΟΣ	ECTS	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΑΕ154	ΥΕ	Οι Έλληνες υπό ρωμαϊκή κυριαρχία (1 ^{ος} -3 ^{ος} αι. μ.Χ)	5	Ι. Παπαδόπουλος (ε.δ.)
ΙΑΕ171	ΥΕ	Η εμφάνιση και διάδοση του Χριστιανισμού (1 ^{ος} – 4 ^{ος} αι. μ.Χ)	5	Ι. Παπαδόπουλος (ε.δ.)
ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΡΩ191	ΥΕ	Θεσμοί της Καρχηδόνας	5	Ι. Τζαμτζής
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΒΥ238	ΥΕ (Σ)	Κωνσταντινούπολη: Πόλη και κοινωνία	5	Χ. Σταυράκος
ΙΒΥ219	ΥΕ	Οι Βυζαντινοί και οι γείτονές τους στον χώρο των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής (12 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	5	Ε. Συγκέλλου
ΙΒΥ103	ΥΕ	Οι σταυροφορίες του 12 ^{ου} αιώνα	5	Α. Παναγοπούλου
ΙΒΥ104	ΥΕ	Το Βυζάντιο του 11 ^{ου} αιώνα (1025-1081): οι μαρτυρίες των πηγών	5	Α. Παναγοπούλου
ΙΒΥ221	ΥΕ	Οικονομική Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους	5	Ε. Σταυρόπουλος (ε.δ.)
ΙΒΥ220	ΥΕ	Πρώιμη Βυζαντινή Περίοδος: Ιστορία, Κοινωνία, εσωτερική και εξωτερική Πολιτική	5	Ε. Σταυρόπουλος (ε.δ.)
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΜΕ102	ΥΕ	Ο «πολιτισμός της αυλής» στον μεσαιωνικό ευρασιατικό κόσμο	5	Γ. Καρδαράς
ΙΜΕ103	ΥΕ	Οι πρώιμοι Σλάβοι και ο περίγυρός τους, 5 ^{ος} – 7 ^{ος} αι.	5	Γ. Καρδαράς
ΙΜΕ101	ΥΕ	Ιερά Εξέταση: θρησκευτικό όργανο ή κρατικός παρεμβατισμός	5	Π. Γεωργακάκης (ε.δ.)
ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΝΕ382	ΥΕ	Νεοελληνικός διαφωτισμός, πολιτισμικές ζυμώσεις και ιδεολογικά ρεύματα πριν την Επανάσταση του 1821	5	Γ. Τζεδόπουλος
ΙΝΕ416	ΥΕ	Η μεταπολεμική Ελλάδα, 1949-1974	5	Α. Παλαιολόγος (ε.δ.)
ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΟΘ100	ΥΕ	Οθωμανική Ιστορία του ελλαδικού χώρου	5	Γ. Λιακόπουλος

² Σε αντίθεση με τα μαθήματα που περιέχονται στον προηγούμενο πίνακα, τα μαθήματα αυτά απευθύνονται εξίσου στους/τις φοιτητές/τριες τόσο του Ε' όσο και του Ζ' εξαμήνου.

ΙΟΘ101	ΥΕ	Οθωμανική Γλώσσα και Παλαιογραφία Ι	5	Γ. Λιακόπουλος
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΕΠ468	ΥΕ	Ιστορία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στην Ανατολική Ευρώπη	5	Ι. Ζελεπός
ΙΕΠ452	ΥΕ	Η ανασυγκρότηση της Δυτικής Ευρώπης, 1945-δεκαετία 1960	5	Α. Παλαιολόγος (ε.δ.)
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ				
KAN103	ΥΕ	Αρχειακή Εθνογραφία	5	Μ. Παπαχριστοφόρου
KAN104	ΥΕ	Αστικοί Πολιτισμοί	5	Π. Αναγνώστου
KAN100	ΥΕ	Ανθρωπολογία του Φύλου	5	Δ. Μάνεση (ε.δ.)
KAN101	ΥΕ	Ανθρωπολογία της Συγγένειας	5	Δ. Μάνεση (ε.δ.)
ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ				
ΛΑΟ495	ΥΕ	Έθιμα και Τελετουργίες του Χώρου και του Χρόνου	5	Ι. Δρίνης
ΛΑΟ497	ΥΕ	Λαογραφία και Πολιτιστική Κληρονομιά. Κριτικές Προσεγγίσεις	5	Ι. Δρίνης
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ				
ΑΠΡ517	ΥΕ	Μινωικός Πολιτισμός	5	Α. Βλαχόπουλος
ΑΠΡ519	ΥΕ	Νεολιθικός Πολιτισμός	5	Α. Φασούλας (ε.δ.)
ΑΠΡ523	ΥΕ	Νεολιθική Κεραμική: Τεχνολογία, τυπολογία και κοινωνικές διαστάσεις	5	Α. Φασούλας (ε.δ.)
ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ				
ΑΚΛ607	ΥΕ	Αρχιτεκτονική (Γενική Επισκόπηση)	5	Κ. Καθάριου
ΑΚΛ682	ΥΕ	Πλαστική	5	Ε. Γούναρη
ΑΚΛ621	ΥΕ	Κεραμική και Πηλοπλαστική Γεωμετρικής και Αρχαϊκής περιόδου	5	Α. Αλεξανδρίδου
ΑΡΩ102	ΥΕ	Τοπογραφία-Πολεοδομία ρωμαϊκών χρόνων	5	Ε. Γούναρη
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ				
ΑΒΥ704	ΥΕ	Παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	5	Γκ. Φινγκάροβα
ΑΒΥ740	ΥΕ	Μνημειακή Ζωγραφική της Παλαιολογίας περιόδου	5	Γκ. Φινγκάροβα
ΑΒΥ747	ΥΕ	Βυζαντινή Γλυπτική	5	Α. Babuin
ΑΒΥ763	ΥΕ	Τοπογραφία Βυζαντινού Μυστρά	5	Α. Babuin
ΑΒΥ749	ΥΕ	Βυζαντινά Εικονογραφημένα Χειρόγραφα Ι	5	Α. Μαντάς

ABY757	ΥΕ	Μνημειακή Τοπογραφία Βυζαντινής Θεσσαλονίκης	5	Α. Μαντάς
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ				
INT826	ΥΕ	Θέματα από την Ευρωπαϊκή Τέχνη	5	Α. Σαραφιανός
INT854	ΥΕ	Φύλο και σεξουαλικότητα στην τέχνη της δυτικής Ευρώπης (18 ^{ος} -20 ^{ος} αι.)	5	Α. Κοντογιώργη
INT806	ΥΕ	Η Ελληνική τέχνη του 19 ^{ου} αι.	5	Α. Κοντογιώργη
INT837	ΥΕ	Ιστορία της Μεταπολεμικής Τέχνης στη Δύση: Μεταπολεμικός Μοντερνισμός (1945-1970)	5	Α. Καντά
INT839	ΥΕ	Ιστορία των Εκθέσεων, των Μουσείων και των Συλλογών	5	Α. Καντά
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ (Ζ')				
ΑΡΧ125	ΥΕ	Εισαγωγή στην Ελληνική Παλαιογραφία και την κριτική των κειμένων	5	Δ. Γεωργακόπουλος Όριο 50 φοιτητών
ΦΙΜ149	ΥΕ	Ο βυζαντινός μοναχισμός στις φιλολογικές πηγές	5	Α. Αλεξάκης Όριο 50 φοιτητών
ΑΡΧ122	ΥΕ	Τραγωδία: Αισχύλου Χοηφόροι	5	Ε. Γκαστή Όριο 50 φοιτητών
ΦΙΑ132	ΥΕ	Λυρική Ποίηση: Αρχαϊκή εποχή	5	Χ. Αυγερινός Όριο 70 φοιτητών
ΛΑΤ104	ΥΕ	Λατινική Επική Ποίηση: Βιργιλίου Αινειάδα	5	Β. Παππάς Όριο 50 φοιτητών
ΛΑΤ 07	ΥΕ	Λατινική Θεματογραφία	5	Α. Κυρκοπούλου Όριο 50 φοιτητών
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ³				
ΦΡΟ100	Ε	Ορεινοί κόσμοι της Ελλάδας: Η περίπτωση της Πίνδου	2	Θ. Δασούλας

ΣΤ' / Η' ΕΞΑΜΗΝΟ				
ΚΩΔ.	ΚΑΤΗΓ.	ΤΙΤΛΟΣ	ECTS	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΑΕ174	ΥΕ	Αρχαία Ήπειρος	5	Η. Κουλακιώτης
ΙΑΕ159	ΥΕ	Ιστορική Γεωγραφία και Εθνογραφία στην Αρχαιότητα	5	Η. Κουλακιώτης

³ Τα ECTS των φροντιστηρίων δεν συσσωρεύονται για τη λήψη Πτυχίου, αλλά αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος.

ΙΑΕ102	ΥΕ	Η μετακλασική και ελληνιστική Αθήνα (4ος-1ος αι. π.Χ.).	5	Τ. Ζαχαράκης (ε.δ.)
ΙΑΕ122	ΥΕ	Κοινά και Συμπολιτείες: Το ομοσπονδιακό φαινόμενο στην Αρχαιότητα	5	Τ. Ζαχαράκης (ε.δ.)
ΙΑΕ121	ΥΕ	Η Ύστερη Αρχαιότητα (2ος-4ος αι. μ.Χ.).	5	Ι. Παπαδόπουλος (ε.δ.)
ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΡΩ206	ΥΕ	Η Δυναστεία των Αντωνίνων	5	Ι. Παπαδόπουλος (ε.δ.)
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΒΥ102	ΥΕ	Βυζαντινές και μεταβυζαντινές επιγραφές της Ηπείρου	5	Χ. Σταυράκος
ΙΒΥ213	ΥΕ	Πολεμικές συγκρούσεις και στρατιωτικά κινήματα στο Βυζάντιο (Μέση και ύστερη περίοδος)	5	Ε. Συγκέλλου
ΙΒΥ253	ΥΕ	Η περίοδος της εικονομαχίας και η πρόσληψή της στον Ανατολικό και Δυτικό Χριστιανικό κόσμο (8ος-9ος αι.)	5	Ε. Σταυρόπουλος (ε.δ.)
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΜΕ101	ΥΕ	Οι βαρβαρικοί λαοί στον Κάτω Δούναβη, 4 ^{ος} -7 ^{ος} αι.	5	Γ. Καρδαράς
ΙΝΕ102	ΥΕ	Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και στο ελληνικό έθνος-κράτος	5	Λ. Παπαστεφανάκη
ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΝΕ386	ΥΕ	Δημόσιες Τελετές και Εθνικές Επέτειοι στην Ευρωπαϊκή Νεοτερικότητα	5	Α. Μανδουλαρά
ΙΝΕ417	ΥΕ	Από το 1909 στο 1940: πολιτικές ρήξεις, θεσμικές εξελίξεις και κοινωνικές τομές	5	Ν. Αναστασόπουλος
ΙΝΕ401	ΥΕ	Ο Ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος	5	Θ. Ραζάκος (ε.δ.)
ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΟΘ102	ΥΕ	Οθωμανική Γλώσσα και Παλαιογραφία II	5	Γ. Λιακόπουλος
ΙΟΘ103	ΥΕ	Πηγές Οθωμανικής Ιστορίας	5	Γ. Λιακόπουλος
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ				
ΙΕΠ464	ΥΕ	Η Ευρώπη στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	5	Α. Μαχαιρά
ΙΕΠ480	ΥΕ	Εικόνα και Ιστορία: από τη γένεση της φωτογραφίας στο διαδίκτυο	5	Λ. Φλιτούρης
ΙΕΠ460	ΥΕ	Ο Ψυχρός πόλεμος, 1945-1990	5	Θ. Ραζάκος (ε.δ.)
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ				
ΚΑΝ105	ΥΕ	Συμβολική σκέψη και πολιτισμός	5	Μ. Παπαχριστοφόρου
ΚΑΝ106	ΥΕ	Ανθρωπολογία της Θρησκείας	5	Δ. Μάνεση (ε.δ.)
ΚΑΝ107	ΥΕ	Ανθρωπολογία του Θανάτου	5	Δ. Μάνεση (ε.δ.)
ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ				
ΛΑΟ465	ΥΕ	Η ιστορία των παραμυθιών	5	Μ. Παπαχριστοφόρου

ΛΑΟ506	ΥΕ	Το Δημοτικό Τραγούδι	5	Π. Αναγνώστου
ΛΑΟ496	ΥΕ	Έθνη, εθνοτικές ομάδες, ταυτότητες και υλικός πολιτισμός στα Βαλκάνια	5	Ι. Δρίνης
ΛΑΟ455	ΥΕ	Υλικός Πολιτισμός	5	Ι. Δρίνης
ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ				
ΑΠΡ521	ΥΕ	Η Παλαιολιθική περίοδος στην Ελλάδα	5	Β. Τουρλούκης
ΑΠΡ522	ΥΕ (Σ)	Τεχνολογικά Συστήματα της Εποχής του Λίθου	5	Β. Τουρλούκης
ΑΠΡ520	ΥΕ (μόνον Η')	Ανασκαφική-Αρχαιολογία πεδίου στην Ήπειρο	5	Α. Βλαχόπουλος/ Α. Αλεξανδρίδου/ Κ. Καθάριου
ΑΠΡ524	ΥΕ	Νεολιθικές κοινωνίες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου	5	Α. Φασούλας
ΑΠΡ525	ΥΕ	Τεχνολογία και Υλικός Πολιτισμός στο Νεολιθικό Αιγαίο	5	Α. Φασούλας
ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ				
ΑΚΛ619	ΥΕ	Κεραμική και Πηλοπλαστική Υστεροαρχαϊκών και Κλασικών Χρόνων	5	Κ. Καθάριου
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ				
ΑΒΥ780	ΥΕ	Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού Κράτους	5	Χ. Σταυράκος
ΑΒΥ715	ΥΕ	Βυζαντινή Μικροτεχνία ΙΙ	5	Α. Μαντάς
ΑΒΥ754	ΥΕ	Βυζαντινά Μνημεία της Ιταλίας	5	Α. Μπαμπούν
ΑΒΥ753	ΥΕ	Τοπογραφία της Βυζαντινής Κωνσταντινούπολης	5	Α. Μπαμπούν
ΑΒΥ707	ΥΕ	Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Μνημειακή Ζωγραφική	5	Γκ. Φινγκάροβα
ΑΒΥ737	ΥΕ	Μνημειακή Ζωγραφική της Μεταβυζαντινής Περιόδου	5	Γκ. Φινγκάροβα
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ				
INT836	ΥΕ	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης: Αναγέννηση, Μανιερισμός, Μπαρόκ	5	Α. Κοντογιώργη
INT807	ΥΕ	Ιστορία της Σύγχρονης Τέχνης: Από τη μεταμοντέρνα στη σύγχρονη τέχνη (1970-2020).	5	Α. Καντά
INT845	ΥΕ	Πολιτική και Τέχνη: Δύση και Ανατολή στον Ψυχρό Πόλεμο	5	Α. Καντά
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ⁴				
ΦΡΟ101	Ε	Οι Βλάχοι: Ιστορία, Πολιτισμός, Γλώσσα	2	Θ. Δασούλας
ΦΡΟ102	Ε	Εικονογραφία των ενδυματολογικών αναπαραστάσεων στη Βυζαντινή τέχνη	2	Ε. Βλαχοπούλου

⁴ Τα ECTS των φροντιστηρίων δεν συσσωρεύονται για τη λήψη Πτυχίου, αλλά αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος.

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ				
ΑΡΧ103	Υ(ΠΠΣ ²)	Ομήρου Ιλιάδα	5	Χ. Αυγερινός
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ				
ΦΠΠ175	ΥΕ	Διδακτική της Γλώσσας: το γλωσσικό μάθημα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	5	Κ. Γκαραβέλας
ΦΠΠ169	ΥΕ	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	5	Χ. Ζάγκος
ΦΠΠ176	ΥΕ	Ιστορία της Εκπαίδευσης ΙΙ	5	Α. Νέγρη
ΦΠΠ182	ΥΕ	Επιστήμες της Εκπαίδευσης ΙΙ	5	Α. Νέγρη
ΦΠΠ180	ΥΕ	Θεωρίες αγωγής και κοινωνικοποίησης	5	Γ. Γούγα
ΦΠΠ181	ΥΕ	Εισαγωγή στην παιδαγωγική	5	Κ. Γκαραβέλας

Εφόσον προκύπτουν αλλαγές στη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, ο Οδηγός Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας θα ανανεώνεται, με ευθύνη των συντακτών του. Παρακαλούνται οι φοιτητές/τριες να ενημερώνονται τακτικά από τις ιστοσελίδες και τους Οδηγούς Σπουδών όλων των εμπλεκόμενων (στο ΠΠΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας) Τμημάτων.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

3.1 Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας (AMI)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 103 Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία και Πολιτισμό

Ηλίας ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας ευρύτερης περιόδου της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας. Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι εξελίξεις από το τέλος του μυκηναϊκού κόσμου ως την κλασική εποχή. Στόχος είναι να αναδείξει τις συνέχειες και τις τομές μεταξύ της ύστερης εποχής του χαλκού και της κλασικής περιόδου (12ος αι. π.Χ. – 4ος αι. π.Χ.), σε βασικές έννοιες και θεσμούς, τόσο στην πολιτική, όσο και στην κοινωνία και τον πολιτισμό.

Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου, αλλά και σε νεότερες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της αρχαίας ελληνικής ιστορίας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος οργανώνονται εκπαιδευτική εκδρομή σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους και επισκέψεις σε μουσεία.

Αξιολόγηση των φοιτητών και φοιτητριών με γραπτή (ή σε δικαιολογημένες περιπτώσεις) προφορική εξέταση.

ΙΑΕ 154 Οι Έλληνες υπό Ρωμαϊκή κυριαρχία (1^{ος} -3^{ος} αι. μ.Χ.)

Ιωάννης ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα εξετάζει τη θέση των Ελλήνων στα πλαίσια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Αναλύονται οι θεσμοί των ελληνικών πόλεων (κυρίως της Ν. Ελλάδας και της Μ. Ασίας) κατά την περίοδο αυτή και η σχέση τους με τη ρωμαϊκή διοίκηση και τον αυτοκράτορα. Μέσα από την ανάλυση γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών δίνεται έμφαση σε θέματα που αφορούν την ιδεολογία των ελίτ αυτών των πόλεων και τον τρόπο με τον οποίο έβλεπαν τον εαυτό τους τόσο ως συνεχιστές μιας ελληνικής παράδοσης όσο και ως συμμετόχους μιας ρωμαϊκής πραγματικότητας την οποία επιθυμούσαν να συνδιαμορφώσουν.

ΙΑΕ 171 Η εμφάνιση και διάδοση του Χριστιανισμού (1^{ος} - 4^{ος} αι. μ.Χ.)

Ιωάννης ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Πηγές για την ιστορία του Χριστιανισμού. Οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες, η οργάνωση και η διοίκηση τους. Σχέση Χριστιανών και Ιουδαίων. Η θέση των Χριστιανών στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Η αυτοκρατορική πολιτική έναντι των

Χριστιανών. Η αντιπαράθεση μεταξύ Χριστιανών και Εθνικών. Η ανάδειξη του Χριστιανισμού ως επίσημη θρησκεία του ρωμαϊκού κράτους.

ΙΡΩ 191 Θεσμοί της Καρχηδόνας Ιωάννης ΤΖΑΜΤΖΗΣ

Οι άρχοντες της φοινικικής Καρχηδόνας και η ιεράρχησή τους. Το σώμα των "παλαιών/ισχυρών" της Καρχηδόνας: η δομή του και οι αρμοδιότητές του. Το δικαστικό σώμα της πόλης: οι καλούμενοι εκατόν. Η λαϊκή συνέλευση: η σύνθεσή της και η επιρροή της στα πολιτικά δρώμενα. Η λειτουργική αλληλεπίδραση μεταξύ των πολιτειακών συνιστωσών. Η στρατηγία και οι ασκήσαντες αυτό το αξίωμα 36 στην Καρχηδόνα. Οι σχέσεις της Καρχηδόνας με τα Ελληνιστικά βασίλεια και η επιλογή της να συγκρουσθεί με τη Ρώμη. Η χωροταξική διάταξη της πόλης, μέσα από τις περιγραφές που περιέχονται στην Αρχαία γραμματεία.

ΙΒΥ 201 Εισαγωγή στη Βυζαντινή Ιστορία και Πολιτισμό

Χρήστος ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ

Το μάθημα απαρτίζεται από 13 διαλέξεις, οι οποίες επικεντρώνονται στα πλέον βασικά ενδιαφέροντα των σύγχρονων βυζαντινών σπουδών. Στόχος του μαθήματος είναι, ανάμεσα σε άλλα, να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα τρέχοντα ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης σχετικά με το μάθημα της Βυζαντινής Ιστορίας και τις βασικές τεχνικές διδακτικής των μεσαιωνικών μαθημάτων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα παρακάτω ζητήματα:

Σκοποί του μαθήματος: εξοικείωση με την επιστήμη της Ιστορίας του Βυζαντίου, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου (αυτοκράτορες, σημαντικά γεγονότα/σταθμοί), του κοινωνικού πλαισίου και των δομών της διοίκησης του κέντρου και των επαρχιών και των βασικών αρχών της οικονομίας του κράτους. Προσέγγιση της διδασκαλίας του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων: Ιστορία των βυζαντινών σπουδών, πηγές της Βυζαντινής Ιστορίας, οι περιοχές του κράτους, ο αυτοκράτορας και οι θεσμοί, η κρατική οργάνωση, η εκκλησία, η διοίκηση (πολιτική και στρατιωτική), η οικονομία, ο πληθυσμός, εξωτερική πολιτική και σχέσεις με τους γειτονικούς λαούς, η επιβίωση του Βυζαντίου μέχρι σήμερα και η προσφορά του στον πολιτισμό. Εξοικείωση με τη διδασκαλία του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας. Στην εξοικείωση συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδακτικής με πεδίο εφαρμογής τα μεσαιωνικού περιεχομένου μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδακτέας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδακτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της βυζαντινής ιστορίας, ιστορία της διδασκαλίας και το νομικό πλαίσιο διδασκαλίας των μεσαιωνικών μαθημάτων, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην Άρτα και τη Νικόπολη.

ΙΒΥ 311 Ύστερη βυζαντινή περίοδος: Κράτος και κοινωνία

Ευστρατία ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με την μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών (κυρίως κειμένων). Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση.

Περληπτική παρουσίαση

Το Βυζαντινό κράτος υφίσταται το 1204, με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, τον «φυσικό» περιορισμό του. Ο κατακερματισμός της βυζαντινής επικράτειας σε μικρές ηγεμονίες αλλάζει τον πολιτικό χάρτη και θέτει τις βυζαντινές δυνάμεις σε καθεστώς εξορίας. Εκεί, στη Νίκαια, την Ήπειρο και την Τραπεζούντα δημιουργούνται πυρήνες, από τους οποίους η Νίκαια θα είναι αυτή που θα πετύχει την αποκατάσταση της βυζαντινής εξουσίας. Το 1261 ξεκινά η περίοδος εξουσίας των Παλαιολόγων, η οποία θα χαρακτηριστεί από εσωτερικές διαμάχες, εξωτερικές απειλές, οικονομική και πνευματική κρίση, αλλά και μια πρωτοφανή ανάπτυξη της παιδείας και της τέχνης. Στο μάθημα, παρουσιάζονται οι πολιτικές συνθήκες, καθώς και πτυχές της κοινωνίας των παλαιολόγειων χρόνων.

IBY 238 (Σ) Κωνσταντινούπολη: Πόλη και Κοινωνία

Χρήστος ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ

Σεμιναριακό μάθημα στο οποίο επί τη βάση των εργασιών θα παρουσιαστεί η εικόνα της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντίου με τις παντοειδείς δομές της (πολιτικές, εκκλησιαστικές, οικονομικές, κοινωνικές) από την ίδρυσή της έως την κατάληψή της από τους Οθωμανούς το 1453.

Σκοπός του μαθήματος είναι πρωτίστως να εξοικειωθούν οι φοιτητές και φοιτήτριες με την επιστημονική έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικών δοκιμίων στον χώρο των βυζαντινών σπουδών. Ακολούθως να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα για την πρωτεύουσα του Βυζαντίου με όλες τις λειτουργίες της ως πόλης, διοικητικού κέντρου και πόλου έλξης κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Η βαθμολόγηση των συμμετεχόντων θα γίνει αποκλειστικά επί τη βάση των γραπτών εργασιών που θα παραδώσουν και της παρουσίας τους.

Διάγραμμα μαθημάτων: Εισαγωγή και παρουσίαση των μεθόδων της έρευνας, instrumenta studiorum, παρουσίαση και εξήγηση των θεμάτων των σεμιναριακών εργασιών. Ακολούθως, σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, θα ακολουθεί συζήτηση επί των προβλημάτων και θα παρουσιάζουν ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους. Θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή στην Κωνσταντινούπολη.

IBY 219 (Σ) Οι Βυζαντινοί και οι γείτονές τους στον χώρο των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής (12ος – 15ος αι.)

Ευστρατία ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ

Είδος Μαθήματος: Σεμινάριο. Στο σεμινάριο παρέχονται εργασίες προς εκπόνηση. Τρόπος εξέτασης: εργασία. Το σεμινάριο αποσκοπεί στην παρουσίαση των πολιτικών συνθηκών στην περιοχή των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής κατά τον ύστερο Μεσαίωνα. Στη συγκεκριμένη περιοχή εμπλέκονται ποικίλες δυνάμεις, δυτικές και βαλκανικές, που καθόρισαν την ιδιότυπη ιστορία της. Βυζαντινοί, Αλβανοί, Σέρβοι, Ιταλοί και Οθωμανοί συγκρούονται και ανταλλάσσουν πρακτικές και αντιλήψεις σε ποικίλα επίπεδα. Η συνδιαλλαγή αυτή διερευνάται μέσα από την ανάλυση πολεμικών γεγονότων, την κατανόηση της γεωστρατηγικής σημασίας του χώρου, όπως αυτή ορίζεται από τη διαπλοκή πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων και την εμβάθυνση στο πολιτισμικό υπόβαθρο των εμπλεκόμενων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους βαλκανικούς λαούς. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου δίδονται και συζητούνται εργασίες, που αφορούν σε ειδικότερα θέματα.

IBY 103 (Σ) Οι σταυροφορίες του 12^{ου} αιώνα

Αγγελική ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές αναλύουν τις προσπάθειες επιβίωσης των σταυροφορικών κρατών στην Ανατολή, μετά το τέλος της πρώτης σταυροφορίας, εν μέσω των επιθετικών διαθέσεων των Σελτζουκικών εμιράτων της Μικράς Ασίας, των Φατιμιδών της Αιγύπτου και των άλλων μουσουλμάνων ηγεμόνων που τα περιέβαλλαν. Παράλληλα, αναλύουν τις σχέσεις των φιλόδοξων ηγεμόνων τους με την αυτοκρατορική εξουσία της Κωνσταντινούπολης, όπως αυτές διαμορφώθηκαν μετά και από τις αποτυχημένες σταυροφορίες του 1100. Μέσα από βυζαντινές, δυτικές, αραβικές, αρμενικές και άλλες πηγές

διερευνούν τις σχέσεις Βυζαντίου και Δύσης στα πλαίσια της δεύτερης και της τρίτης σταυροφορίας, ενώ εξετάζουν τις σχέσεις των Φράγκων ηγεμόνων μεταξύ τους και το ρόλο της παπικής εκκλησίας.

- Απαιτείται η τακτική παρουσία των φοιτητών στις παραδόσεις.
 - Προϋπόθεση συμμετοχής στο μάθημα: γνώση της αγγλικής και μιας δεύτερης ξένης γλώσσας.
 - Τρόπος εξέτασης: Υποχρεωτική εκπόνηση εργασίας.
-

IBY 104 Το Βυζάντιο του 11^{ου} αιώνα (1025- 1081): οι μαρτυρίες των πηγών

Αγγελική ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

Στα πλαίσια του μαθήματος θα εξεταστεί η αντίληψη που είχαν για την κρίση του 11ου αιώνα οι σύγχρονοι ή οι λίγο μεταγενέστεροι βυζαντινοί συγγραφείς, ενώ θα εντοπιστούν τα βασικότερα σημεία της κριτικής τους. Μέσα από την συγκριτική μελέτη των πηγών θα αναζητηθούν τα αίτια της αναποτελεσματικότητας του βυζαντινού στρατού στην αντιμετώπιση των σελτζουκικών επιδρομών στην ανατολή, με κορυφαία εκδήλωσή της την ήττα των βυζαντινών στρατευμάτων το 1071 στο Μαντζικέρτ, ενώ θα εκτιμηθεί και η αποτελεσματικότητα των μεταρρυθμιστικών μέτρων που έλαβαν οι αυτοκράτορες του 11^{ου} αιώνα στον τομέα της οικονομίας. Οι μαρτυρίες των βυζαντινών ιστορικών και χρονογραφικών έργων θα συνεκτιμηθούν, προκειμένου να προβληθούν ανάγλυφα οι επιτυχημένες ή όχι επιλογές των αυτοκρατόρων της τόσο κρίσιμης περιόδου από τον θάνατο του Βασιλείου Β΄ έως την άνοδο του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού στον βυζαντινό αυτοκρατορικό θρόνο.

Στόχος του μαθήματος είναι να μελετηθούν οι αλλαγές που επήλθαν στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο αιώνα, αλλά και να αξιολογηθούν, με βάση τις μαρτυρίες των συγχρόνων, τα μεταρρυθμιστικά μέτρα που έλαβαν οι αυτοκράτορες της περιόδου, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κρίση (;) που έπληττε την αυτοκρατορία.

IBY 221 Οικονομική Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους

Ευάγγελος ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Η Οικονομία συνιστά έναν από τους θεμελιώδεις πυλώνες συγκρότησης των πολιτικών και των κρατικών θεσμών. Το μάθημα είναι μία επισκόπηση της οικονομίας της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας από τον 4ο αιώνα έως και την Άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453). Εστιάζει στην ανάλυση των οικονομικών φαινομένων εξαρτάται από τα αντίστοιχα κοινωνικά, ιστορικά και πολιτικά πλαίσια, ενώ διαφωτίζει αντίστοιχες νομοθετικές πρωτοβουλίες και συνδέεται επίσης με θέματα διεθνούς γεωπολιτικού περιβάλλοντος μέσω διμερών εμπορικών συμφωνιών και μακροπρόθεσμων νομισματικών στρατηγικών. Το μάθημα αναπτύσσεται χρονολογικά και θεματικά επιτρέποντας την εξέταση της προοδευτικής μετάβασης της οικονομίας από την Αρχαιότητα στον Μεσαιωνικό κόσμο, της δημιουργίας του μεικτού βυζαντινού οικονομικού μοντέλου και των δομών της ύστερης προβιομηχανικής εποχής. Παράλληλα εξετάζονται θεμελιώδεις οικονομικοί θεσμοί και έννοιες όπως το φορολογικό σύστημα, η τεχνολογία, το εμπόριο, η νομισματική πολιτική, η γεωργία, η εμπορική ναυτιλία, η κρατική ιδεολογία ή και ο ρόλος των επιμέρους μη κρατικών οικονομικών παραγόντων όπως για παράδειγμα οι γαιοκτήμονες. Τέλος εξετάζονται η διαμόρφωση της βυζαντινής οικονομικής διοίκησης, η συμβολή της οικονομίας στη διαμόρφωση ταξικών κοινωνικών δομών και η επίδραση που η χριστιανική πνευματικότητα άσκησε στην οικονομική θεωρία μέσω εννοιών όπως για παράδειγμα η ακτημοσύνη.

IBY 220 Πρώιμη Βυζαντινή Περίοδος: Ιστορία, Κοινωνία, Εσωτερική και Εξωτερική Πολιτική

Ευάγγελος ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Αρχικά πρέπει να γίνει μια κριτική παρουσίαση των πηγών της συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου. Στο πλαίσιο του μαθήματος απαιτείται ανάλυση των κυριότερων πολιτικών εξελίξεων και κοινωνικών μεταβολών που σημειώθηκαν στον ελληνορωμαϊκό κόσμο από τον 3ο έως τον 7ο αι. μ.Χ. και οδήγησαν προοδευτικά στη μετάβαση από τους ύστερους αρχαίους στους μεσαιωνικούς χρόνους και από το Ρωμαϊκό στο Βυζαντινό κράτος. Παρουσίαση των σπουδαιότερων γεγονότων που

σημειώνονται στο εσωτερικό της αυτοκρατορίας αλλά και στις παρυφές της και στις σχέσεις της με τους γειτονικούς της λαούς και κράτη από την εποχή της μονοκρατορίας του Κωνσταντίνου Α΄ μέχρι την άνοδο του Ηρακλείου στον θρόνο. Παρουσίαση και ερμηνεία των βασικών στοιχείων της πολιτικής θεωρίας αλλά και της διοικητικής και στρατιωτικής οργάνωσης του κράτους αυτής της περιόδου. Επισήμανση των λόγων της πτώσης της Ρωμαϊκής Δύσης κατά τον 5ο αι. αλλά και της πτώσης της ελληνιστικής και ελληνορωμαϊκής Ανατολής τον 7ο αι. Κατανόηση των σπουδαιότερων μεταβολών σε όλες τις πτυχές του κοινωνικού βίου με έμφαση στην περιγραφή της αργής και σταδιακής αλλά τελικά απόλυτης επιβολής του Χριστιανισμού έναντι της παλαιάς θρησκείας, των ενδοχριστιανικών δογματικών διαμαχών, του προοδευτικού εξελληνισμού του ανατολικού Ρωμαϊκού κράτους, αλλά και της παρακμής των αστικών του κέντρων και της κάμψης των οικονομικών δραστηριοτήτων στον παλαιό ρωμαϊκό κόσμο.

ΙΜΕ 102 (Σ) Ο «πολιτισμός της αυλής» στον μεσαιωνικό ευρασιατικό κόσμο

Γεώργιος ΚΑΡΔΑΡΑΣ

Το Σεμινάριο επιχειρεί να διαμορφώσει μία συνολική εικόνα για τις «αυλές» (κέντρα εξουσίας και διοίκησης) των νομαδικών λαών κατά τον Μεσαίωνα, αναδεικνύοντας τα δομικά τους στοιχεία και το πώς αυτά μετεξελίσσονται εξαιτίας των επαφών και των επιδράσεων που δέχθηκαν οι νομάδες της Ευρασίας από τις αυλές των ισχυρών εδραίων αυτοκρατοριών, ιδιαίτερα όταν κάποιες νομαδικές ηγεμονίες απέκτησαν ισχύ αυτοκρατορίας. Τα ποικίλα ζητήματα που τίθενται υπό εξέταση σχετίζονται αφενός με τα πρόσωπα και αφετέρου με τις λειτουργίες που καταγράφονται στις πηγές εντός των νομαδικών «αυλών». Αναφορικά με τα πρόσωπα, το ενδιαφέρον στρέφεται στον ηγεμόνα-εκφραστή της πολιτικής ιδεολογίας και των θεσμών, τα συγγενικά του πρόσωπα και τους αξιωματούχους, μέλη της ανώτερης κοινωνικής τάξης, ενίοτε με εθνοτική πολυμορφία, που φέρουν τίτλους και αποτελούν τον «κρατικό μηχανισμό». Εκτός αυτών, την κοινωνία της «αυλής» συνθέτουν πολλά άλλα πρόσωπα με συγκεκριμένους ρόλους. Ως προς τις λειτουργίες αυτές, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνουν την προβολή της ισχύος του ηγεμόνα μαζί με τις αρχές και τα ήθη της νομαδικής κοινωνίας, την εθιμοτυπία έναντι των ξένων, την οργάνωση «γραμματείας», γιορτές, τελετές και ποικίλες άλλες εκδηλώσεις. Πολύτιμες πληροφορίες προσφέρει και ο πλούτος των νομαδικών «αυλών» ο οποίος περιλαμβάνει πολύτιμα αντικείμενα (αντικείμενα γοήτρου), μέρος των οποίων προερχόταν από αυτοκρατορικές δωρεές ή ευρύτερα την εισροή πλούτου από τις εδραίες αυτοκρατορίες, καθώς και οι μαρτυρίες των πηγών ή των ευρημάτων για την εικόνα της «πρωτεύουσας» (συχνά άγνωστης) των νομαδικών ηγεμονιών με τα οικοδομήματα ή άλλες κατασκευές που σχετίζονται με τα πρόσωπα και τις λειτουργίες της «αυλής». Για την προσέγγιση όλων των παραπάνω, εξετάζονται σχετικές μαρτυρίες των πηγών, με έμφαση στο ιστορικό έργο του Πρίσκου και του Μένανδρου Προτήκτορα, καθώς και αρχαιολογικά τεκμήρια. Στη διάρκεια του Σεμιναρίου θα παρακολουθείται η πρόοδος των εργασιών των φοιτητών (μεθοδολογία, βιβλιογραφική ενημέρωση, υποσημειώσεις κ.ά.).

Τρόπος εξέτασης: Υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, τις οποίες οι φοιτητές παρουσιάζουν προφορικά και υποβάλουν γραπτά.

ΙΜΕ 103 (Σ) Οι πρώιμοι Σλάβοι και ο περίγυρός τους, 5ος-7ος αι.

Γεώργιος ΚΑΡΔΑΡΑΣ

Μετά την παράθεση του ζητήματος της σλαβικής εθνογένεσης, το μάθημα εστιάζει στην επέκταση των πρώιμων Σλάβων στην Ανατολική, Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη κατά τους 5ο-7ο αι. Κύρια σημεία του ενδιαφέροντος αποτελούν αφενός οι πληθυσμοί με τους οποίους οι Σλάβοι ήλθαν σε επαφή κατά την εγκατάστασή τους και αφετέρου οι επαφές τους με γειτονικές δυνάμεις/πολιτισμικά περιβάλλοντα, όπως το Βυζάντιο, οι Φράγκοι, οι λαοί της στέπας, τα βαλτικά φύλα κ.ά. Καταδεικνύονται οι εθνολογικές και πολιτισμικές μεταβολές που επέφερε η σλαβική μετανάστευση κατά τη μετάβαση από την ύστερη Αρχαιότητα στον πρώιμο Μεσαίωνα και γενικότερα οι συνθήκες που μετέβαλαν τα δεδομένα στο ήμισυ σχεδόν της Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτό, καθοριστικής σημασίας υπήρξαν οι επαφές με τους γείτονές τους για τη διαμόρφωση ποικίλων πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών κ.ά. δομών στον πρώιμο σλαβικό κόσμο. Εκτός από τις γραπτές πηγές, λαμβάνονται υπόψη και τα

αρχαιολογικά δεδομένα τα οποία αντικατοπτρίζουν τις επιδράσεις από τους γείτονές τους καθώς και τη συμβίωσή τους με προγενέστερους πληθυσμούς.

Τρόπος εξέτασης: Υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, τις οποίες οι φοιτητές παρουσιάζουν προφορικά και υποβάλουν γραπτά.

ΙΜΕ 100 Εισαγωγή στην Ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης

Παναγιώτης ΓΕΩΡΓΑΚΑΚΗΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα αποτελεί μία συνολική επισκόπηση των πολιτικών, κοινωνικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών εξελίξεων που διαμόρφωσαν τη Δυτική Ευρώπη από την ύστερη Αρχαιότητα έως και τα τέλη του Μεσαίωνα. Εστιάζει στη μετάβαση από τον ρωμαϊκό κόσμο στη μεσαιωνική πραγματικότητα και εξετάζει κομβικές θεματικές, όπως:

- Η εγκατάσταση των γερμανικών φύλων στα εδάφη της Δυτικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και η διαμόρφωση των πρώτων "βαρβαρικών" βασιλείων.
- Η σταδιακή ενίσχυση της παπσύνης και η διαμόρφωση της σχέσης Κράτους και Εκκλησίας.
- Η ύπαρξη και αλληλεπίδραση δύο αυτοκρατοριών και η συγκρότηση της έννοιας της "Χριστιανικής Ευρώπης".
- Οι Σταυροφορίες και οι πολιτικοθρησκευτικές τους διαστάσεις.
- Η ανάπτυξη του μοναχισμού, η πολιτισμική αναγέννηση των Καρολίγγειων και η αναβίωση των πόλεων κατά τον 12ο και 13ο αιώνα.
- Οι τοπικές και περιφερειακές ιδιαιτερότητες της Αγγλίας, της Ιβηρικής, της Σκανδιναβίας και άλλων περιοχών.
- Οι οικονομικές εξελίξεις και η μετάβαση από την αγροτική οικονομία σε πιο σύνθετες μορφές εμπορίου και κοινωνικής οργάνωσης.

Κατά τη διάρκεια του μαθήματος, οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με τις βασικές κατηγορίες ιστορικών πηγών της μεσαιωνικής περιόδου, θα ασκηθούν στη διαχρονική κατανόηση ιστορικών θεσμών και ιδεών, και θα καλλιεργήσουν κριτική σκέψη ως προς την αποτίμηση γεγονότων και ερμηνειών. Παράλληλα, δίνεται έμφαση στη χρήση σύγχρονων ιστοριογραφικών προσεγγίσεων για την καλύτερη κατανόηση της περιόδου.

Η αξιολόγηση περιλαμβάνει τελική γραπτή εξέταση, ενώ η συμμετοχή στην τάξη και η παρουσίαση προφορικής εργασίας προσμετρώνται στον τελικό βαθμό.

Στόχος του μαθήματος είναι οι φοιτητές να αποκτήσουν μια στέρεη εισαγωγική γνώση του ευρωπαϊκού Μεσαίωνα, να κατανοήσουν τις βασικές εξελίξεις και να μπορούν να εντάξουν τα γεγονότα της περιόδου σε ένα ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο μακράς διάρκειας.

ΙΜΕ 101 Ιερά Εξέταση: Θρησκευτικό όργανο ή κρατικός παρεμβατισμός

Παναγιώτης ΓΕΩΡΓΑΚΑΚΗΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα διερευνά την Ιερά Εξέταση ως θεσμό που διαμόρφωσε σε κρίσιμο βαθμό τη θρησκευτική, κοινωνική και πολιτική ιστορία της Δυτικής Ευρώπης από τον 13ο έως τον 17ο αιώνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη λειτουργία της Ιεράς Εξέτασης όχι μόνο ως εκκλησιαστικού μηχανισμού καταστολής της αίρεσης, αλλά και ως εργαλείου κρατικού παρεμβατισμού και κοινωνικού ελέγχου. Στους φοιτητές θα παρουσιαστούν πρωτογενείς πηγές (πρακτικά ανακρίσεων, εγκύκλιοι, νομικά κείμενα), για να τις ερμηνεύσουν μέσα στο εκάστοτε ιστορικό και ιδεολογικό πλαίσιο.

Το μάθημα αναλύει τη σταδιακή θεσμοποίηση της Εξέτασης (παπική, ισπανική, ρωμαϊκή), τις μεθόδους ανάκρισης, τη νομική της βάση και τις συνέπειες για την κοινωνική ζωή, την ελευθερία της πίστης και την οριοθέτηση της εξουσίας. Παράλληλα,

διερευνάται ο τρόπος με τον οποίο η Εξέταση αποτέλεσε πεδίο σύγκρουσης μεταξύ Εκκλησίας και Κράτους, καθώς και η συμβολή της στην οικοδόμηση πρώιμων μορφών κρατικής κυριαρχίας.

Στόχος του μαθήματος είναι να καλλιεργήσει την ικανότητα ιστορικής ερμηνείας περίπλοκων θεσμών, να ενισχύσει τη μεθοδολογική προσέγγιση των φοιτητών ως προς την ανάλυση πηγών και να ενθαρρύνει τον κριτικό αναστοχασμό για τη σχέση θρησκείας, εξουσίας και ιδεολογίας στη διάρκεια της ύστερης μεσαιωνικής και πρώιμης νεότερης περιόδου

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΑΕ 174 Αρχαία Ήπειρος

Ηλίας ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ

Το μάθημα αποσκοπεί στην επισκόπηση της ιστορίας της Ηπείρου στην αρχαιότητα, από την αρχαϊκή έως τη ρωμαϊκή περίοδο (8ος αι. π.Χ. – 2ος αι. μ.Χ.). Εξετάζεται η γεωγραφία και η εθνογραφική σύνθεση, οι τρόποι κατοίκησης και οι ευρύτεροι πολιτικοί, κοινωνικοί και οικονομικοί δομές και θεσμοί.

Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική και αρχαιολογική έρευνα στον χώρο της Ηπείρου, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου.

Στο πλαίσιο του μαθήματος οργανώνονται εκπαιδευτική εκδρομή σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους και επισκέψεις σε μουσεία.

Αξιολόγηση των φοιτητών και φοιτητριών με γραπτή (ή σε δικαιολογημένες περιπτώσεις) προφορική εξέταση.

ΙΑΕ 159 Ιστορική γεωγραφία και εθνογραφία στην αρχαιότητα

Ηλίας ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ

Το μάθημα προσεγγίζει το θέμα της γεωγραφίας και της εθνογραφίας σε σχέση με την πολιτική και ιστορική πραγματικότητα στην αρχαιότητα. Μελετάται ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο δημόσιος και ιδιωτικός χώρος και η επικράτεια μιας κρατικής οντότητας. Εξετάζεται η ανάπτυξη του εθνογραφικού λόγου στο πλαίσιο της αρχαίας πόλεως και ειδικότερα της δημοκρατικής κατά τον 5ο αι. μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Κατόπιν, στον χώρο των ελληνιστικών βασιλείων και τέλος της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

Μάθημα ειδίκευσης, το οποίο αποσκοπεί στην: 1. Κατανόηση των ευρύτερων αρχών της γεωγραφικής και εθνογραφικής σκέψης στην Αρχαιότητα. 2. Αναγνώριση των παραγόντων που οδηγούν στη συγκρότηση της αντίληψης για τον χώρο και τα γεωγραφικά όρια ως βάση για τη δημιουργία μιας κοινής συλλογικής ταυτότητας. 3. Σημασία των αντιλήψεων για τον χώρο και τη γεωγραφία ως επιχείρημα για την άσκηση στρατιωτικής και οικονομικής πολιτικής. 4. Εξοικείωση με ερευνητικά εργαλεία και μεθοδολογία που χρησιμοποιούν οι ιστορικοί της αρχαιότητας.

Επιχειρείται μια διαχρονική ανίχνευση του είδους αυτού που σχετίζεται με την γεωγραφία και τονίζονται οι κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις αυτής της εξέλιξης. Επίσης, εξετάζεται ο τρόπος εργαλειοποίησης αυτών των αφηγήσεων κατά τον 19ο και 20 αιώνα σε ένα αποικιοκρατικό και μετα-αποικιοκρατικό λόγο.

Αξιολόγηση των φοιτητών και φοιτητριών με γραπτή (ή σε δικαιολογημένες περιπτώσεις) προφορική εξέταση.

ΙΑΕ 102 Η μετακλασική και ελληνιστική Αθήνα (4^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.)

Τριαντάφυλλος ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Οι συνέπειες του Πελοποννησιακού Πολέμου και η ανάκαμψη της Αθήνας. Οι σχέσεις με τις υπόλοιπες ελληνικές δυνάμεις. Η ίδρυση της Δεύτερης Αθηναϊκής Συμμαχίας. Προβλήματα δημοκρατίας κατά τον 4^ο αι. π.Χ. Η αντιπαράθεση με το βασίλειο της Μακεδονίας. Η Αθήνα και ο Αλέξανδρος. Οι σχέσεις με τους ελληνιστικούς βασιλείς. Η Αθήνα και η Ρώμη. Ευρύτερες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές εξελίξεις μέχρι την κατάκτηση από τους Ρωμαίους.

ΙΑΕ 122 Κοινά και Συμπολιτείες: Το ομοσπονδιακό φαινόμενο στην Αρχαιότητα

Τριαντάφυλλος ΖΑΧΑΡΑΚΗΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Η ευρύτερη πολιτικο-κοινωνική κατάσταση κατά την ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο (4ος-2ος αι. π.Χ.). Η ανάγκη των ελληνικών πόλεων για συνασπισμούς κατά την περίοδο αυτή και προδρομικές μορφές συνομοσπονδιών. Η περίπτωση της ιστορίας του Βοιωτικού Κοινού: Οργάνωση, λειτουργία, θεσμικά όργανα και ιστορική εξέλιξη. Οι περιπτώσεις της Αιτωλικής και Αχαϊκής Συμπολιτείας: Οργάνωση, λειτουργία, θεσμικά όργανα και ιστορική τους εξέλιξη.

ΙΑΕ 121 Η Ύστερη Αρχαιότητα (2^{ος}-4^{ος} αι. μ.Χ.)

Ιωάννης ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Στο μάθημα εξετάζεται η ιστορία του ευρύτερου μεσογειακού χώρου, με έμφαση στην Ανατολή. Ειδικότερα, ο τρόπος με τον οποίο σηματοδοτούνται οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, αλλά και τα στοιχεία εκείνα που επιβιώνουν, ιδίως στον πολιτισμό, τη θρησκεία και την παιδεία. Επίκεντρο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική και ιστοριογραφική προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων μέσα από τον σχολιασμό φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών. Ενδεικτικές ενότητες: I. Τα όρια της Ύστερης Αρχαιότητας. II. Το πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο (2^{ος}-4^{ος} αι.). III. Οι δομές και οι θεσμοί του ρωμαϊκού κράτους και η θέση των Ελλήνων. IV. Πολιτισμικές και θρησκευτικές εξελίξεις. V. Εθνικοί και χριστιανοί.

ΕΠΙ 152 Επιγραφική

Άγγελος ΖΑΝΝΗΣ

Το μάθημα είναι μια γενική εισαγωγή στη μελέτη των αρχαίων ελληνικών επιγραφών και αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με το γνωστικό αντικείμενο της ελληνικής Επιγραφικής. Στο πλαίσιο του μαθήματος προσδιορίζεται το γνωστικό αντικείμενο της Επιγραφικής καθώς και τα χρονικά και γεωγραφικά όρια που καλύπτει, ενώ παρουσιάζεται η ιστορία της Επιγραφικής ως επιμέρους κλάδου και οι σχέσεις της με τις άλλες αρχαιογνωστικές επιστήμες. Παρουσιάζεται μια επισκόπηση της ιστορίας της γραφής στον αρχαίο ελληνικό κόσμο με συνοπτική παρουσίαση των αρχαιότερων προ-αλφαβητικών συστημάτων γραφής και των σταδίων εξέλιξης της αρχαίας ελληνικής αλφαβητικής γραφής από τις απαρχές ως την ρωμαϊκή αυτοκρατορική εποχή. Αναλύονται οι κυριότερες κατηγορίες αρχαίων ελληνικών επιγραφών με εξέταση αντιπροσωπευτικών παραδειγμάτων (νόμων, ψηφισμάτων, τιμητικών, αναθηματικών, επιτύμβιων κλπ.). Εξετάζονται επιγραφές που αναδεικνύουν την σημασία τους για την μελέτη της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας (διεθνής βίος, νομοθεσία, θεσμοί πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης κλπ.), της θρησκείας (λατρείες, θρησκευτικές παραδόσεις και δοξασίες, κανονισμοί λειτουργίας ιερών, κατηγορίες αναθημάτων κλπ.), της φιλολογίας (γραφή, γλώσσα, λογοτεχνία κλπ.) και διαφόρων άλλων τομέων της επιστήμης της Αρχαιότητας. Παρουσιάζεται η μέθοδος μελέτης, σχολιασμού και έκδοσης των επιγραφών, ενώ οι φοιτητές εξοικειώνονται με την καταγραφή των επιγραφών και της μορφής των φορέων τους, καθώς και με την σχετική βιβλιογραφία και τις ηλεκτρονικές εκδόσεις ιστοσελίδων ελληνικών και διεθνών εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων

(Corpora επιγραφών, Supplementum Epigraphicum Graecum, Bulletin épigraphique κλπ.). Πραγματοποιούνται ασκήσεις ανάγνωσης επιγραφών στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων και εντός του μαθήματος. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικά γραπτές εργασίες.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις.

ΙΡΩ 171 Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία

Ιωάννης ΤΖΑΜΤΖΗΣ

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας, της Respublica και της Ηγεμονίας. Σκοπός του μαθήματος: εξοικείωση των πρωτοετών φοιτητών με τις πηγές οι οποίες αφορούν στη ρωμαϊκή ιστορία, και η εξέταση των στοιχείων που τοποθετούν σε εξελικτική προοπτική την πορεία των Ρωμαίων στο ιστορικό γίγνεσθαι (γιατί, πώς και πότε συντελέστηκαν οι αλλαγές εκείνες, πολιτικές και κοινωνικές, που διαχωρίζουν την ιστορία της Ρώμης στις τρεις προεκτεθείσες περιόδους). Μαθησιακό αποτέλεσμα: η απόκτηση βασικών γνώσεων για την Αρχαία Ρώμη, οι οποίες θα καθιστούν ήδη αντιληπτή την ιδιοσυστασία της ρωμαϊκής συμβολής στην παγκόσμια Ιστορία.

ΙΡΩ 206 Η Δυναστεία των Αντωνίων

Ιωάννης ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Η πολιτικο-κοινωνική κατάσταση στο ρωμαϊκό κράτος κατά το τέλος του 1^{ου} αι. μ.Χ. Οι συνθήκες ανάδυσης μιας της δυναστείας και η πρακτική της αυτοκρατορικής διαδοχής. Η συμβολή του Τραϊανού στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική και στη διαμόρφωση της ιδεολογίας του αρίστου ηγεμόνα. Ο Αδριανός και ο ελληνικός κόσμος. Η πνευματική και καλλιτεχνική ανάπτυξη. Ο Αντωνίνος Ευσεβής και η κρατική διοίκηση. Ο Μάρκος Αυρήλιος. Ευρύτερες κοινωνικές, στρατιωτικές, οικονομικές και πολιτισμικές εξελίξεις κατά τον 2^ο αι. μ.Χ. και μέχρι το τέλος της δυναστείας.

ΙΒΥ 100 Βυζαντινή ιστορία Ι

Ευστρατία ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με την μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών (κυρίως κειμένων). Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση.

Στο μάθημα παρουσιάζονται οι βασικοί σταθμοί της πολιτικής ιστορίας του βυζαντινού κράτους από τον 4ο μέχρι τον 15ο αι. Από την ίδρυση της Πόλης στα μέσα του 4ου αι. και τη σημασία που έλαβε ως πρωτεύουσα μιας νέας αυτοκρατορίας μέχρι την επέκταση της ισχύος της στον 6ο αι. εξηγούνται οι παράγοντες που συνέβαλαν στη δημιουργία ενός τόσο ισχυρού κράτους για τα δεδομένα της εποχής. Ακολουθούν οι προκλήσεις σε επίπεδο πολιτικό, που επέβαλαν την αλλαγή των συνόρων και η ανάκαμψη της βυζαντινής ισχύος κατά τον 10ο αι. Συζητούνται οι παράμετροι της νέας συρρίκνωσης μέχρι τον πολιτικό κατακερματισμό που επέφερε η άλωση της Πόλης από τους Σταυροφόρους (1204). Έτσι, μελετώνται οι νέες συνθήκες και ερμηνεύεται η οθωμανική επέκταση εις βάρος των Βυζαντινών και των βαλκανικών κρατών. Παράλληλα, επιχειρείται μια ερμηνεία των χαρακτηριστικών στοιχείων που οδήγησαν στη αίγλη του Βυζαντίου και εξήχθησαν στον ευρωπαϊκό κόσμο και πολιτισμό.

IBY 102 (Σ) Βυζαντινές και μεταβυζαντινές επιγραφές της Ηπείρου

Χρήστος ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν οι επιγραφές ως ομάδα ιστορικών πηγών για την ιστορία της ευρύτερης περιοχής της βυζαντινής Ηπείρου αλλά και των πρώιμων χρόνων της οθωμανικής κατάκτησης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν και προφορικά. (Εκπαιδευτική εκδρομή).

Αντικειμενικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση ικανότητας ανάγνωσης των επιγραφών και χρήσης τους ως πηγών για την ιστορία και την ιστορία της τέχνης.

IBY 213 (Σ) Πολεμικές συγκρούσεις και στρατιωτικά κινήματα στο Βυζάντιο: Μέση και Ύστερη περίοδος

Ευστρατία ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ

Σεμινάριο. Στο σεμινάριο παρέχονται εργασίες προς εκπόνηση. Τρόπος εξέτασης: εργασία

Ο πόλεμος αποτελεί ένα φαινόμενο με ιστορική και πανανθρώπινη διάσταση, που συνοδεύει διαχρονικά την εξέλιξη του πολιτισμού. Στους χρόνους του Βυζαντίου έλαβε σχεδόν ενδημικές διαστάσεις και υπήρξε, πέρα από μια αναπόφευκτη και τραγική πραγματικότητα, μέσο επιβίωσης μιας αυτοκρατορίας, που εξελίχθηκε κατά καιρούς σε υπερδύναμη. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ιδεολογικό οπλοστάσιο της πολιτικής θεωρίας των Βυζαντινών, που παρήγαγε μια «υψηλή» στρατηγική, υπεύθυνη για τη δημιουργία του μακροβιότερου κέντρου διεθνούς ισχύος στην ιστορία του δυτικού πολιτισμού. Στο σεμινάριο εξετάζεται η διεξαγωγή και εξέλιξη του πολέμου στο Βυζάντιο κατά τη μέση και ύστερη περίοδο. Παρουσιάζεται η πολεμική εμπειρία των Βυζαντινών (π.χ. τακτική και στρατηγική του πολέμου, επιχειρησιακές δυνατότητες, εξοπλισμός του βυζαντινού στρατού, πολιορκητική τέχνη, ναυτικός πόλεμος, κ.ά.), και αναλύεται η πολεμική τους ιδεολογία. Ο πόλεμος αντιμετωπίζεται ως προϊόν ενός ολοκληρωμένου συστήματος παραδόσεων, πεποιθήσεων και ιδεών, ως μία πτυχή του βυζαντινού πολιτισμού.

IBY253 Η περίοδος της εικονομαχίας και η πρόσληψή της στον Ανατολικό και Δυτικό Χριστιανικό κόσμο (8ος-9ος αι.)

Ευάγγελος ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Η θεολογική διαμάχη σχετικά με την λατρευτική χρήση των ιερών εικόνων διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στις ιστορικές εξελίξεις του ογδού και ενάτου αιώνα. Η πρώτη περίοδος της εικονομαχίας (δεκαετία 730- 787) συνέπεσε με την πτώση του εξαρχάτου της Ραβέννας (751) και την στροφή της παποσύνης προς τους Φράγκους. Στο τέλος της δεύτερης περιόδου της εικονομαχίας (814-842) ο Χριστιανικός/Ρωμαϊκός κόσμος είχε πια διχοτομηθεί μεταξύ δύο αυτοκρατόρων και δύο εκκλησιαστικών κέντρων (Ρώμης-Κωνσταντινούπολης). Στο εσωτερικό πάλι της αυτοκρατορίας, η διαμάχη των εικόνων είχε αποκτήσει τόσο πολιτική όσο και κοινωνική διάσταση. Η τελική επικράτηση των ομάδων που τάχθηκαν υπέρ της λατρευτικής χρήσης των εικόνων συνοδεύτηκε από μία χειραγώγηση της ιστορικής μνήμης καθορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι λεγόμενοι εικονομάχοι θα γίνονταν γνωστοί στους επόμενους αιώνες. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μελετήσουν επιλεγμένα κείμενα στα οποία θα διαφαίνεται η πρόσληψη αυτής της διαμάχης τόσο στον Δυτικό όσο και στον Ανατολικό Χριστιανικό κόσμο, θα εξοικειωθούν με τις απόψεις των σύγχρονων ιστορικών, και τέλος θα κληθούν να αξιολογήσουν τον ρόλο της εικονομαχίας στις ιστορικές εξελίξεις του ογδού και ενάτου αιώνα.

ΙΜΕ 200 Μεσαιωνική Ιστορία του Σλαβικού Κόσμου

Γεώργιος ΚΑΡΔΑΡΑΣ

Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης του μεσαιωνικού σλαβικού κόσμου από τον 5ο έως τον 15ο αιώνα. Μέσα από τις σχετικές πληροφορίες κατά τις παραδόσεις και την ανάλυση των πηγών, οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν την πορεία από τη σλαβική εθνογένεση έως τη διαμόρφωση και ανάπτυξη των μεσαιωνικών σλαβικών κρατών και να προσεγγίσουν κριτικά τα ζητήματα που τίγονται και αναλύονται.

Περίγραμμα μαθημάτων: με απαρχή την σλαβική εθνογένεση στην Ανατολική Ευρώπη καθώς και ορισμένα χαρακτηριστικά των πρώιμων Σλάβων (πολιτικές και κοινωνικές δομές, θρησκευτικές αντιλήψεις κ.ά.), εξετάζεται η σλαβική επέκταση στον ευρωπαϊκό χώρο και, λαμβάνοντας υπόψη τα σύγχρονα σλαβικά κράτη (ή άλλες σημαντικές σλαβικές κοινότητες), καταγράφεται η ιστορική και πολιτισμική εξέλιξη του καθενός κατά τον Μεσαίωνα. Τις ευρύτερες ομάδες αποτελούν οι Σλάβοι στην Κεντρική, Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη. Ταυτόχρονα, γίνεται κατανοητή η μετάβαση από την εποχή της μετανάστευσης σε εκείνη των φυλετικών ενώσεων και τέλος στα μεσαιωνικά σλαβικά κράτη, η εγκαθίδρυση των οποίων συνδέεται με τον εκχριστιανισμό και την εθνογένεση των σύγχρονων σλαβικών λαών. Αναφορικά με την Κεντρική Ευρώπη προσεγγίζονται οι ηγεμονίες που διαμορφώθηκαν στην Πολωνία, την Τσεχία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία καθώς και οι ζώσες σλαβικές κοινότητες στην Αυστρία και τη Γερμανία. Στην Ανατολική Ευρώπη το ενδιαφέρον στρέφεται στη λεγόμενη Ρωσία του Κιέβου που κάλυπτε τη σημερινή Ουκρανία, τη Λευκορωσία και τμήμα της Ρωσίας, ενώ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Βαλκάνια) προσεγγίζεται η μεσαιωνική ιστορία της Κροατίας, της Σερβίας και της Βουλγαρίας μετά τον εκχριστιανισμό της. Σημαντική παράμετρο αποτελούν οι έξωθεν επιδράσεις σε αυτές τις ομάδες από ισχυρούς γείτονες, οι οποίες συνέβαλαν στη διαμόρφωση των πολιτισμικών τους χαρακτηριστικών.

Τρόπος Εξέτασης: Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΙΜΕ 201 Οι βαρβαρικοί λαοί στον Κάτω Δούναβη, 4ος-7ος αι.

Γεώργιος ΚΑΡΔΑΡΑΣ

Στο μάθημα εξετάζεται ο Κάτω Δούναβης κατά την ύστερη Αρχαιότητα και τον πρώιμο Μεσαίωνα σε συνάρτηση με τους βαρβαρικούς λαούς που εγκαταστάθηκαν στον χώρο ή διενεργούσαν επιδρομές στις παραδουναβίες βυζαντινές επαρχίες. Διευκρινίζοντας αρχικά τις αντιλήψεις του ρωμαϊκού/βυζαντινού κόσμου για τους βαρβαρικούς λαούς, την πολιτική και πολιτισμική έννοια του συνόρου (με τη βόρεια όχθη να προσδιορίζεται ως *barbaricum*) και, ειδικότερα, τη σημασία του Κάτω Δούναβη σε αυτό το πλαίσιο, τίθεται στο επίκεντρο η παρουσία των Γότθων, Γεπιδών, Ερούλων, Λογγοβάρδων), των πρώιμων Σλάβων (Σκλαβηνών και Αντών) και των λαών της στέπας (Σαρματών, Ούννων, Πρωτοβούλγαρων, Αβάρων) στον ποταμό, ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης των λαών. Προσεγγίζονται διεπιστημονικά οι εθνοτικές και πολιτισμικές μεταβολές που επέφεραν οι βαρβαρικές εγκαταστάσεις στον Κάτω Δούναβη, οι συνέπειες των εγκαταστάσεών τους σε κοινωνικό, οικονομικό και δημογραφικό επίπεδο τόσο για τη μεθοριακή ζώνη όσο και νοτιότερα στις βαλκανικές επαρχίες και η, κατά περίπτωση, πολιτική της ένταξής τους στο στρατιωτικό και διοικητικό σύστημα του πρώιμου βυζαντινού κράτους (βάρβαροι υπόσπονδοι/φοιδεράτοι) ή οι προσπάθειες εκχριστιανισμού τους. Ιδιαίτερη σημασία στο μάθημα δίνεται αφενός στα μικτά πολιτισμικά στοιχεία του πρώιμου βυζαντινού και του βαρβαρικού κόσμου στον Κάτω Δούναβη και αφετέρου στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των βαρβαρικών λαών και τα αντίστοιχα δεδομένα που αναδεικνύονται από τη συμβίωσή τους.

Τρόπος Εξέτασης: Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

3.1 Τομέας Ιστορίας Νεότερων Χρόνων (INX)

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

INE 361 Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία

Λήδα ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ - Γεώργιος ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ

Εισαγωγικό μάθημα στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βασικοί άξονες: α) η περιοδολόγηση της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, β) η ιστοριογραφική ανάλυση των εννοιών που χρησιμοποιεί η ιστορική επιστήμη για να ορίσει την νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία ως «ιστορία του νέου ελληνισμού», «πρώιμη νεότερη ελληνική ιστορία», «ιστορία του κατακτημένου ελληνικού έθνους», «βενετοκρατία», «τουρκοκρατία», «οθωμανική κυριαρχία», «ιστορία του ελληνικού κράτους», «σύγχρονη ιστορία» κ.ο.κ..

Ταυτόχρονα στο μάθημα παρουσιάζεται η έννοια της ιστορικής πηγής, του αρχείου και εξετάζεται συνοπτικά η κριτική μέθοδος και η επεξεργασία των πηγών. Παρουσιάζονται και συζητούνται σώματα πηγών της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, βασικά εργαλεία έρευνας (βιβλιογραφίες, περιοδικά) και τα κύρια γενικά ιστορικά έργα (λ.χ. Ιστορία του Νέου Ελληνισμού του Α. Βακαλόπουλου, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770–2000 σε επιμέλεια Β. Παναγιωτόπουλου, Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα σε επιμέλεια Χ. Χατζηιωσήφ, κ.ο.κ.).

Στο μάθημα περιλαμβάνονται επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία και βιβλιοθήκες.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις με ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας.

INE 382 Νεοελληνικός διαφωτισμός, πολιτισμικές ζυμώσεις και ιδεολογικά ρεύματα πριν την Επανάσταση του 1821

Γεώργιος ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι ο νεοελληνικός Διαφωτισμός (όρος που εισήγαγε στην ιστοριογραφία μας ο Κ. Θ. Δημαράς) και οι ιδεολογικές ζυμώσεις- συγκρούσεις που συντελούνται στην ελληνική χερσόνησο στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αι. Ο Διαφωτισμός, ένα πανευρωπαϊκό διανοητικό και πολιτικοκοινωνικό κίνημα με κύρια χαρακτηριστικά του την πίστη στον ορθό λόγο και στην ιδέα της επιστημονικής προόδου, τον αντικληρικαλισμό και την αποδέσμευση από την εκκλησιαστική αυθεντία, τη δυναμική της ανατροπής κατεστημένων πολιτικών κυριαρχιών και την αξίωση εγκαθίδρυσης νέων μηχανισμών εξουσίας, συναντήθηκε γόνιμα και πυκνά με τις αναζητήσεις και κοινωνικών ομάδων του υπό οθωμανική κυριαρχία ελλαδικού χώρου. Στο πλαίσιο αυτό, πρόσωπα και δίκτυα των ελληνορθόδοξων έγιναν ταυτόχρονα διαμεσολαβητές, υποδοχείς και, κυρίως, συνδιαμορφωτές του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού, εμπλουτίζοντάς τον με προτάγματα και προοπτικές που πήγαζαν από το ιδιαίτερο πολιτικοκοινωνικό και πολιτισμικό τους συγκείμενο, στο πλαίσιο του οποίου σημαντικό ρόλο έπαιξε η επεξεργασία μιας ελληνικής ταυτότητας μεταξύ της κληρονομιάς της αρχαιότητας και της νεωτερικότητας.

Το μάθημα εξετάζει την διαδικασία συγκρότησης του νεοελληνικού Διαφωτισμού και την πορεία από την ανάδυσή του στη διαμόρφωση της ριζοσπαστικής του εκδοχής, τους κυριότερους εκφραστές του (Βούλγαρης, Μοισιόδακας, Καταρτζής, Ρήγας, Κοραΐς κ. ά.), τα κανάλια μέσα από τα οποία διαχέονταν οι ιδέες και οι δραστηριότητές τους, τις ιδεολογικές ζυμώσεις και αντιδράσεις που προκάλεσαν, καθώς και το ιδιαίτερο αποτύπωμα του νεοελληνικού Διαφωτισμού, με ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση του με τη θρησκεία, την Εκκλησία και την οθωμανική εξουσία, αλλά και στη διατύπωση πολιτισμικών ιδεωδών ως προς το συναίσθημα, τη νεότητα και τις έμφυλες σχέσεις. Παράλληλα εξετάζεται η ίδρυση και λειτουργία σχολείων προσανατολισμένων στη νεωτερική εκπαίδευση, η πολιτισμική και κοινωνική τους σημασία και οι συγκρούσεις που πυροδότησαν, σε συνδυασμό με τις κοινωνικές αντιθέσεις στο εσωτερικό των ελληνορθόδοξων. Από την πλούσια εκδοτική

δραστηριότητα της εποχής θα αναλυθούν κείμενα που έπαιξαν σημαίνοντα ρόλο στις ιδεολογικές ρήξεις των προεπαναστατικών κοινωνιών, όπου αποτυπώθηκε η συγκρότηση νέων πολιτικών ταυτοτήτων και κοινωνικών αξιώσεων. Εκκινώντας από τις διαφορές ανάμεσα στους όρους δήλωσης της ταυτότητας (Γραικός, Έλληνας, Ρωμικός) με βάση τα πολιτικά-πολιτισμικά τους συμφραζόμενα, θα συζητηθεί η συνεισφορά του Διαφωτισμού στη διαμόρφωση νέων οραμάτων για τη συγκρότηση της κοινωνίας και της πολιτικής εξουσίας.

Τρόπος εξέτασης: Οι φοιτητές και φοιτήτριες αξιολογούνται με γραπτή εξέταση στα ελληνικά κατά την ολοκλήρωση του εξαμήνου. Η γραπτή εξέταση περιλαμβάνει ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και ερωτήσεις ανάπτυξης. Οι φοιτητές Erasmus αξιολογούνται με την κατάθεση γραπτής εργασίας στα αγγλικά έως το πέρας του εξαμήνου.

ΙΝΕ 416 Η μεταπολεμική Ελλάδα, 1949-1974

Ασημάκης ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα εξετάζει τη θεσμική, πολιτική, οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ιστορία της Ελλάδας από τη λήξη του Εμφυλίου Πολέμου έως την πτώση της δικτατορίας των Συνταγματαρχών. Με αναφορά στο μετεμφυλιακό πολιτικό σκηνικό και στις βασικές καμπές της περιόδου (λ.χ. η υιοθέτηση του Συντάγματος του 1952 και η συνύπαρξή του με το καθεστώς των εκτάκτων μέτρων, η χορήγηση δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες), εξετάζονται, αφενός, οι απόπειρες θεσμικού και πολιτικού εκσυγχρονισμού, αφετέρου, οι αλλαγές στην κοινωνική και πολιτισμική ζωή (λ.χ. ανάδυση νέων κοινωνικών υποκειμένων, πολιτιστική «άνοιξη», αλλά και πολιτική και κοινωνική καταπίεση). Αναλύεται η επίδραση του Σχεδίου Μάρσαλ στην οικονομική ανασυγκρότηση και στην εδραίωση ενός μοντέλου εξαρτημένης ανάπτυξης, καθώς και η κοινωνική αναδιάρθρωση που αυτό επέφερε. Παρουσιάζεται η περίοδος της Δικτατορίας και περιγράφονται οι αντιστάσεις σ' αυτή. Γίνεται εισαγωγή στη Μεταπολίτευση, με ανάλυση των πρώτων δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων, της διαδικασίας συνταγματικής αποκατάστασης και της συγκρότησης του νέου πολιτικού και κοινωνικού συμβολαίου.

Το μάθημα αξιοποιεί τα πορίσματα της νεότερης ιστοριογραφίας, η οποία έχει μετατοπίσει το ενδιαφέρον από την πολιτική ιστορία προς τη μελέτη της καθημερινής ζωής, των κοινωνικών δομών και των πολιτισμικών πρακτικών. Η προβληματική του μαθήματος περιλαμβάνει ζητήματα εννοιολόγησης (λ.χ. «μετεμφυλιακή περίοδος», «Μεταπολίτευση»), παρουσίασης των διαφορετικών περιοδολογήσεων και των ποικίλων μεθοδολογικών προσεγγίσεων στην περίοδο και στο αντικείμενο.

ΙΟΘ 100 Εισαγωγή στην Οθωμανική Ιστορία του ελλαδικού χώρου

Γεώργιος ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εξετάζονται οι ακόλουθοι τομείς:

- (α) Πολιτική Ιστορία. Η γέννηση, η εδραίωση και η πτώση της αυτοκρατορίας, βασικοί κυβερνήτες, οι πολιτικές τους και οι διεθνείς σχέσεις.
- (β) Διοικητικές δομές. Σουλτάνος/παλάτι, σχέσεις κέντρου-περιφέρειας, το σύστημα των μιλλετιών, οι κοινότητες.
- (γ) Κοινωνική Ιστορία. Πληθυσμοί, δημογραφία, μετακινήσεις πληθυσμών, κοινωνικές ιεραρχίες, θρησκευτική και εθνοτική ποικιλομορφία, η Εκκλησία.
- (δ) Νομικά Συστήματα. Ισλαμικό και Σουλτανικό Δίκαιο, απονομή δικαιοσύνης.
- (ε) Οικονομική Ιστορία. Εμπόριο, ναυτιλία, γεωργία-κτηνοτροφία, μορφές γαιοκτησίας, αγορά, συντεχνίες, δημοσιονομικό σύστημα που συντηρούσε την αυτοκρατορία.

(στ) Πολιτισμική Ιστορία. Καθημερινή ζωή, παιδεία, πολιτισμικές εκφάνσεις, όπως τέχνη, αρχιτεκτονική, λογοτεχνία και μουσική.

(ζ) Στρατιωτική Ιστορία. Κατακτήσεις, μάχες, στρατιωτικές τακτικές και η οργάνωση του οθωμανικού στρατού.

(η) Μεθοδολογία–ιστοριογραφία. Διαχρονική θεώρηση της μελέτης της καταγραφής, ερμηνείας και κατανόησης της οθωμανικής περιόδου από τους ιστορικούς.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις με ερωτήσεις ανάπτυξης και σχολιασμού πηγών.

Οι φοιτητές Erasmus+ έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν απαλλακτική εργασία στην Αγγλική.

ΙΟΘ 101 Οθωμανική Γλώσσα και Παλαιογραφία Ι

Γεώργιος ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ύστερα από την παρουσίαση (Power Point) της ιστορικής εξέλιξης της Τουρκικής, φάση της οποίας αποτελεί η Οθωμανική, τα πρώτα μαθήματα αφιερώνονται στη διδασκαλία του αραβοπερσικού αλφαβήτου και την ομαδοποίηση των γραμμάτων σε λεπτόφωνα–δασύφωνα και ηλιακά–σεληνιακά. Στη συνέχεια διδάσκονται τα ακόλουθα μορφολογικά και συντακτικά φαινόμενα:

(α) της Τουρκικής: σχηματισμός πληθυντικού (cem'), δείκτης κατηγορουμένου ή καταλήξεις του ρήματος «είμαι» σε παρόν και παρελθόν (ek fiil imek), κλίση και κτήση ουσιαστικών (ad çekimi, iyelik), προσωπικές, δεικτικές και ερωτηματικές αντωνυμίες (zamā'ir-i şahsiyye, zamā'ir-i isāret, zamā'ir-i istifhām), Ενεστώτας (Mažāri'), Απλός Αόριστος (Māzi-i Şühūdi), Αφηγηματικός Αόριστος (Māzi-i Nakli).

(β) της Αραβικής: οριστικό άρθρο (harf-i ta'rif).

Ως προς τα εξεταζόμενα κείμενα, διδάσκονται έντυπα κείμενα διδακτικού εγχειριδίου που καθένα στοχεύει στην εμπέδωση του εκάστοτε μορφολογικού και συντακτικού φαινομένου.

Τρόπος εξέτασης: Το μάθημα αξιολογείται συνδυαστικά:

(α) με γραπτές ασκήσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου με συντελεστή 20%,

(β) με τελική γραπτή εξέταση με συντελεστή βαθμολογίας 80% (40% ασκήσεις πρόσληψης γραπτού λόγου, λεξιλογίου και 60% ασκήσεις μορφολογίας και σύνταξης).

ΙΕΠ 471 Νεότερη Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία

Άννα ΜΑΧΑΙΡΑ - Λάμπρος ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ

Το μάθημα αποτελεί μια επισκόπηση της διεθνούς ιστορίας, με έμφαση στην Ευρώπη, από την Μεγάλη Ύφεση του 1873 ως την παγκοσμιοποίηση μετά τον Ψυχρό Πόλεμο και μέχρι σήμερα.

Η πρώτη ενότητα (μάθημα 1-4) εξετάζει την Ευρώπη και τις ΗΠΑ στην εποχή των μεγάλων πολιτικών και κοινωνικών αλλαγών του τελευταίου τέταρτου του 19^{ου} αι.. Μας απασχολούν θεματικές όπως η διαμόρφωση της πολιτικής εξουσίας της αστικής τάξης, η ανάδυση του εργατικού ζητήματος, ο σοσιαλισμός και ο συνδικαλισμός, η σημασία της οικονομικής πολιτικής των εθνικών κρατών, ο δυναμισμός της αμερικανικής οικονομίας μετά τον Εμφύλιο, τα χαρακτηριστικά της νέας ιμπεριαλιστικής φάσης της αποικιοκρατίας, που συγκροτεί τη διεθνοποιημένη οικονομία και διαταράσσει τις ευρωπαϊκές ισορροπίες.

Η δεύτερη ενότητα (μάθημα 5-8) μελετάει τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους και αναζητάει τις συνέχειες και τις τομές που χαρακτηρίζουν την περίοδο του Μεσοπολέμου, από την πλευρά της καπιταλιστικής ανάπτυξης. Η τελευταία βρίσκεται αντιμέτωπη με τις ανατροπές του πολέμου αλλά και με ένα νέο παραγωγικό μοντέλο (σοσιαλισμός) που διαμορφώνεται μετά τη ρωσική Επανάσταση, ενώ παράλληλα αμφισβητείται η πολιτική της έκφραση (κοινοβουλευτικό σύστημα) από τον φασισμό. Δίνεται έμφαση στην οικονομική κρίση του 1929, τις εθνικές επιλογές ανάκαμψης και τα νέα μοντέλα οικονομικής ανάπτυξης που διατυπώνονται για την αντιμετώπισή της, σε επίπεδο πολιτικό (New Deal) αλλά και θεωρητικό (Keynes, Γενική Θεωρία).

Η τρίτη ενότητα (μάθημα 9-12) εξετάζει τη διαμόρφωση της μεταπολεμικής τάξης πραγμάτων και την προσπάθεια δημιουργίας ενός πολυμερισμένου διεθνούς συστήματος διαφορετικού από αυτό του 19^{ου} αιώνα και του Μεσοπολέμου, με τις συμφωνίες του Bretton Woods. Παρουσιάζονται και αναλύονται οι επιπτώσεις του σχεδίου Μάρσαλ στις ευρωπαϊκές οικονομίες, η παγίωση του Ψυχρού Πολέμου, η αποαποικιοποίηση, η εδραίωση των μοντέλων κοινωνικής και οικονομικής ευημερίας στη Δύση, η δημιουργία των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, οι αμφισβητήσεις της δεκαετίας του 1960, οι πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του 1970.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις.

ΙΕΠ 468 Ιστορία του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου στην Ανατολική Ευρώπη

Ιωάννης ΖΕΛΕΠΟΣ

Ένα από τα βαθύτερα σημεία καμπής στη σύγχρονη ιστορία της Ανατολικής Ευρώπης είναι ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος. Στην ουσία επρόκειτο για μία ολόκληρη αλυσίδα λίγο πολύ αλληλένδετων πολεμικών συγκρούσεων που διήρκεσαν μέχρι το τέλος του Ρωσικού Εμφυλίου και του Ελληνο-Τουρκικού Πολέμου 1922, και οι απαρχές της τοποθετούνται στους Βαλκανικούς 1912/13 ή ακόμα και τον Ιταλο-Οθωμανικού Πολέμου 1911/12.

Το μάθημα προσφέρει μία ιστορική επισκόπηση εκείνης της περιόδου με αναλυτική εξέταση, των αιτιών και των σύνθετων πολιτικο-στρατιωτικών εμπλοκών που συχνά βρίσκονται στη «σκιά» της διεθνούς έρευνας του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου η οποία επικεντρώνεται περισσότερο στη Δυτική Ευρώπη. Έμφαση δίδεται επίσης στις οικονομικές, κοινωνικές και ιδίως στις ανθρωπιστικές επιπτώσεις των πολέμων, οι καταστροφικές διαστάσεις των οποίων συνέβαλαν καθοριστικά στη διαμόρφωση της εικόνας ενός πολιτισμο-γεωγραφικού χώρου ενδημικής βιαιότητας στις παρυφές της «πολιτισμένης Ευρώπης».

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις. Δυνατότητα προαιρετικής σύνταξης γραπτής εργασίας (έως 4.000 λέξεις) που θα συμπεριληφθεί την τελική βαθμολογία.

ΙΕΠ 452 Η ανασυγκρότηση της Δυτικής Ευρώπης, 1945-δεκαετία 1960

Ασημάκης ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα εξετάζει την κατάσταση της μεταπολεμικής Δυτικής Ευρώπης και αναζητάει τους όρους, τις συνθήκες, τις εξελίξεις που διαμόρφωσαν τόσο την οικονομική έκρηξη της δεκαετίας του 1960 όσο και την πολιτική φυσιογνωμία της Δυτικής Ευρώπης ως «αυτοκρατορίας δια προσκλήσεως». Ποιο ήταν το πλέγμα των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων που έδρασε στην Ευρώπη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και οδήγησε σε μια τόσο διαφοροποιημένη κατάσταση σε σύγκριση με τη μεταπολεμική περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου; Το μάθημα διερευνά τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, τα οποία η ιστοριογραφία αποκαλεί «διαδραστικό Ψυχρό Πόλεμο», όχι μόνο στο επίπεδο της πολιτικής και της οικονομίας αλλά και του θεσμικού μετασχηματισμού, της κουλτούρας ενός «δημοκρατικού καπιταλισμού», της κινητοποίησης εθνικών και τοπικών δυνάμεων στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών, της «κοινωνικής οικονομίας της αγοράς».

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

INE 363 Νεότερη Ελληνική Ιστορία

Αννα ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ - Γεώργιος ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το μάθημα εξετάζει το κορυφαίο γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στην ευρωπαϊκή του διάσταση. «Αγαπημένο παιδί» της ελληνικής ιστοριογραφίας, ο δωδεκαετής αγώνας των Ελλήνων για ανεξαρτησία από την Οθωμανική αυτοκρατορία και συγκρότησης εθνικού νεότερου κράτους στην άκρη της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, έχει εμπλουτιστεί, τα τελευταία χρόνια, από αξιόλογες μελέτες της ευρωπαϊκής ερευνητικής παραγωγής. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, το μάθημα διερευνά τις πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαστάσεις του ελληνικού επαναστατικού φαινομένου, αξιοποιώντας τις σύγχρονες, διεθνείς, ιστοριογραφικές προσεγγίσεις που τοποθετούν το συγκεκριμένο γεγονός στο ευρύτερο επαναστατικό κύμα το οποίο κατακλύζει την Ευρώπη και τον κόσμο στα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα. Παράλληλα, η Επανάσταση θα δειχθεί ως μια διαδικασία που πηγάζει από τις πολιτικοκοινωνικές και οικονομικές αντιφάσεις και κρίσεις του οθωμανικού χώρου, ο οποίος θα αποτελέσει το «παλιό καθεστώς» της επαναστατικής ανατροπής. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, το μάθημα θα διερευνήσει τα εθνικά-κρατικά αφηγήματα του 19ου και του 20ού αιώνα, σύμφωνα με τα οποία η Ελληνική Επανάσταση κατέχει κυρίαρχη θέση, στα πλαίσια των εθνικών επετείων και κάθε είδους δημόσιου λόγου όπου αποτυπώνονται τα εκάστοτε εθνικά οράματα/διεκδικήσεις.

Θα μας απασχολήσουν οι όροι υπό τους οποίους οι ελληνόφωνες/χριστιανικές κοινωνίες της οθωμανικής επικράτειας προσέλαβαν τις ιδεολογίες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, οι οσμώσεις αλλά και οι αντιπαλότητες των νεωτερικών ιδεών με τον παραδοσιακό κόσμο των οθωμανοκρατούμενων περιοχών όπου ξέσπασε και επικράτησε ο αγώνας, τα πολιτικά-διοικητικά όργανα και τα κείμενα που συγκροτήθηκαν, οι κυριότερες πολεμικές επιχειρήσεις και τα όρια του ανταρτοπολέμου, οι Ευρωπαίοι και οι Βαλκάνιοι «μαχητές της ελευθερίας» που προσέτρεξαν στα μέτωπα καθώς και η διεθνής διπλωματία, όταν μετά τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, τον Οκτώβριο του 1827, οι Μεγάλες Δυνάμεις ανταγωνίζονταν για το ελληνικό ζήτημα. Η θεσμοθέτηση της εθνικής επετείου το 1838 κατά την Οθωμανική βασιλεία, οι επετειακοί δημόσιοι λόγοι της πρώτης εκατονταετηρίδας της και η αναπαραγωγή ενός συγκεκριμένου νοήματος της Επανάστασης στα σχολεία του ελληνικού κράτους, θα ολοκληρώσουν τους βασικούς άξονες του μαθήματος.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση. Ερωτήσεις ανάπτυξης όπου απαιτείται από μεγάλα κεφάλαια να επιλεγούν τα σημαντικότερα. Μικρές ερωτήσεις εξειδικευμένων αλλά σημαντικών θεμάτων της Νεότερης Ιστορίας με παράλληλη ανάλυση πρωτογενούς υλικού.

INE 102 Οι Εβραίοι στην οθωμανική αυτοκρατορία και στο ελληνικό έθνος-κράτος

Λήδα ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ

Το μάθημα εξετάζει τη θέση των Εβραίων στην πολυεθνική Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη

νεοελληνική κοινωνία από την Επανάσταση του 1821 μέχρι την επαύριο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Παρουσιάζεται η κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα, η πολιτισμική ταυτότητα των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας και θα αναλυθούν κομβικά γεγονότα της ιστορίας των Εβραίων στα δύο κρατικά μορφώματα (όπως οι σφαγές κατά την περίοδο της Επανάστασης, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, η ενσωμάτωση των Εβραίων της Θεσσαλονίκης και των Ιωαννίνων, το Ολοκαύτωμα και η εφαρμογή της τελικής Λύσης στην Ελλάδα, η μεταπολεμική ανασυγκρότηση και η μετανάστευση στο Ισραήλ και τις ΗΠΑ). Ερμηνευτικά, η έμφαση δίδεται στην ανάδειξη της εσωτερικής ποικιλομορφίας που διακρίνει την ιστορική διαδρομή των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας. Διερευνώνται ειδικότερα οι σχέσεις των εβραϊκών πληθυσμών με την οθωμανική εξουσία και το ελληνικό κράτος και με τις υπόλοιπες εθνό- θρησκευτικές κοινότητες: οι

ποικίλες όψεις της συμβίωσης· το μεταβαλλόμενο περιεχόμενο του ελληνικού αντισημιτισμού και οι πολλαπλές εκδοχές της αφομοίωσης· και, τέλος, η θέση του Ολοκαυτώματος στην ελληνική συλλογική μνήμη.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που περιλαμβάνουν: α) Κατανόηση και ανάλυση ιστορικής πηγής β) Ορισμούς εννοιών και ιστορικών όρων γ) Ερώτηση ανάλυσης και σύνθεσης.

Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500-3.000 λέξεων. Οι εργασίες βασίζονται στην παρουσίαση και ανάλυση δύο-τριών βασικών κειμένων. Αποβλέπουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τους τρόπους ανάγνωσης ενός ιστορικού κειμένου, τη διαπραγμάτευση ενός ιστορικού θέματος και τη συγγραφή μιας ιστορικής ανάλυσης. Η εργασία προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

INE 386 Δημόσιες Τελετές και Εθνικές Επετείαι στην Ευρωπαϊκή Νεότερη Ιστορία

Άννα ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ

Το ότι οι γιορτές αποτελούν πια, δικαιωματικά, αντικείμενο της ιστορίας, το οφείλουμε στην παρακίνηση της λαογραφίας, της εθνολογίας και της ανθρωπολογίας. Η επαφή με αυτές τις επιστήμες έμαθε στον ιστορικό να ενδιαφέρεται για το όπλο που προσφέρει στην ανθρώπινη ύπαρξη η τελετουργικότητα, ακόμα κι όταν είναι ανώνυμη, ακόμα κι όταν δεν έχει σαφή κανονισμό ή συνειδητή συνοχή. Ταυτοχρόνως, η ψυχανάλυση μας δίδαξε το ενδιαφέρον που μπορεί να έχει το φαινομενικά «ασήμαντο».

Αφετηρία του μαθήματος είναι η ευρεία ερευνητική παραγωγή ανθρωπολογικών και πολιτισμικών προσεγγίσεων γύρω από τις έννοιες και τις πρακτικές της «τελετουργίας», της «επιτέλεσης» και των «συμβόλων» οι οποίες εμπλούτισαν την ιστορική έρευνα των «εθνικών συμβόλων και επετείων» των νέων, δημόσιων «επινοημένων παραδόσεων»· οι τελευταίες, σύμφωνα με τον ιστορικό Eric Hobsbawm, συγκροτήθηκαν στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ου αιώνα. Μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα θεσμοθέτησης δημόσιων τελετών και εθνικών επετείων στην Βρετανία, την Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, το Ισραήλ, την Ιταλία και την Ελλάδα του 19ου και του 20ου αιώνα, θα μελετηθούν διάφοροι δημόσιοι εορτασμοί ως πεδία συγκρότησης εθνικών ταυτοτήτων, κληρονομιάς, μνήμης, τόπων μνήμης και κοινής ιστορίας.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο το μάθημα διερευνά τις τελετουργίες και τη λαϊκή κουλτούρα παλαιότερων εποχών όπως π.χ. τις παραδοσιακές τελετουργικές συμπεριφορές της Γαλλικής και της Αγγλικής μοναρχίας (βλ. το πρωτοποριακό έργο του Marc Bloch, *Les rois thaumaturges*), τις δημόσιες τελετές στην Κέρκυρα κατά τη Βενετική κυριαρχία (βλ. τη μελέτη της Αλίκης Νικηφόρου, *Δημόσιες Τελετές στην Κέρκυρα κατά την περίοδο της Βενετικής Κυριαρχίας, 14ος – 18ος αιώνας*), ή τις γιορτές, τα πανηγύρια και τα καρναβάλια του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης (όπως έχουν διερευνηθεί από τον Μιχαήλ Μπαχτίν στο περίφημο βιβλίο του *Ο Ραμπελαί και ο Κόσμος του*. Για τη λαϊκή κουλτούρα του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης).

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση. Ερωτήσεις ανάπτυξης όπου απαιτείται από μεγάλα κεφάλαια να επιλεγούν τα σημαντικότερα. Μικρές ερωτήσεις εξειδικευμένων αλλά σημαντικών θεμάτων της Ιστορίας των Δημόσιων Τελετών και Επετείων με παράλληλη ανάλυση πρωτογενούς υλικού.

ΙΝΕ 417 Από το 1909 στο 1940: Πολιτικές ρήξεις, θεσμικές εξελίξεις και κοινωνικές τομές

Νικόλαος ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Το μάθημα αναλύει τις βασικές συνιστώσες της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας κατά την περίοδο από το Κίνημα στο Γουδί (1909) έως την έναρξη του Ελληνοϊταλικού Πολέμου (1940), με έμφαση στη μεσοπολεμική εποχή. Εστιάζει την προσοχή του στη μελέτη των μεταβαλλόμενων και σταθερών δομών της ελληνικής πραγματικότητας, επιδιώκοντας να αναδείξει τη σύνθετη φύση των ιστορικών εξελίξεων.

Στο μάθημα εξετάζονται, κατά θεματικό τρόπο, ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την οργάνωση του κράτους, την λειτουργία των πολιτικών θεσμών καθώς και την διαμορφούμενη εσωτερική και εξωτερική πολιτική. Επιπρόσθετα, θα μας απασχολήσουν θέματα, τα οποία αφορούν τους Βαλκανικούς πολέμους, τον εθνικό διχασμό, την Μικρασιατική Καταστροφή την προσφυγική ή υπερπόντια μετανάστευση, τις σταθερές και τις μεταβολές στην οικονομία όπως και τον αστικό εκσυγχρονισμό.

Στην ίδια κατεύθυνση θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, το εργατικό κίνημα και την αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων, όπως αυτό της ληστείας. Εξετάζονται επίσης θέματα που αφορούν την πνευματική και πολιτισμική ζωή κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

Στο πλαίσιο του μαθήματος, οι φοιτητές καλούνται να αναπτύξουν κριτική σκέψη μέσω της επεξεργασίας ιστορικών πηγών και αρχειακού υλικού. Θα προβληθούν σχετικά ιστορικά ντοκουμέντα από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ, ενώ προβλέπεται και η πραγματοποίηση εκπαιδευτικών επισκέψεων στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών και, ενδεχομένως, σε φορείς της Αθήνας, όπως η Βουλή των Ελλήνων, το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο και το Μουσείο Μπενάκη.

Τρόπος εξέτασης: -Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις-αξιοποίηση/σχολιασμός,
εκ μέρους των φοιτητών, ιστορικών πηγών

-Γραπτή εργασία, συμπληρωματική στην αξιολόγηση. Η εργασία προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

ΙΝΕ 401 Ο ελληνικός εμφύλιος πόλεμος

Θεοχάρης ΡΑΖΑΚΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Πρόκειται για ένα μάθημα σύγχρονης πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας με επίκεντρο την Ελλάδα στη δεκαετία του 1940, που θέτει προβληματισμούς και για τις εξελίξεις της δεκαετίας του 1950, μέσω της μελέτης των δομών του μετεμφυλιακού κράτους. Αρχικά χρειάζεται να γίνει μια διερεύνηση των προβλημάτων περιοδολόγησης και ερμηνείας της ελληνικής και ευρωπαϊκής ιστορίας της δεκαετίας του 1940. Το μάθημα θα πρέπει να περιλαμβάνει, με ελευθερία στον προγραμματισμό του εξαμήνου, τις εξής ενότητες: ελληνική κοινωνία και οικονομία στη δεκαετία του 1930, ο Πόλεμος και η Κατοχή: οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές επιπτώσεις, η Αντίσταση και η Απελευθέρωση, ο βρετανικός 64 παράγοντας και τα Δεκεμβριανά, η Βάρκιζα, οι εκλογές και το δημοψήφισμα του 1946, ο διεθνής παράγοντας: ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Βρετανία, Γιουγκοσλαβία κατά τον πρώτο χρόνο του Εμφυλίου, οι διεθνείς και εσωτερικές ισορροπίες του 1948, η ήττα του ΔΣΕ, οι συνέπειες του Εμφυλίου, το σχέδιο Μάρσαλ στην Ελλάδα, σύγκριση με άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης.

ΙΟΘ 102 Οθωμανική Γλώσσα και Παλαιογραφία II

Γεώργιος ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Σε συνέχεια του μαθήματος Οθωμανική Γλώσσα και Παλαιογραφία I, διδάσκονται ανά γλώσσα τα ακόλουθα μορφολογικά και συντακτικά φαινόμενα:

(α) Τουρκική: οι απλοί και οι σύνθετοι χρόνοι και οι εγκλίσεις των ρημάτων (πίνακες σχηματισμού, χρήση, παραδείγματα) με τους αρχαϊσμούς της Παλαιοτουρκικής της Μ. Ασίας (Eski Anadolu Türkçesi) που επιβιώνουν στην Κλασική Οθωμανική Τουρκική (ΚΟΤ), τα αριθμητικά, τα ονοματικά σύνολα–γενική κτητική (ad/isim tamlaması, sıfat tamlaması).

(β) Αραβική: η κλίση ομαλών ουσιαστικών, ο σχηματισμός δυϊκού (müşennā), ομαλού πληθυντικού αριθμού, τα αριθμητικά, τα ονοματικά σύνολα–γενική κτητική (et-terkībü'l-izāfī, et-terkībü't-tavşifī), οι ενεργητικές και οι παθητικές μετοχές των ρημάτων (ism-i fā'ıl, ism-i mef'ül).

(γ) Περσική: οι παραγωγικές καταλήξεις με συχνή εμφάνιση στην ΚΟΤ, τα αριθμητικά, τα ονοματικά σύνολα–γενική κτητική (terkīb-i izāfī, terkīb-i tavşifī).

Ως προς τα εξεταζόμενα κείμενα, σε πρώτη φάση, συνεχίζονται τα έντυπα κείμενα διδακτικού εγχειριδίου που καθένα στοχεύει στην εμπέδωση του εκάστοτε μορφολογικού και συντακτικού φαινομένου. Σε δεύτερη φάση, διδάσκεται ένα αυθεντικό έντυπο κείμενο που αναφέρεται στην ιστορία και γεωγραφία του Βασιλείου της Ελλάδος. Σε τρίτη φάση, και ύστερα από την παρουσίαση (Power Point) των διαφόρων ειδών γραφών που χρησιμοποιούνται στα οθωμανικά έγγραφα, εξετάζεται το πρώτο χειρόγραφο, σε γραφή nesih, η οποία θεωρείται εύληπτη, καθώς προσιδιάζει σε αυτήν των εντύπων. Παράλληλα, δίνονται οδηγίες για την ετοιμασία της φιλολογικής υπομνηματισμένης έκδοσής του, πράγμα το οποίο ζητείται, μαζί με τη μετάφραση στην Ελληνική, ύστερα από την ολοκλήρωση της μελέτης του. Στα τελευταία μαθήματα εξετάζεται οθωμανικό τραπεζογραμμάτιο, όπου απαντούν τέσσερις γραφές: sülüs, dīvānī, celī dīvānī και rik'ā, ώστε οι φοιτητές να αποκτήσουν γενική εποπτεία των διαφορετικών γραφών σε ένα έγγραφο.

Τρόπος εξέτασης: Το μάθημα αξιολογείται συνδυαστικά:

(α) με γραπτές ασκήσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου με συντελεστή 20%,

(β) με τελική γραπτή εξέταση με συντελεστή βαθμολογίας 80% (40% ασκήσεις πρόσληψης γραπτού λόγου, λεξιλογίου και 60% ασκήσεις μορφολογίας και σύνταξης).

ΙΟΘ 103 Πηγές Οθωμανικής Ιστορίας

Γεώργιος ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Εξετάζονται οι ακόλουθοι τομείς:

(α) Πηγές: τι είναι ιστορική πηγή, ποια τα είδη της. Συλλογές οθωμανικών αρχειακών πηγών: α) διάδοχα κράτη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, β) κράτη εκτός της οθωμανικής επικράτειας, γ) Ελλάδα.

(β) Φορολογικά κατάστιχα (tapu tahrir defterleri): μέθοδος απογραφών, σύνταξη και οργάνωση κατάστιχων, εμπεριεχόμενα στοιχεία και πληροφορίες. Η ιστοριογραφία και οι σχολές της καταστιχολογίας.

(γ) Ιεροδικαστικοί κώδικες (seriyge sicilleri): ιστορική αναδρομή (Ισλαμική Γραμματεία, Μαμελούκοι, Φατιμίδες), περιεχόμενο, σύνταξη και οργάνωση κωδίκων. Δικαστική εξουσία, τάξη των νομομαθών/νομιδιδασκάλων (ulema). Ιστοριογραφία της μελέτης των κωδίκων.

(δ) Σουλτανικά διατάγματα (ferman): περιεχόμενο, όροι, μέρη, σύνταξη και αποστολή διαταγμάτων. Σουλτανικά μονογράμματα (tuğra), η μορφολογία και η σημασία τους ως στοιχείου χρονολόγησης.

(ε) Σουλτανικά διπλώματα (berat): είδη, περιεχόμενο, μέρη, σύνταξη και αποστολή διπλωμάτων. Διαφορές φερμανίων-βερατίων. Μητροπολιτικά (και πατριαρχικά) ενθρονιστήρια βεράτια.

(στ) Ιερονομικές ρήτρες/γνωμοδοτήσεις (fetva): θέση και λειτουργήματα του μουφτή και του σείχουλισλάμη. Νομικές σχολές στο Ισλάμ. Ο Ebu's-suud Efendi και η διαδικασία κωδικοποίησης των νόμων. Μέρη, διαδικασία έκδοσης και ισχύς του φετβά.

(ζ) Περιηγητισμός: Ευρωπαίοι περιηγητές (διπλωμάτες, προσκυνητές, αιχμάλωτοι, έμποροι, ιεραπόστολοι) στην Οθωμανική Αυτοκρατορία: κίνητρα, δρομολόγια, γλωσσικό ύφος, ιστορικές πληροφορίες από την περιηγητική λογοτεχνία. Διαφορές Ευρωπαίων και Οθωμανών περιηγητών, προκαταλήψεις. Το οδοιπορικό (Seyahatname) του Εβλιγιά Τσελεμπί. Οδοιπορικά κατάκτησης (fetihname): περιεχόμενο, μέρη, σύνταξη.

(η) Απτικές πηγές, Επιγραφική: τα είδη των οθωμανικών επιγραφών: μνημειακές, κτιτορικές, επιτύμβιες, ευχετικές, ακιδογραφήματα-τοιχογραφήματα (graffiti). Είδη υλικών και γραφών. Η εξέλιξη του περιεχομένου των επιτύμβιων επιγραφών. Συντάγματα (cogra) οθωμανικών επιγραφών στην Ελλάδα. Μέθοδος κριτικής υπομνηματισμένης έκδοσης οθωμανικών επιγραφών. Εκπαιδευτική επίσκεψη στον περιβάλλοντα χώρο του τεμένους Ασλάν Πασά και ξενάγηση στο οθωμανικό ενεπίγραφο υλικό που εκτίθεται εκεί.

(θ) Έντυπος τύπος, εφημερίδες και περιοδικά: η εκδοτική δραστηριότητα στον τύπο. Η διάδοση της είδησης στην Αυτοκρατορία. Δυτικοευρωπαϊκές επιρροές μέσω των περιοδικών (π.χ. γυναικεία μόδα). Παρουσίαση οθωμανικών εφημερίδων και περιοδικών ποικίλης ύλης.

(ι) Ακουστικές πηγές: σχέσεις βυζαντινής και οθωμανικής παλατινής μουσικής (Türk Sanat Müziği). Ακρόαση οθωμανικής μουσικής.

Εκπαιδευτική επίσκεψη και ξενάγηση σε οθωμανικό αρχείο. Εκ του σύνεγγυς εξέταση αυθεντικών οθωμανικών χειρογράφων. Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις με ερωτήσεις ανάπτυξης και σχολιασμού πηγών.

Οι φοιτητές Erasmus+ έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν απαλλακτική εργασία στην Αγγλική.

ΙΕΠ 470 Εισαγωγή στη Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Άννα ΜΑΧΑΙΡΑ – Ιωάννης ΖΕΛΕΠΟΣ

Το μάθημα προσφέρει μία εισαγωγική επισκόπηση της νεότερης και σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας από την Εποχή των Ανακαλύψεων έως το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα, κάνοντας αναφορά σε κεντρικές πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και ιδεολογικές εξελίξεις. Σκοπός είναι, πέρα από τη βασική πραγματολογική ενημέρωση, μία διαφοροποιημένη ιστορική προσέγγιση η οποία περιλαμβάνει τόσο τη δυτική όσο και την ανατολική/νοτιοανατολική Ευρώπη με ιδιαίτερη έμφαση στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών περιφερειών και στις ανταλλαγές που εκτυλίσσονται μεταξύ τους στο πέρασμα των αιώνων στο επίπεδο της πολιτικής, της οικονομίας, της διανοήσης και της ιδεολογίας. Λέξεις κλειδιά: αποικιοκρατία, ιμπεριαλισμός και παγκοσμιοποίηση / τράπεζες και καπιταλισμός / τυπογραφία και πυροβόλα / Ουμανισμός και Διαφωτισμός / γραφειοκρατίες και τακτικοί στρατοί / Μεσόγειος / δυτική Ευρώπη/ κεντρικές δυνάμεις / «παγκόσμιοι πόλεμοι» και Παγκόσμιοι Πόλεμοι / απολυταρχία και επανάσταση / πόλεμος, οικονομική κρίση, φασισμός, ολοκληρωτισμός.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις. Δυνατότητα προαιρετικής σύνταξης γραπτής εργασίας (έως 3.000 λέξεις) που θα συνηυπολογιστεί στην τελική βαθμολογία.

ΙΕΠ 464 Η Ευρώπη στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Άννα ΜΑΧΑΙΡΑ

Ως το τέλος του 1941 η Ευρώπη από τα Πυρηναία μέχρι την καρδιά της ευρωπαϊκής Ρωσίας και από το Βόρειο Ακρωτήριο μέχρι την Κρήτη, με εξαίρεση τις ουδέτερες χώρες (Σουηδία, Ελβετία), είχε καταληφθεί από τους Γερμανούς.

Το μάθημα εξετάζει την πολιτική της Γερμανίας στην κατεχόμενη Ευρώπη, πολιτική που παρουσίαζε ανομοιομορφία, με σημαντικότερη διαφορά τη στάση των αρχών κατοχής μεταξύ δυτικής και ανατολικής Ευρώπης. Παρουσιάζονται τα ασαφή σχέδια του Χίτλερ για τη «Νέα Ευρωπαϊκή Τάξη» που διαμορφώνονται σταδιακά από τη δεκαετία του 1930: περιοχές εποίκισμού για τους γερμανούς αγρότες, περιοχές της ηπειρωτικής Ευρώπης υπό γερμανικό οικονομικό έλεγχο, ζώνες με γερμανόφωνους πληθυσμούς και προηγμένα κράτη της δυτικής Ευρώπης, που υπό όρους θα απολάμβαναν κάποια μορφή ανεξαρτησία.

Αναλύεται η σταδιακή ανάπτυξη των επιχειρημάτων του Τρίτου Ράιχ για το «εβραϊκό πρόβλημα», και η προώθηση της γερμανικής πολιτικής απέναντι στους Εβραίους από την περιορισμένη πρόσβασή τους στον δημόσιο τομέα μέχρι την «τελική λύση». Εξετάζεται η αντίδραση των ομάδων που ενεπλάκησαν στην υλοποίηση του σχεδίου εξολόθρευσης.

Το μάθημα χαρτογραφεί τις μορφές αντίστασης που αναπτύχθηκαν στις κατεχόμενες χώρες: χειρονομίες απείθειας, προσωπικές διαμαρτυρίες, δολιοφθορά, παράνομες οργανώσεις με δράση στον αστικό χώρο, ανταρτοπόλεμος μικρής ή μεγαλύτερης κλίμακας και οι γερμανικοί μηχανισμοί καταστολής. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται ο ρόλος των Συμμάχων, τα δίκτυα απόδρασης και οι διαδρομές των ευρωπαϊκών πληθυσμών εντός και εκτός Ευρώπης. Το μάθημα αναδεικνύει τις επιπτώσεις που είχε η νέα διαίρεση του Ψυχρού Πολέμου στη χρήση και την πρόσληψη των όρων «δωσιλογισμός» και «αντίσταση» στη μεταπολεμική περίοδο.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εργασίες σε δύο διαφορετικές εκδοχές:

α. Επιλογή θέματος στην αρχή του εξαμήνου (δημόσια παρουσίαση στο τέλος του εξαμήνου). Η εργασία (περίπου 4.000 λέξεις) υποβάλλεται στην πλατφόρμα e-course σε ημερομηνία που ορίζεται εντός της εξεταστικής περιόδου.

β. Ανάθεση εργασίας: ορίζονται δύο θέματα για γραπτή εργασία μέσω του e-course του μαθήματος στην αρχή της εξεταστικής περιόδου, με συγκεκριμένο χρονικό περιθώριο υποβολής εργασίας (5-8 ημέρες). Η εργασία (2000-2500 λέξεις) υποβάλλεται στο e-course σε ημερομηνία εντός της εξεταστικής περιόδου. Η βαθμολογία της εργασίας διαμορφώνει την τελική βαθμολογία στο μάθημα κατά 90% (10% συμμετοχή στις διαλέξεις).

ΙΕΠ 480 Εικόνα και Ιστορία: από την γένεση της φωτογραφίας στο διαδίκτυο

Λάμπρος ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ

Καλύπτοντας μια περίοδο από τα τέλη του 19ου αι. ως σήμερα, το σεμινάριο εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους η έλευση των νέων τεχνολογιών στην μετάδοση και την αναπαραγωγή μετέβαλλε την σχέση των σύγχρονων κοινωνιών με την εικόνα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην σχέση της εικόνας με την προπαγάνδα. Στο σεμινάριο αναλύονται μια σειρά από διαφορετικούς τύπους εικόνων (αφίσες, φωτογραφίες, κινηματογραφικές ταινίες, σχέδια και γελοιογραφίες, λαϊκές εικόνες, τηλεοπτικά προγράμματα κτλπ), οι χρήσεις τους σε πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο και οι τρόποι συγκρότησης των πολιτισμικών αισθητικών προτύπων στις σύγχρονες κοινωνίες.

Ειδικότερα εξετάζονται τα ζητήματα : Η εικόνα στην υπηρεσία της προπαγάνδας: Από τον Μεγάλο Πόλεμο στην Επανάσταση των Μπολσεβίκων. Η εικόνα στην υπηρεσία της προπαγάνδας: η φασιστική Ιταλία και η ναζιστική Γερμανία. Η εικόνα στην υπηρεσία της προπαγάνδας: ο λόγος του «Λευκού ανθρώπου» και η αποικιοκρατία. Το φωτορεπορτάζ. Η εικόνα στην υπηρεσία της προπαγάνδας: ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Η ανακάλυψη του Ολοκαυτώματος. Η ανακάλυψη του Αμερικάνικου Ονείρου. Η οπτική κουλτούρα του Ψυχρού Πολέμου. Η μαζική κουλτούρα και η παγκόσμια εικόνα Η εικόνα ως αντι-ιστορία

Τρόπος εξέτασης: Η αξιολόγηση γίνεται με συγγραφή εργασίας στα ελληνικά, η οποία και θα παρουσιαστεί κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων και με την ανάλυση πηγών κατά τις παραδόσεις. Θα αξιολογηθεί η επιστημονική τεκμηρίωση, η επιχειρηματολογία, η ποιότητα του γραπτού λόγου, η σαφήνεια και η συνομιλία του με την διεθνή βιβλιογραφία.

ΙΕΠ 460 Ο Ψυχρός πόλεμος 1945-1990

Θεοχάρης ΡΑΖΑΚΟΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Η περίοδος που θα εξεταστεί εκτείνεται από τα τέλη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι και την πτώση του τείχους του Βερολίνου. Το μάθημα αναφέρεται στους παράγοντες που διαμόρφωσαν τις διεθνείς εξελίξεις, την επίδραση που είχαν στην εσωτερική πολιτική κατάσταση των δυτικών κρατών αλλά και στις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις του διπολισμού του Ψυχρού Πολέμου στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Έννοιες και λέξεις κλειδιά: αμερικανοσοβιετικός ανταγωνισμός, πόλεμος Κορέας, σοβιετοποίηση αν. Ευρώπης, αντικομμουνισμός στη Δύση, αποσταλινοποίηση αν. Ευρώπης, πυρηνική απειλή και MAD (mutual assured destruction), ύφεση (détente), αποαποικιοποίηση, χειραφέτηση Τρίτου Κόσμου, κινήματα και ψυχροπολεμικός πολιτισμός, περίοδος Reagan και Γκορμπατσόφ, Περεστρόικα, κατάρρευση ΕΣΣΔ και λαϊκών δημοκρατιών της Ευρώπης.

3.2 Τομέας Λαογραφίας

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΚΑΝ 102 Ζητήματα Ανθρωπολογικών Σπουδών

Παναγιώτα ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ – Μαριλένα ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Το μάθημα διατρέχει τις έννοιες της κοινωνίας και του πολιτισμού. Αποτελεί μια εισαγωγική παρουσίαση των σημαντικότερων ρευμάτων της κοινωνικής θεωρίας και των αντίστοιχων θεωρητικών «Σχολών» από τον 19ο αιώνα έως σήμερα, από τον εξελικτισμό και τον λειτουργισμό έως τις σύγχρονες θεωρήσεις του φύλου και τη μεταποικιακή θεωρία. Οι παραδόσεις του μαθήματος κατανέμονται σε δύο μέρη:

A. Κοινωνική Θεωρία

- παρουσιάζονται συνοπτικά επιστημολογικά ζητήματα των κοινωνικών επιστημών (υποκείμενο και αντικείμενο, αιτιακή εξήγηση και ερμηνευτική κατανόηση, παραγωγικός και επαγωγικός συλλογισμός)
- μελετώνται οι βασικές σχολές της κοινωνικής θεωρίας και οι παραδοχές τους, καθώς και οι διάφορες στροφές (γλωσσική, πολιτισμική, υλική, χωρική), και συζητούνται οι σχέσεις ανάμεσα στο άτομο και την κοινωνία, στην ανθρώπινη δράση και την κοινωνική δομή

B. Ανθρωπολογική σκέψη

- οι έννοιες της «κοινωνίας», του «πολιτισμού», της «παράδοσης», ως σύνολα δράσεων και ανταλλαγών, συμβόλων, συλλογικών αναπαραστάσεων και ταξινομήσεων, οι οποίες διαμορφώνουν θεσμούς, συσχετισμούς και ταυτότητες, νοηματοδοτώντας τις ανθρώπινες ενέργειες στο εσωτερικό των ανθρώπινων κοινωνιών και των πολιτισμών. Η διαχείριση της διαφορετικότητας και του «ξένου». Οι μηχανισμοί της Μνήμης και της Προφορικότητας. Θεματικές περιοχές έρευνας για την κοινωνική/πολιτισμική ανθρωπολογία και βασικές μεθοδολογικές αρχές.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση.

ΚΑΝ 103 (Σ) Αρχαική Εθνογραφία

Μαριλένα ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Σεμινάριο με ερευνητικό και διαδραστικό χαρακτήρα εφαρμοσμένης και βιωματικής γνώσης, το οποίο δίνει έμφαση στις μεθοδολογικές αρχές της εθνογραφικής έρευνας πεδίου, στην αρχειοθέτηση και στη θεωρητική επεξεργασία των δεδομένων της. Σε αυτό το εισαγωγικό πλαίσιο, παρουσιάζεται συνοπτικά η ιστορία των αρχείων και των σωστικών καταγραφών της ελληνικής και της διεθνούς λαογραφίας, όπως και οι βασικές επιλογές των αρχαικών ταξινομήσεών τους, παράλληλα με την ιστορία της εθνογραφικής έρευνας πεδίου για τις ανθρωπολογικές σπουδές και την κοινωνική ανθρωπολογία. Η «εθνογραφία», ως ποιοτική μέθοδος διεξαγωγής της επιτόπιας έρευνας, συνιστά μια διπλή διαδρομή ιστορικού και ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος κατά τη μελέτη των πολιτισμικών φαινομένων, ενώ η ανάδειξη των συγχρονικών συμφραζομένων των λαογραφικών συλλογών μέσα από τις εθνογραφικές πηγές τους και την ανθρωπολογική εμπειρία στο πεδίο αποτελεί ουσιώδη παράμετρο της. Το σεμινάριο διαχειρίζεται βασικά ζητήματα μεθοδολογίας και δεοντολογίας της εθνογραφικής έρευνας πεδίου, και κατ' επέκταση αρχείου, ενώ μπορεί να συνδυαστεί με την Πρακτική Άσκηση σε κάποιον αρμόδιο φορέα. Η συμμετοχή στις παραδόσεις είναι υποχρεωτική και ολοκληρώνεται με την παρουσίαση ερευνητικών αποτελεσμάτων από την πλευρά των φοιτητών/τριών (περιορισμένος αριθμός συμμετοχών).

Τρόπος εξέτασης: Δημόσια παρουσίαση αποτελεσμάτων προσωπικής έρευνας πεδίου και κατάθεση γραπτής εργασίας.

KAN 104 Αστικοί Πολιτισμοί

Παναγιώτα ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Από τις αρχές του 20ού αιώνα, η πόλη αποτέλεσε χώρο επαναπροσδιορισμού της έννοιας του πολιτισμού. Οι νέες αστικότητες που εμφανίστηκαν (τρόποι και πρότυπα ζωής, μορφές εργασίας, κατανάλωσης και διασκέδασης, αλλαγές στην κοινωνική συγκρότηση και οργάνωση, στο οικιστικό τοπίο κ.ά.) ώθησαν τους κοινωνικούς επιστήμονες στη μελέτη των διαδικασιών διαφοροποίησης, ταύτισης, και διάκρισης μέσα στο σύνθετο σχεσιακό σύστημα της πόλης.

Από τον πολιτισμό της φτώχειας στις υποκουλτούρες, από τις πολιτιστικές ηγεμονίες στον πολιτισμικό υβριδισμό και τις εμπειρικές έρευνες που εστιάζουν στις “φυλές” ή “σκηνές” της πόλης, το μάθημα εξετάζει τις βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις των αστικών πολιτισμών σε διεθνές και διεπιστημονικό επίπεδο, με έμφαση σε μελέτες περιπτώσεων που αφορούν στην ελληνική κοινωνία από τα μέσα του 20ού αιώνα έως σήμερα.

Τρόπος εξέτασης: Κατ’επιλογή των φοιτητών: γραπτή εξέταση (Ερωτήσεις σύντομης απάντησης και Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων) (100% του βαθμού) ή γραπτή εργασία (30% του βαθμού) και γραπτή εξέταση (70% του βαθμού).

Τρόπος εξέτασης: Κατ’επιλογή των φοιτητών: γραπτή εξέταση (Ερωτήσεις σύντομης απάντησης και Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων) (100% του βαθμού) ή γραπτή εργασία (30% του βαθμού) και γραπτή εξέταση (70% του βαθμού).

KAN 100 Ανθρωπολογία του Φύλου

Διονυσία ΜΑΝΕΣΗ (εντεταλμένη διδάσκουσα)

Οι ανθρώπινες κοινωνίες στην πλειονότητά τους συγκροτούνται, ιεραρχούνται και προσδιορίζονται, βάσει έμφυλων ρόλων, διακρίσεων και ταξινομήσεων. Το μάθημα εξετάζει το φύλο ως κοινωνική και πολιτισμική κατασκευή και καθιστά σαφή τη διάκριση μεταξύ κοινωνικού και βιολογικού φύλου. Διατρέχει ενδεικτικά εθνογραφικά παραδείγματα, από την ανθρωπολογία των γυναικών στην ανθρωπολογία του φύλου, στρέφοντας την προσοχή και σε περιπτώσεις του ελλαδικού χώρου, τόσο σε επίπεδο πολιτισμικών/κοινωνικών/ταξικών διαφοροποιήσεων όσο και αναφορικά με την ιστορική διάσταση των φαινομένων. Από την εθνογραφία του φύλου στη φεμινιστική και στην κουήρ θεωρία, το μάθημα πραγματεύεται θέματα όπως η θρησκεία και το φύλο, η κοινωνική κατασκευή και η επιτελεστικότητα της σεξουαλικότητας και της ταυτότητας φύλου, οι φεμινιστικές σπουδές, οι ανδρισμοί και οι αρρενωπότητες, οι πολιτικές της αναπαραγωγής, ζητήματα υγείας, σώματος και ανθρώπινων δικαιωμάτων, ο ρόλος της γλώσσας στην κατανόηση του φύλου, το φύλο στην εργασία. Εν κατακλείδι, τις συμβολικές και τις κοινωνικές διαστάσεις των καθιερωμένων προσλήψεων για το φύλο από πολιτισμό σε πολιτισμό και από εποχή σε εποχή.

KAN 101 Ανθρωπολογία της Συγγένειας

Διονυσία ΜΑΝΕΣΗ (εντεταλμένη διδάσκουσα)

Το μάθημα επικεντρώνεται στη γνωριμία με τις κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες της συγγένειας και την κατανόηση βασικών εννοιών που παραδοσιακά την αφορούν, όπως καταγωγή, αγχιστεία, πνευματική συγγένεια, οικογένεια, οικιακή ομάδα, παραγωγή και αναπαραγωγή. Μέσα από τις διαφορετικές μορφές της, η συγγένεια εξετάζεται ως δομή και ως συνολικός τρόπος οργάνωσης μιας κοινωνίας, ενώ συνδέεται

με περισσότερες εννοιολογικές κατηγορίες ή/και κοινωνικές πρακτικές, όπως η αιμομιξία, η εξωγαμία, η προίκα, η μεταγαμήλια εγκατάσταση, η οικογένεια και η οικιακή ομάδα, το κληρονομικό δίκαιο, η φροντίδα των γερόντων, μεταξύ

άλλων. Παρουσιάζονται επίσης οι εννοιολογήσεις της συγγένειας και της οικογένειας σε διαφορετικά πολιτισμικά συμφραζόμενα, εργαλεία καταγραφής τους, σύμβολα και τελετουργίες της οικογένειας.

Το μάθημα πλαισιώνεται από εθνογραφικά παραδείγματα του ελλαδικού και συνολικότερα του βαλκανικού χώρου, ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε σύγχρονες κοινωνικές πατριαρχικές δομές και αντιλήψεις. Παράλληλα εξετάζονται οι νέες μορφές οικογένειας του Δυτικού κόσμου, όπως αυτές συνδέονται με τις νέες αντιλήψεις για τη γονεϊκότητα, το φύλο, τις τεχνολογίες και την ηθική της αναπαραγωγής.

ΛΑΟ 495 Έθιμα και τελετουργίες του χώρου και του χρόνου

Ιωάννης ΔΡΙΝΗΣ

Θεωρητικά ζητήματα αναφορικά με την τελετή/τελετουργία και την κοινωνική και πολιτισμική συγκρότηση του χώρου και του χρόνου. Από τη θεωρία της αντανάκλασης στη θεωρία της «κατασκευής». Το τοπίο ως υλικότητα/ως συμβολική σχέση/ως βιωμένη εμπειρία. Το σώμα και η αντίληψη του χώρου και του τοπίου. Η έννοια της κατοίκησης (dwelling). Πώς το φυσικό μετατρέπεται σε πολιτισμικό τοπίο. Η ιστορικότητα του τοπίου, το τοπίο ως παλίμψηστο. Φυσικό περιβάλλον και κοινωνικές σχέσεις παραγωγής/παραγωγικά τοπία/τοπία εργασίας. Ο τόπος και η κοινότητα. Τοπότητα και μνημονικοί τόποι. Τελετές καθαγιασμού του χώρου, λαογραφικές αναφορές και εθνογραφικά παραδείγματα.

Η κοινωνική συγκρότηση του χρόνου. Κυκλικός και γραμμικός χρόνος. Ο χρόνος της παραγωγής και ο χρόνος των ρολογιών. Για την αρχή και το τέλος. Η «αιώνια επιστροφή» και ο «ενιαύσιος δαίμων». Ο χρόνος και η κοινότητα. Ο οικολογικός και ο δομικός χρόνος. Ο κύκλος του χρόνου και ο κύκλος της ζωής. Ανθρωπολογικές και θρησκευτικές προσεγγίσεις. Λαογραφικές αναφορές και εθνογραφικά παραδείγματα.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις.

ΛΑΟ 497 Λαογραφία και Πολιτιστική Κληρονομιά. Κριτικές Προσεγγίσεις

Ιωάννης ΔΡΙΝΗΣ

Το μάθημα συνιστά μια εισαγωγή: α) στον όρο και στην έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως διαμορφώνεται στην Ελλάδα και διεθνώς, με έμφαση στη μεταποικιακή περίοδο (τοπικές και εθνικές ταυτότητες, διαμόρφωση της δυτικής ηγεμονίας και αντι-ηγεμονίας κτλ.) β) στην έννοια και στις πρακτικές της δημόσιας λαογραφίας, όπως αυτές διαμορφώνονται στην Ελλάδα και διεθνώς (ΗΠΑ, Ευρώπη κ.ά.). Κριτική προσέγγιση από τη μεριά της λαογραφίας και των ευρύτερων ανθρωπολογικών σπουδών των δημόσιων πολιτικών, όπως αυτές διαμορφώνονται σήμερα σε εθνική, περιφερειακή και παγκόσμια κλίμακα (εγχώρια νομοθεσία και πρακτικές για την προστασία/διαφύλαξη της νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς και του λαϊκού πολιτισμού, Σύμβαση για την Πολιτιστική Κληρονομιά [UNESCO 1972], Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, [UNESCO 2003] κ.ά., Σύμβαση για την Πνευματική Ιδιοκτησία, του Γενετικού Πόρου και τη Συνδεδεμένη Παραδοσιακή Γνώση [Treaty on Intellectual Property, Genetic Resources and Associated Traditional Knowledge, WIPO 2024]). Ιδιαίτερη έμφαση θα αποδοθεί στην κριτική προσέγγιση: α) των πολιτικών για την ανάδειξη του αγροτικού χώρου, κατ' εξοχήν πεδίου μελέτης της ελληνικής λαογραφίας, και της «υπαίθρου» ως πολιτιστικής κληρονομιάς (Κοινή Αγροτική Πολιτική, σχετικά ευρωπαϊκά προγράμματα κτλ.) και ως «αναπτυξιακού πόρου β) της ανάδειξης του λαϊκού πολιτισμού και της νεότερης πολιτιστικής κληρονομιάς (υλικής και άυλης) στο πλαίσιο του λεγόμενου «δημιουργικού/πολιτιστικού τομέα» και της οικονομίας του τουρισμού.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις.

Φροντιστήρια

ΦΡΟ100 Ορεινοί Κόσμοι της Ελλάδας: Η Περίπτωση της Πίνδου

Θεοφάνης ΔΑΣΟΥΛΑΣ

Το παρόν φροντιστηριακό μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση της σχέσης ανθρώπου -περιβάλλοντος σε ιστορικό και πολιτισμικό βάθος.

Η ορεινότητα, ως διαμορφωτικός παράγοντας του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, προσδίδει στους πολιτισμούς των βουνών ιδιαίτερα και διακριτά χαρακτηριστικά. Η διαπίστωση αυτή ισχύει κατεξοχήν για την Ελλάδα, μία από τις πιο ορεινές χώρες του κόσμου. Οι περιβαλλοντικές συντεταγμένες, σε συνδυασμό με το θεσμικό πλαίσιο και τις πολιτισμικές παραδόσεις των ορεινών πληθυσμών, συνέβαλαν ώστε τα βουνά να εξελιχθούν, ιστορικά, σε πεδία οικονομικής και κοινωνικής δυναμικής.

Ωστόσο η ορεινότητα, ως οικολογική σταθερά, δεν συνεπάγεται αυτομάτως την ύπαρξη ενός ενιαίου ανθρωπολογικού προτύπου. Παράγοντες όπως η χωρική οργάνωση, οι πολιτισμικές καταβολές και οι ιστορικές συνθήκες προσδίδουν σε κάθε ορεινή κοινότητα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Η πολυπλοκότητα αυτή αναδεικνύεται ξεκάθαρα στην περίπτωση της Πίνδου, μιας από τις πλέον χαρακτηριστικές περιοχές για τη μελέτη των ελληνικών ορεινών κόσμων. Τα οικοσυστήματα της μεγάλης αυτής οροσειράς διαμορφώθηκαν μέσα από συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες και την επίμονη αλληλεπίδραση των τοπικών κοινωνιών με το φυσικό τους περιβάλλον. Η αλληλεπίδραση αυτή αποτελεί τη διαδικασία οικειοποίησης της φύσης, με βάση μια κοινωνική και οικονομική λογική που διαμορφώνεται κάθε φορά από το εκάστοτε πολιτικοοικονομικό πλαίσιο - δηλαδή τον κυρίαρχο τρόπο παραγωγής που χαρακτηρίζει το ευρύτερο πολιτικό σύστημα, στο οποίο εντάσσονται και λειτουργούν οι τοπικές κοινωνίες. Έτσι, το φυσικό περιβάλλον μετασχηματίζεται σε πολιτισμικό τοπίο, αποτυπώνοντας τη διαχρονική παρουσία των ανθρώπων και τις παραγωγικές, κοινωνικές και συμβολικές εκφάνσεις αυτής της παρουσίας, σ' ένα παλίμψηστο που περιλαμβάνει χρονικότητες μικρής, μέσης και μεγάλης διάρκειας.

Η παραπάνω θεώρηση συγκροτεί και τους βασικούς άξονες του παρόντος φροντιστηριακού μαθήματος. Ειδικότερα, θα αναδειχθούν:

1. Η ορεινότητα ως παράγοντας διαμόρφωσης του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος στην Πίνδο.
2. Η οικιστική και κοινωνική οργάνωση των κοινοτήτων της οροσειράς.
3. Τα οικονομικά και τεχνικά συστήματα, οι παραγωγικές δομές και οι τεχνολογικές πρακτικές που ανέπτυξαν οι τοπικοί πληθυσμοί.

Μαθησιακοί Στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι φοιτητές την έννοια της ορεινότητας ως ιστορική και πολιτισμική κατηγορία.
- Να γνωρίσουν την Πίνδο ως ενιαίο αλλά και πολυδιάστατο πολιτισμικό τοπίο.
- Να κατανοήσουν τις σχέσεις παραγωγής, τεχνικής γνώσης και κοινωνικής οργάνωσης στις ορεινές περιοχές.
- Να κατανοήσουν την έννοια της οικειοποίησης του περιβάλλοντος
- Να αναλύσουν πολιτισμικά τοπία του ορεινού χώρου μέσα από πολυεπίπεδες χρονικότητες
- Να συσχετίζουν παραδοσιακές μορφές ζωής με σύγχρονα ζητήματα βιωσιμότητας και πολιτισμικής κληρονομιάς.

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

KAN 105 (Σ) Συμβολική σκέψη και Πολιτισμός

Μαριλένα ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Σεμινάριο με ερευνητικό και διαδραστικό χαρακτήρα θεωρητικού προσανατολισμού. Το σεμινάριο πραγματοποιείται τους μικροκόσμους των ανθρώπινων πολιτισμών, όπως αυτοί μας είναι γνωστοί μέσα από τις συγχρονίες και την ιστορικότητά τους, είτε πρόκειται για τον ελληνικό παραδοσιακό πολιτισμό της καθημερινότητας, είτε για περισσότερο ή λιγότερο γνωστά διεθνή του ανάλογα. Οι συλλογικές αναπαραστάσεις και τα σύμβολα συνιστούν άρρητα ή υπόρρητα επικοινωνιακά «οχήματα» συμβολικής σκέψης όπως αυτή διαμεσολαβείται σε καθημερινή βάση από αφηγηματικές και τελετουργικές πρακτικές, υλικότητες, αλλά και από αφηρημένα νοητικά σχήματα που τεκμηριώνουν αξιωματικά (ταξινομικές) αντιλήψεις μας για τη ζωή μέσα από τη δύναμη του αυτονόητου – που δεν είναι όμως το ίδιο για όλους, αλλά βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τον πολιτισμό που το υπαγορεύει. Απαιτείται παρακολούθηση και διαδραστική συμμετοχή όσων το επιλέξουν (περιορισμένος αριθμός συμμετοχών).

Τρόπος εξέτασης: Δημόσια παρουσίαση ατομικής εργασίας και υποβολή της.

KAN 106 Ανθρωπολογία της Θρησκείας

Διονυσία ΜΑΝΕΣΗ (εντεταλμένη διδάσκουσα)

Η Θρησκεία, ως συμβολικό και πολιτισμικό σύστημα μείζονος σημασίας για τις ανθρώπινες κοινωνίες, βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της Κοινωνικής Ανθρωπολογίας από τις απαρχές της ως εμπειρικής / φιλοσοφικής επιστήμης με σωστικό χαρακτήρα. Στο μάθημα εξετάζεται η επιστημολογική διαδρομή της ανθρωπολογικής σκέψης στην προσέγγιση των θρησκευτικών φαινομένων, και παρουσιάζονται σημαντικές επί μέρους θεματικές κατηγορίες που συνδέονται με την ανθρωπολογία της θρησκείας συνολικότερα: οι θρησκευτικές ταυτότητες, η διαχείριση του σώματος, το φύλο και το ιερό, οι συγκρητισμοί των θρησκευτικών κοσμολογιών, οι οικολογικοί απόηχοι των θρησκευτικών αντιλήψεων και συστημάτων, οι τελετουργικές επιτελέσεις, καθώς και παράλληλες κοσμολογικές κατηγορίες, όπως ο σαμανισμός, η μαγανεία και η μαγεία.

KAN 107 Ανθρωπολογία του Θανάτου

Διονυσία ΜΑΝΕΣΗ (εντεταλμένη διδάσκουσα)

Ο Θάνατος, ως κοσμολογική αντίληψη, μύθος, τελετουργία και κοινωνική πρακτική, συνιστά θεμελιώδη ερευνητική περιοχή, τόσο για την Ανθρωπολογία όσο και την Αρχαιολογία. Η βιολογική λειτουργία του θανάτου συνιστά για τις ανθρώπινες κοινωνίες έναυσμα σύνθετης διαχείρισης των νεκρών, σε επίπεδο συμβολισμών, ιδεολογιών, αντιλήψεων, αφηγηματικών αναπαραστάσεων, υλικότητων, τελετουργικών πρακτικών, διαχείρισης του χώρου. Το νεκρό σώμα, οι αναπαραστάσεις του και οι συμβολισμοί του, συνιστούν συνεπώς ιστορικό πεδίο γνώσης, εξουσίας, φόβου, μνήμης. Στο μάθημα παρουσιάζονται επί πλέον, οι πολιτικές του θανάτου και του πένθους, καθώς και οι σύγχρονες πολλαπλές όψεις του φαινομένου με όρους διεπιστημονικότητας. Το μάθημα πλαισιώνεται από οπτικοακουστικά παραδείγματα.

ΛΑΟ 451 Εισαγωγή στη Λαογραφία

Παναγιώτα ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Το μάθημα εξετάζει το αντικείμενο, τις βασικές θεωρητικές παραδοχές και τα μεθοδολογικά εργαλεία της Λαογραφίας. Συγκεκριμένα:

- Αναλύονται οι όροι “λαός”, “πολιτισμός” και “παράδοση” και οι διαφορετικές εννοιολογήσεις τους στο πέρασμα του χρόνου
- Εξετάζονται το πλαίσιο γέννησης και εξέλιξης της Λαογραφίας και οι διαφορετικές φάσεις της σε διεθνές και ελληνικό επίπεδο, καθώς και το έργο των σημαντικότερων Ελλήνων λαογράφων
- Ερμηνεύονται ο αρχικός εθνικός προσανατολισμός της, αλλά και σύγχρονες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις που διευρύνουν τη διεπιστημονική συζήτηση.
- Συζητούνται συνέχειες και τομές, κριτικές που έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί και οι σύγχρονες προοπτικές της στην Ελλάδα
- Παρουσιάζονται μελέτες από διαφορετικούς τομείς όπως ο προφορικός πολιτισμός, ο υλικός πολιτισμός, η κοινωνική οργάνωση και οι πολιτισμικές ταυτότητες.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση (Ερωτήσεις σύντομης απάντησης και Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων).

ΛΑΟ 465 Η ιστορία των παραμυθιών

Μαριλένα ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Το μάθημα διατρέχει την ιστορία των παραμυθιών και προσεγγίζει το παραμύθι ως ιδιαίτερο αφηγηματικό είδος, αντικείμενο προφορικών παραδόσεων και πολιτισμών αφενός, αντικείμενο της εκδοτικής παραγωγής και της βιομηχανίας του θεάματος, αφετέρου. Παρουσιάζονται οι κύριες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την προσέγγιση και την ερμηνεία του παραμυθιού καθώς και η ευρύτερη σχέση του παραμυθιού με τις μυθολογίες, τις τελετουργίες, το συλλογικό φαντασιακό και τις σύγχρονες χρήσεις του. Μέσα από ειδικά παραδείγματα εξετάζονται ζητήματα, όπως το συμβολικό φορτίο των παραμυθιών, οι κοινωνικές στρατηγικές, το κοινωνικό και επιτελεστικό πλαίσιο της αφήγησης, οι προσαρμογές του παραμυθιού ως μυθοπλαστικής πρακτικής στα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές Εξετάσεις με ανάπτυξη δοκιμίου/Προφορική Εξέταση.

ΛΑΟ 506 Το Δημοτικό Τραγούδι

Παναγιώτα ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η κριτική επισκόπηση των ερευνών για το δημοτικό τραγούδι από τον 19ο αιώνα έως σήμερα. Εξετάζεται η ανακάλυψή του, ο ορισμός του, η λειτουργία του, η διάδοσή του και οι διαφορετικές προσεγγίσεις του, από την εγκαθίδρυση της φιλολογικής μελέτης του από Δυτικοευρωπαίους φιλόμους και φιλέλληνες λόγιους έως τις σύγχρονες εθνομουσικολογικές αναλύσεις. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στο έργο των Ελλήνων λαογράφων.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση.

ΛΑΟ 496 Έθνη, εθνοτικές ομάδες, ταυτότητες και υλικός πολιτισμός στα Βαλκάνια

Ιωάννης ΔΡΙΝΗΣ

Η συγκρότηση των συλλογικών ταυτοτήτων (εθνικών/εθνοτικών κ.ά.) και η ανάδειξη των διάφορων μορφών υλικότητας ως συστατικών στοιχείων τους. Το μνημειακό και το ιερό, και οι χρήσεις τους στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης και επαναδιαπραγμάτευσης των συλλογικών ταυτοτήτων (εθνικών/εθνοτικών κ.ά.). Η καθημερινότητα ως αντικείμενο διεπιστημονικής προσέγγισης στο πεδίο της λαογραφίας και των ευρύτερων ανθρωπολογικών επιστημών. Οι εθνικές/εθνοτικές ταυτότητες και η ανασυγκρότησή τους στην καθημερινότητα, ο «εθνικισμός της καθημερινής ζωής» (everyday nationalism). Οι διάφορες μορφές υλικότητας και το καθημερινό και το «ευτελές» ως πεδίο διαπραγμάτευσης και αναπαράστασης των εθνικών και των εθνοτικών ταυτοτήτων αλλά και ως πεδίο διεκδίκησης και ανταγωνισμού (ένδυση, διατροφή, κατοίκηση, κατανάλωση). Η «νοσταλγία» ως πολιτισμική πρακτική στα Βαλκάνια και ο κόσμος των αντικειμένων. Τα αντικείμενα και η κατοχή/χρήση τους ως σύμβολα κύρους ή πολιτισμικής κατωτερότητας.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση.

ΛΑΟ 455 Υλικός Πολιτισμός

Ιωάννης ΔΡΙΝΗΣ

Ο υλικός πολιτισμός συνιστά ένα από τα βασικά αντικείμενα της επιστήμης της Λαογραφίας και των ευρύτερων ανθρωπολογικών σπουδών. Στο γνωστικό αυτό πεδίο εντάσσονται, μεταξύ άλλων, θέματα όπως το φυσικό και δομημένο περιβάλλον, το οικιστικό πλαίσιο, η κατοικία, οι πρωτογενείς παραγωγικές δραστηριότητες, η βιοτεχνία, η διατροφή και η ενδυμασία, η σύγχρονη κατανάλωση κτλ.

Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές/-τριες θα έχουν την ευκαιρία: α) να εισαχθούν αφενός στη μελέτη του υλικού πολιτισμού, όπως διαμορφώθηκε στην Ελλάδα και διεθνώς (γαλλική εθνολογική σχολή, βρετανική σχολή material culture κ.ά.) στο πλαίσιο της λαογραφίας, της εθνολογίας και των ευρύτερων ανθρωπολογικών σπουδών και αφετέρου στη μελέτη του υλικού πολιτισμού εκ μέρους της ελληνικής λαογραφίας β) να αντιληφθούν πώς διευρύνθηκε το περιεχόμενό τους (σημειολογία των αντικειμένων, δίκτυα δρώντων υποκειμένων, ανθρωπολογία του τοπίου, θεωρίες της κατανάλωσης κ.ά.) γ) να κατανοήσουν την ανάδειξη του υλικού πολιτισμού σε κατ' εξοχήν πεδίο διεπιστημονικών συγκλίσεων.

Θα εξεταστούν θέματα σχετικά με την κατοίκηση, το πολιτισμικό τοπίο, ζητήματα σχετικά με την παραγωγή και την κατανάλωση υλικών αγαθών και τις συμβολικές τους διαστάσεις, ειδικά στο πεδίο της τροφής και της διατροφής.

Τρόπος εξέτασης: γραπτή εξέταση.

Φροντιστήρια

ΦΡΟ101 Οι Βλάχοι: Ιστορία, Πολιτισμός, Γλώσσα

Θεοφάνης ΔΑΣΟΥΛΑΣ

Το παρόν φροντιστηριακό μάθημα αποσκοπεί στην ανθρωπολογική διερεύνηση της ιστορικής διαδρομής, της γλωσσικής ταυτότητας και της πολιτισμικής κληρονομιάς της εθνοτικής ομάδας των Βλάχων, μέσα από μια διαθεματική και κριτική προσέγγιση.

Περίληψη:

Η εθνοτική ομάδα των Βλάχων αποτελεί αντικείμενο διαχρονικού και πολυδιάστατου επιστημονικού ενδιαφέροντος. Η παρουσία τους στη Βαλκανική Χερσόνησο καταγράφεται ήδη από τη μεσαιωνική περίοδο, με εγκαταστάσεις σε διάφορες περιοχές. Στον ελλαδικό χώρο, η ιστορική τους κατανομή εντοπίζεται κυρίως στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία, περιοχές που αποτέλεσαν βασικούς πυρήνες της κοινωνικής και πολιτισμικής τους συγκρότησης.

Οι κοινωνικές, οικονομικές και παραγωγικές δομές των Βλάχων, χαρακτηριστικά των οποίων ανιχνεύονται ήδη από την μεσαιωνική περίοδο, συγκρότησαν το υπόβαθρο για την ανάδυση ενός σύνθετου και δυναμικού πολιτισμικού σχηματισμού στον προ-νεωτερικό ορεινό χώρο της Ελλάδας. Πρόκειται για έναν πολιτισμό με χαρακτηριστικά έντονης κινητικότητας, προσαρμοστικότητας και αποτελεσματικής διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος. Η αλληλεπίδραση των εσωτερικών αυτών δομών με τα εκάστοτε ιστορικά και πολιτικοοικονομικά συμφραζόμενα του ευρύτερου βαλκανικού πλαισίου, συνέβαλε στη συγκρότηση ενός πολύπλευρου πολιτισμικού υποστρώματος, το οποίο, παρά τους μετασχηματισμούς που έχει υποστεί κατά τη μετάβασή του στη νεωτερική και σύγχρονη εποχή, εξακολουθεί να διατηρεί επιμέρους χαρακτηριστικά ως σήμερα.

Στο πλαίσιο αυτό, ξεχωριστή σημασία έχει η γλωσσική τους ετερότητα, δηλαδή η χρήση από αυτούς της βλαχικής (αρμανικής) γλώσσας, μιας ανατολικής λατινογενούς γλώσσας, η οποία συνυπάρχει με τις επίσημες γλώσσες των κρατών στα οποία κατοικούν. Αν και προφορική επί μακρόν και χωρίς σταθερή γραπτή παράδοση, αποτελεί σημαντικό φορέα ιστορικής μνήμης, κοινωνικής οργάνωσης και πολιτισμικής ταυτότητας. Η μελέτη της συνιστά πολύτιμο εργαλείο για τη γλωσσολογία, την ανθρωπολογία και την ιστορική επιστήμη.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις καθορίζουν και το περιεχόμενο του παρόντος φροντιστηριακού μαθήματος, στο οποίο θα αναλυθούν οι παρακάτω θεματικοί άξονες:

1. Συγκρότηση και μετασχηματισμοί των κοινωνιών των Βλάχων, στην ιστορική τους διαδρομή: απαρχές, διασπορά, κοινωνική και οικονομική οργάνωση.
2. Η βλαχική γλώσσα: γλωσσολογική, ιστορική και ανθρωπολογική θεώρηση: καταγωγή, γλωσσική ταξινόμηση, εσωτερική διαλεκτική ποικιλία, πεδία και τρόποι χρήσης, παράγοντες γλωσσικής απειλής και η πολιτισμική της σημασία ως φορέα ταυτότητας και μνήμης.
3. Η διατήρηση, αναπαράσταση και διαχείρισή της πολιτισμική κληρονομιάς των Βλάχων στο πλαίσιο του σύγχρονου κόσμου: παραδόσεις, πολιτισμικές πρακτικές, πολιτισμικό κεφάλαιο, ταυτοτική πρόσληψη.

Μαθησιακοί Στόχοι:

- Κατανόηση της ιστορικής και κοινωνικής συγκρότησης των κοινωνιών των Βλάχων.
 - Ανάλυση της γλωσσικής τους ιδιαιτερότητας και της σχέσης της με την πολιτισμική ταυτότητα και τη συλλογική μνήμη.
 - Κατανόηση της σχέσης μεταξύ ιστορικής συγκρότησης, πολιτισμικών μετασχηματισμών και εθνο-γλωσσικών πρακτικών.
 - Εξοικείωση με τα γλωσσικά χαρακτηριστικά της βλάχικης γλώσσας.
 - Κριτική προσέγγιση της έννοιας της πολιτισμικής κληρονομιάς και της πολιτικής της διαχείρισης.
-

3.3 Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 501 Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία

Ανδρέας ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, η οι μέθοδοι και τεχνικές της έρευνας πεδίου, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την χρονολόγησή τους και την ταύτιση των τρόπων κατασκευής τους. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της Προϊστορικής Αρχαιολογίας και η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, οι βιο-επιστήμες και η ταφονομία.

Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λίθου και την Εποχή του Χαλκού. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικές έννοιες (ορολογία), με το χρονολογικό-πολιτισμικό πλαίσιο του προϊστορικού Αιγαίου, με τις πρακτικές που ακολουθεί η σύγχρονη Προϊστορική Αρχαιολογία, καθώς και η κατανόηση των διαφορών της από συγγενικούς κλάδους, όπως η Αρχαιολογία των Ιστορικών χρόνων και η Ιστορία.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτώς με τη δυνατότητα προφορικής εξέτασης για φοιτητές με μαθησιακές δυσκολίες. Δημόσια παρουσίαση της προαιρετικής εργασίας.

ΑΠΡ 100 Προϊστορική Αρχαιολογία Ι

Βαγγέλης ΤΟΥΡΛΟΥΚΗΣ

Το μάθημα εξετάζει τις προϊστορικές κοινωνίες που αναπτύχθηκαν στον Αιγαϊακό χώρο από την πρώτη εμφάνιση του ανθρώπου κατά την Παλαιολιθική περίοδο στα ~700.000 χρόνια πριν από σήμερα, έως και τους πολιτισμούς που άνθισαν κατά την 3^η χιλιετία π.Χ. (Πρώιμη Εποχή του Χαλκού). Γεωγραφικά, η συζήτηση επικεντρώνεται στην ελλαδική χερσόνησο και τα νησιά του Αιγαίου και Ιονίου Πελάγους, με αναφορές σε σχετικές πολιτισμικές εξελίξεις που συντελούνται στις όμορες περιοχές, όπως για παράδειγμα την Εγγύς / Μέση Ανατολή και την περιοχή της «Εύφορης Ημισέληνου», ή/και τη Νότια Βαλκανική. Σημαντικές προϊστορικές θέσεις του ελλαδικού χώρου και των γειτονικών περιοχών χρησιμοποιούνται στο μάθημα ως μελέτες περίπτωσης για να διερευνήσουμε το πολιτισμικό τοπίο του ευρύτερου Αιγαϊακού χώρου από τις τροφосуλλεκτικές-θρησκευτικές κοινότητες των Παλαιολιθικών ομάδων, τη μετάβαση στην παραγωγική οικονομία και τα πρώτα χωριά των Νεολιθικών γεωργών, έως την πρώιμη αστικοποίηση και τις κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές που επέρχονται κατά την Πρώιμη Χαλκοκρατία. Σε ένα φυσιογραφικό περιβάλλον που ευνοεί τη γεωγραφική και πολιτισμική ποικιλομορφία, οι 'πολιτισμοί του Αιγαίου' διαφοροποιούνται αλλά και αλληλοεπιδρούν, συνδιαλέγονται αλλά και διαχωρίζονται, συγχωνεύουν τοπικές παραδόσεις αλλά αναπτύσσουν και τα ξεχωριστά, ιδιοποιητικά τους χαρακτηριστικά. Το μάθημα ανιχνεύει τις βασικές προκείμενες αυτών των διαδικασιών, παρακολουθώντας ταυτόχρονα την πορεία της αρχαιολογικής σκέψης στην έρευνα της Αιγαϊακής προϊστορίας. Το μάθημα διαρθρώνεται με παραδόσεις στην τάξη, οι οποίες ενίοτε συμπεριλαμβάνουν διαλέξεις από προσκεκλημένους ομιλητές, και εξετάζεται με γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

ΑΠΡ 516 Η Αρχαιολογία της ανθρώπινης εξέλιξης

Βαγγέλης ΤΟΥΡΛΟΥΚΗΣ

Το μάθημα εξετάζει πρωτίστως τα αρχαιολογικά και δευτερευόντως τα παλαιοανθρωπολογικά δεδομένα που συνοδεύουν την πορεία της ανθρώπινης εξέλιξης, από την εμφάνιση των πρώιμων ανθρωπίδων, του γένους *Homo* και των πρώτων λίθινων εργαλείων στα 2-3 εκατομμύρια χρόνια πριν από σήμερα, έως και την εξάπλωση των ανατομικά σύγχρονων ανθρώπων (*Homo sapiens*) από την Αφρική στην Ευρασία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διεπιστημονική προσέγγιση που χαρακτηρίζει την έρευνα της καταγωγής και εξέλιξης του ανθρώπου μέσα από τη μεθοδολογική σύγκλιση διαφορετικών επιστημονικών πεδίων (προϊστορική αρχαιολογία, παλαιοντολογία, αρχαιοζωολογία, αρχαιοβοτανική, γεωλογία/γεωαρχαιολογία, ταφονομία, παλαιοανθρωπολογία, κοινωνική ανθρωπολογία, εθνογραφία/εθνοαρχαιολογία, βιολογία, γενετική, οικολογία, βιογεωγραφία). Εστιάζοντας κυρίως στα αρχαιολογικά κατάλοιπα της Ευρώπης και της Αφρικής, στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με το πολιτισμικό τοπίο της Παλαιολιθικής περιόδου και τα σύγχρονα ερευνητικά ερωτήματα γύρω από την κινητικότητα (mobility), τις στρατηγικές επιβίωσης, τα μοτίβα κατοίκησης, τις συμπεριφορικές προσαρμογές, τις κοινωνικές διεργασίες και τον τρόπο ζωής των κυνηγών-τροφοσυλλεκτών της Παλαιολιθικής.

Οι φοιτήτριες/φοιτητές εξοικειώνονται με τις βασικές έννοιες, τις θεωρητικές προσεγγίσεις και τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στις εξελικτικές επιστήμες (κυρίως την εξελικτική βιολογία, παλαιοανθρωπολογία, συμπεριφορική οικολογία), καθώς και με την ιστορία της εξελικτικής σκέψης, από τους προκατόχους του Κ. Δαρβίνου μέχρι την κοινωνιοβιολογία και τη Νέα Σύνθεση. Παράλληλα, αποκτούν βασικές γνώσεις σχετικά με την καταγωγή και την εξέλιξη του ανθρώπινου γένους, με έμφαση στα πολιτισμικά κατάλοιπα, τις κοινωνικές δομές, την οικονομία και την οικολογία των ανθρωπίνων (ανθρωπίδων), όπως εγγράφονται στον υλικό πολιτισμό και το απολιθωματοφόρο αρχείο. Οι φοιτητές αποκτούν εποπτική γνώση των σημαντικότερων ερευνητικών ζητημάτων και των κύριων θέσεων της Παλαιολιθικής περιόδου, με επίκεντρο την αρχαιολογική και παλαιοανθρωπολογική μαρτυρία από την Ευρασία και την Αφρική. Επίσης, μαθαίνουν πως να προσεγγίζουν ερευνητικά ερωτήματα μέσω της διεπιστημονικής διερεύνησης, και εξοικειώνονται με τη σχετική ξενόγλωσση βιβλιογραφία.

Το μάθημα εξετάζεται με προφορικές ή/και γραπτές εξετάσεις.

ΑΠΡ 517 Μινωικός πολιτισμός

Ανδρέας ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

Το μάθημα εξετάζει την αρχαιολογία της Εποχής του Χαλκού στην Κρήτη, από την εποχή των ανασκαφών του Μίνωος Καλοκαιρινού και του Άρθουρ Έβανς, όταν ο προϊστορικός πολιτισμός του νησιού ονομάστηκε «Μινωικός», έως σήμερα, εποχή συνολικής επανεκτίμησης των δεδομένων. Η Κρήτη εμφανίζει ήδη κατά την 3η χιλιετία π.Χ. και υπό την επίδραση των γειτονικών πολιτισμών, δυναμική πορεία στην ιστορική της διαδρομή (Πρωτομινωική περίοδος). Η πορεία αυτή κορυφώνεται με την ίδρυση των ανακτόρων και την παγίωση σύνθετων οικονομικών και κοινωνικών δομών, που χαρακτηρίζουν τη φυσιογνωμία του νησιού καθ' όλη τη 2η χιλιετία π.Χ. (Παλαιοανακτορική, Νεοανακτορική και Μετανακτορική περίοδος). Μέσα από την ανασκαφική τοπογραφία των θέσεων, την εξέταση των οικιστικών καταλοίπων, των ταφικών εθίμων και των τόπων λατρείας, τη γραφή και την τέχνη, το μάθημα προσφέρεται για μία εισαγωγική γνωριμία με τον Μινωικό πολιτισμό. Εκπαιδευτική εκδρομή στην Κρήτη.

Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στην εκδρομή ή το αμφιθέατρο.

Το μάθημα εξετάζεται σε γραπτή εξέταση, στην οποία τίθενται γενικά θέματα και ζητήματα της ύλης που διδάχθηκε, με δυνατότητα επιλογής (συνήθως 2 από τα 3 θέματα).

ΑΠΡ 519 Νεολιθικός Πολιτισμός

Αργύριος ΦΑΣΟΥΛΑΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα εξετάζει τη Νεολιθική περίοδο στην ελλαδική χερσόνησο, εστιάζοντας στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαστάσεις των πρώιμων αγροτοκτηνοτροφικών κοινοτήτων. Μέσα από την παρουσίαση πρωτογενών αρχαιολογικών δεδομένων και επιλεγμένων μελετών περίπτωσης, διερευνώνται ζητήματα όπως η μετάβαση από την τροφосуλλεκτική στην παραγωγική οικονομία, οι πολιτισμικοί και οικολογικοί παράγοντες που πλαισιώνουν την εμφάνιση των μόνιμων εγκαταστάσεων, η οικοδομική τέχνη, η οικιστική τοπογραφία και τα ταφικά έθιμα της νεολιθικής κοινωνίας. Το μάθημα δίνει έμφαση στις αρχαιολογικές μαρτυρίες που φωτίζουν πτυχές της καθημερινής ζωής των νεολιθικών κοινοτήτων, εντάσσοντάς τες στο ευρύτερο πλαίσιο της πολιτισμικής γεωγραφίας στην νοτιοανατολική Μεσόγειο και τη σχετική συζήτηση για τη διάδοση του νεολιθικού τρόπου ζωής από την Εγγύς Ανατολή και την περιοχή της Εύφορης Ημισελήνου.

ΑΠΡ 523 Νεολιθική Κεραμική: τεχνολογία, τυπολογία και κοινωνικές διαστάσεις

Αργύριος ΦΑΣΟΥΛΑΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα εξετάζει την εξέλιξη της κεραμικής στον ελλαδικό χώρο κατά τη Νεολιθική περίοδο, εστιάζοντας όχι μόνο στην τυπολογία και την τεχνολογία της παραγωγής των αγγείων, αλλά και στα κοινωνικά τους συμφραζόμενα. Συζητούνται ζητήματα που σχετίζονται με τις λειτουργίες των κεραμικών ως βασικά στοιχεία της οικοσκευής και της καθημερινότητας, τη διακόσμηση και τα σχήματα, τις τεχνικές κατασκευής, τις πολιτισμικές παραδόσεις και τις διαπολιτισμικές επαφές. Το μάθημα περιλαμβάνει πρακτική άσκηση των φοιτητών στο Μουσείο Εκμαγείων και Διδακτικών Συλλογών, όπου οι φοιτητές εξοικειώνονται με την καταγραφή και τεκμηρίωση αρχαιολογικού υλικού.

ΑΚΛ 601 Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία

Κλεοπάτρα ΚΑΘΑΡΙΟΥ

Το μάθημα απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, με λιγιστές έως ανύπαρκτες γνώσεις περί αρχαιολογίας με στόχο να μνηθούν στο αντικείμενο της κλασικής αρχαιολογίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα μνημεία της αρχαίας ελληνικής τέχνης. Οι φοιτητές γνωρίζουν την ιστοριογραφία της κλασικής αρχαιότητας: Σχολές, μεθοδολογικά εργαλεία, ερευνητικές κατευθύνσεις. Αξιολογείται η σημασία των υλικών καταλοίπων και των γραπτών πηγών. Συζητείται το ζήτημα και η σχέση αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Παρουσιάζονται τα σημαντικότερα μνημεία της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης: Αρχιτεκτονική Γλυπτική- Ζωγραφική- Αγγειογραφία- Μικροτεχνία.

Το μάθημα στοχεύει στην απόκτηση των βασικών γνώσεων που αφορούν την επιστήμη της κλασικής αρχαιολογίας. Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΚΛ 607 Αρχιτεκτονική (Γενική Επισκόπηση)

Κλεοπάτρα ΚΑΘΑΡΙΟΥ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική. Μέσα από τη γνωριμία με τα κυριότερα κτίρια και μνημεία της ελληνικής Αρχαιότητας και την προσέγγιση μιας ειδικής βιβλιογραφίας σε συνδυασμό με τη χρήση των γραπτών πηγών και την συνεξέταση των κοινωνικοπολιτικών δεδομένων της κάθε εποχής οι φοιτητές θα μπορέσουν να ελέγξουν και να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους σε θέματα θρησκευτικής, αστικής, οικιστικής, αμυντικής αλλά και ταφικής αρχιτεκτονικής.

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές αφενός να κατανοήσουν τις συνθήκες γένεσης και εξέλιξης της αρχιτεκτονικής και αφετέρου να εξοικειωθούν με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της, τα διαφορετικά υλικά, τις δομές, τους ρυθμούς, τους ποικίλους τύπους και λειτουργίες των ελληνικών οικοδομημάτων. Ειδικότερα θα εξεταστούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα ναών, καθώς και οι κυριότεροι τύποι δημόσιων οικοδομημάτων (θέατρα, γυμνάσια, βουλευτήρια, λουτρά κ.ά.), αλλά και ιδιωτικές κατοικίες, τύποι οχυρώσεων και ταφικά κτίσματα. Παράλληλα θα θιγούν γενικότερα θέματα σχεδιασμού και οργάνωσης των πόλεων, πολεοδομικά συστήματα και ζητήματα οργάνωσης των ιερών (αστικών, υπαίθριων και πανελλήνιας εμβέλειας). Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με βασικούς όρους και έννοιες της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής αλλά και με τα χαρακτηριστικά και τη λειτουργία των σπουδαιότερων οικοδομημάτων της μητροπολιτικής Ελλάδας, της Μικράς Ασίας και των αποικιών της Δύσης.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΚΛ 682 Πλαστική

Εμμανουέλα ΓΟΥΝΑΡΗ

Το μάθημα είναι επιλογής και απευθύνεται σε τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές και των δύο κατευθύνσεων. Στόχος του είναι η εξέταση της εξέλιξης της ελληνικής μνημειακής γλυπτικής από την εμφάνισή της έως το τέλος της κλασικής αρχαιότητας. Στο πλαίσιο αυτό θα παρουσιασθούν, μέσα από αντιπροσωπευτικά παραδείγματα, οι κυριότερες κατηγορίες των έργων της αρχαίας ελληνικής και ρωμαϊκής γλυπτικής, όπως αρχιτεκτονικά γλυπτά, αγάλματα ιδεαλιστικά και εικονιστικά, και ελεύθερα στημένα ανάγλυφα. Όλα τα παραπάνω θα εξεταστούν αναλυτικά με γνώμονα την εξελικτική τους πορεία αλλά και την τεχνοτροπική τους ένταξη. Επίσης θα εξεταστούν ζητήματα τεχνικής, εργαστηρίων, εικονογραφίας αλλά και χρήσης των γλυπτών και συμβολισμού τους. Οι φοιτητές που παρακολουθούν το μάθημα αναμένεται να αποκτήσουν εξειδικευμένες γνώσεις για το γνωστικό αντικείμενο της αρχαίας γλυπτικής, να κατανοήσουν τα τυπολογικά και τεχνικά χαρακτηριστικά των γλυπτών και να μπορούν να τα αξιολογήσουν συγκριτικά.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΚΛ 621 (Σ) Κεραμική & Πηλοπλαστική Γεωμετρικής και Αρχαϊκής Περιόδου

Αλεξάνδρα ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ

Το μάθημα είναι σεμιναριακό και προσφέρεται ως επιλογή σε τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές κατεύθυνσης κυρίως αρχαιολογίας. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου, θα σκιαγραφηθεί η εξέλιξη της κεραμικής και της ειδωλοπλαστικής από το 12ο έως και το τέλος του 7ου αιώνα π.Χ. Κεραμική τεχνολογία, σχηματολογία λεπτής και χονδροειδούς κεραμικής, μέθοδοι διακόσμησης, χρήσεις και βιογραφίες αγγείων, ειδωλίων και προσωπογραφίες αγγειοπλαστών είναι μερικά από τα ζητήματα που θα συζητηθούν. Η έμφαση θα δοθεί στο αρχαιολογικό συγκείμενο αγγείων και ειδωλίων και στη σημασία κυρίως της κεραμικής για την αρχαιολογία των πρώιμων ιστορικών χρόνων και την κατανόηση των σύγχρονών της κοινωνιών.

Το μάθημα επιδιώκει την εξοικείωση των φοιτητών με την αγγειοπλαστική και ειδωλοπλαστική των πρώιμων ιστορικών και αρχαϊκών χρόνων και κυρίως την κατανόηση της χρησιμότητας των αντικειμένων αυτών όταν εξετάζονται σε άμεση συνάρτηση με το αρχαιολογικό τους περιβάλλον. Μέσω της καταγραφής κεραμικού υλικού στη Διδακτική Συλλογή, θα δοθεί η δυνατότητα στους φοιτητές να κατανοήσουν το πως οι αρχαιολόγοι προσεγγίζουν και μελετούν αγγεία και ειδώλια και πως θέτουν τα σχετιζόμενα ερευνητικά ζητήματα. Οι φοιτητές θα αναλάβουν υποχρεωτικά θέμα εργασίας που θα πρέπει να παραδοθεί σε γραπτή μορφή, ενώ θα προηγηθεί προφορική παρουσίαση στο αμφιθέατρο.

ΑΡΩ 102 Τοπογραφία-Πολοδομία Ρωμαϊκών Χρόνων

Εμμανουέλα ΓΟΥΝΑΡΗ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η πολοδομία και η μνημειακή τοπογραφία των πόλεων της ιταλικής χερσονήσου και της ανατολικής Μεσογείου κατά τη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο. Θα αναλυθεί ο πολοδομικός σχεδιασμός αλλά και τα κτήρια, τόσο ως προς τα είδη, όσο και ως προς τις λειτουργίες τους, και η θέση αυτών μέσα στην πόλη. Επίσης, θα εξεταστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στις πόλεις της ανατολικής αυτοκρατορίας και εκείνες της δυτικής.

Με την ολοκλήρωση των μαθημάτων οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με την τοπογραφία και τα αρχιτεκτονικά μνημεία των ιταλικών, μικρασιατικών και κυρίως των ελληνικών πόλεων κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΒΥ 704 Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Αρχιτεκτονική

Γκαλίνα ΦΙΝΓΚΑΡΟΒΑ

Στόχος του μαθήματος είναι να μεταδώσει βασικές γνώσεις και κατανόηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του Βυζαντίου και της σπουδαιότητά της ως μέρος της μεσαιωνικής ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής.

Ξεκινώντας με πρακτικές εκτιμήσεις σχετικά με τα υλικά δομής, τον σχεδιασμό και την κατασκευή των κτιρίων το μάθημα θα παρακολουθήσει και αναλύσει τους βασικούς σταθμούς εξέλιξης της βυζαντινής αρχιτεκτονικής από τις απαρχές της κατά τη παλαιοχριστιανική περίοδο στη Ρώμη και τους Άγιους Τόπους ως τα τελευταία λαμπρά επιτεύγματα της στη Θεσσαλονίκη και στο Μυστρά της εποχής των Παλαιολόγων. Εκτός της εκμάθησης ομάδων, κατηγοριών και τύπων κτιρίων θα ασχοληθεί και με τα οργανικά μέρη των μνημείων, τη λειτουργία και την εξέλιξή τους.

Το μάθημα δεν θα περιοριστεί μόνο στην αρχιτεκτονική των θρησκευτικών κτισμάτων, αλλά θα επεκταθεί και στην αρχιτεκτονική των κοσμικών μνημείων. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην ανάλυση της εκκλησιαστικής και κοσμικής αρχιτεκτονικής της Κωνσταντινούπολης και στην πολοδομική οργάνωση της Πόλης από την ίδρυσή της μέχρι την Άλωση. Επιπλέον, θα συζητηθούν η διάδοση και η επιρροή της αρχιτεκτονικής της πρωτεύουσας στις βυζαντινές επαρχίες και τα γειτονικά κράτη, καθώς και τα περιφερειακά χαρακτηριστικά που συμβάλλουν στη μοναδική σημασία της βυζαντινής αρχιτεκτονικής.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΒΥ 740 Μνημειακή Ζωγραφική της Παλαιολόγειας Περιόδου

Γκαλίνα ΦΙΝΓΚΑΡΟΒΑ

Η ύστερη βυζαντινή περίοδος ή περίοδος των Παλαιολόγων είναι μια ιστορική περίοδος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας που ξεκινά το 1261, όταν ο Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγος διώχνει τους Λατίνους από την Κωνσταντινούπολη και αποκαθιστά την κυριαρχία των Βυζαντινών. Η περίοδος λήγει με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς το 1453. Η δυναστεία των Παλαιολόγων παραμένει στον θρόνο της αυτοκρατορίας ολόκληρο αυτό το διάστημα, στο οποίο παρατηρείται μια πολύ μεγάλη άνθηση και ανανέωση της βυζαντινής τέχνης, θεολογίας και φιλοσοφίας με ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τη στροφή προς την κλασική αρχαιότητα. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα τονιστεί ότι, παρόλο που ήταν μια δύσκολη εποχή και η αυτοκρατορία έδινε αγώνα επιβίωσης, με τα οικονομικά της σε πλήρη κατάρρευση, με εμφυλίους πολέμους και με σταδιακή

συρρίκνωση της εδαφικής έκτασής της, η καλλιτεχνική και πνευματική δραστηριότητα παραδόξως γνώρισαν νέα άνθηση. Η άνθηση αυτή εξαπλώνεται και εκτός των συνόρων της αυτοκρατορίας και επιδρά στην τέχνη της Σερβίας, Βουλγαρίας, Ρωσίας και Ανατολικής Ευρώπης.

Το μάθημα θα ξεκινήσει με μια εισαγωγή στη τέχνη των ψηφιδωτών και της τοιχογραφίας και θα εμφανίσει την ιδιαίτερη σημασία της αρχιτεκτονικής για την κατανόηση μνημειακής ζωγραφικής. Στη συνέχεια θα δώσει ιδιαίτερη σημασία στην παρουσίαση και ερμηνεία μεγάλων ζωγραφικών συνόλων που μας έχουν σωθεί στην Ελλάδα (Μυστράς, Άγιον Όρος, Άρτα, Θεσσαλονίκη, Καστοριά, Κρήτη κ.α.), στην Κωνσταντινούπολη αλλά και σε άλλες βαλκανικές χώρες.

Θα συζητηθεί εκτενώς γιατί το φαινόμενο αυτό ονομάζεται «Παλαιολόγεια Αναγέννηση» και πώς συνδέεται με τις πολιτικές εξελίξεις και τα θεολογικά, φιλοσοφικά ρεύματα από τον 13ο έως τον 15ο αιώνα. Θα εξηγηθεί γιατί η περίοδος αυτή, αν και είναι μια περίοδος έντονης πολιτικής παρακμής και κατακερματισμού της αυτοκρατορίας, χαρακτηρίζεται από μία εντυπωσιακή άνθηση των άλλων τεχνών και των γραμμάτων. Ξεχωριστή ενότητα στο μάθημα θα είναι τα καλλιτεχνικά εργαστήρια, οι επώνυμοι ζωγράφοι και η χορηγία και θα αποτελούν επίσης σημαντικές θεματικές ενότητες. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην εικονογραφία σε συνάρτηση με λειτουργικά κείμενα που διαμόρφωσαν σε μεγάλο βαθμό τη ζωγραφική αυτής της περιόδου. Επιπλέον έμφαση θα δοθεί και στην παρουσίαση της αρχιτεκτονικής των σημαντικότερων μνημείων της Παλαιολόγειας περιόδου.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ABY 747 Βυζαντινή Γλυπτική

Αντρέα ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι η εξέλιξη της γλυπτικής στο Βυζάντιο και η πορεία της από την παλαιοχριστιανική έως την παλαιολόγεια περίοδο. Μετά από μια γενική εισαγωγή στην ιστορία της έρευνας, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις μεγάλες συλλογές γλυπτών και την ιστορία τους και στα υλικά και την τεχνική ορολογία της γλυπτικής. Ξεχωριστές ενότητες θα αποτελούν τα θέματα της επανάληψης αρχιτεκτονικών μελών και αρχαίων αγαλμάτων στο Βυζάντιο, του αρχιτεκτονικού αναγλύφου, των χριστιανικών σαρκοφάγων, της εικονιστικής πλαστικής και της μικρογλυπτικής. Θα εξεταστεί επίσης η θεματική της διαμόρφωσης μιας καινούριας αντίληψης περί των τρισδιάστατων μορφών μετά από την εικονομαχική έριδα. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην παλαιοχριστιανική γλυπτική και στα σπάνια δείγματα βυζαντινών ανάγλυφων εικόνων της μέσης και ύστερης εποχής, στα βυζαντινά γλυπτά ως *srolia* και τη μεταθανάτια ζωή τους στη μεσαιωνική Δύση. Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ABY 763 Τοπογραφία Βυζαντινού Μυστρά

Αντρέα ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η διεξοδική ανάλυση της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής καθώς και της ζωγραφικής του Μυστρά, πρωτεύουσα του Δεσποτάτου του Μορέως και τελευταίο σημαντικό πολιτιστικό και πολιτικό κέντρο της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Θα αναλυθούν ο πολεοδομικός σχεδιασμός σε συνεξέταση με τα κτήρια, τόσο ως προς τα είδη, όσο και ως προς τις λειτουργίες τους. Βασικές θεματικές των παραδόσεων θα αποτελέσουν τα οχυρωματικά έργα και η πολεοδομική συγκρότηση του οικισμού, οι μονές και οι εκκλησίες του Μυστρά και τέλος η παρουσία της αυτοκρατορικής οικογένειας στην πόλη. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί επίσης σε άλλα καλλιτεχνικά κέντρα της περιοχής όπως η Μονεμβασία, το Γεράκι και το Λεωνίδιο. Ιδιαίτερη μνεία θα δοθεί στη διαδικασία της «ανακάλυψης» της πόλης και στην αποκατάσταση και ανάδειξη των μνημείων της στη σύγχρονη εποχή. Προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην πόλη του Μυστρά. Αν το επιθυμούν, οι φοιτητές μπορούν να αναλάβουν εργασίες σχετικές με συγκεκριμένα μνημεία, που θα παρουσιάσουν κατά τη διάρκεια της εκδρομής. Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ABY 749 Βυζαντινά Εικονογραφημένα Χειρόγραφα I

Απόστολος ΜΑΝΤΑΣ

Εισαγωγή στη δημιουργία και τη χρήση του χειρόγραφου βιβλίου στην Αρχαιότητα. Η συμβολή του K. Weitzmann και η σύγχρονη κριτική προσέγγισή της. Ο πάπυρος: Υλικό, ειλητό, προβλήματα γραφής, εικονογράφησης, αποθήκευσης. Εικονογράφηση σωζόμενων Αιγυπτιακών παπύρων. Η εφεύρεση της περγαμηνής και η δημιουργία του κώδικα: πλεονεκτήματα έναντι του παπύρου. Η μετάβαση από το ειλητό στον κώδικα και η σημασία της τόσο για την εξέλιξη του βιβλίου όσο και για την εικονογράφσή του. Στοιχεία που αποτελούν το διάκοσμο ενός χειρογράφου, με ιδιαίτερη έμφαση στα πρωτογράμματα και τη γραφή. Τα στάδια αυτονόμησης της μικρογραφίας. Η εικονογράφηση των επιστημονικών πραγματειών. Ενδελεχής παρουσίαση σχεδόν όλων των σωζόμενων κωδίκων από την Ανατολή και τη Δύση, τόσο λατινικών όσο και ελληνικών, οι οποίοι χρονολογούνται από το τέλος της Ύστερης Αρχαιότητας μέχρι και το τέλος της Παλαιοχριστιανικής εποχής.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Προβλέπεται προαιρετική εκπόνηση σύντομης εργασίας, η οποία θα παρουσιαστεί από τους φοιτητές και θα προσμετρηθεί στην τελική τους βαθμολογία.

ABY 757 (Σ) Μνημειακή Τοπογραφία Βυζαντινής Θεσσαλονίκης

Απόστολος ΜΑΝΤΑΣ

Στο σεμιναριακό μάθημα εξετάζεται η καλλιτεχνική δημιουργία σε επίπεδο αρχιτεκτονικής, γλυπτικής και ζωγραφικής από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι και την άλωση της πόλης από τους Οθωμανούς το 1430. Η μελέτη της ταφικής ζωγραφικής, στοιχείο αναπόσπαστο της ιστορίας πόλης, συνδυάζεται με αναφορές στη ζωγραφική των κατακομβών της Ρώμης, σε περιπτώσεις που τα σωζόμενα μνημεία επιτρέπουν μια τέτοια σύγκριση. Στη συνέχεια μελετώνται τα σημαντικότερα μνημεία της παλαιοχριστιανικής, μέσης και ύστερης βυζαντινής περιόδου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και τα τείχη της πόλης. Όσον αφορά στην ύστερη περίοδο, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ονομαζόμενη «σχολή της Θεσσαλονίκης» και εξετάζεται διεξοδικά η σχέση της με τη σύγχρονη ζωγραφική με άλλες, σύγχρονες καλλιτεχνικές σχολές της αυτοκρατορίας και περιοχών που επηρεάζονται από την τέχνη της.

Υποχρεωτική εκπόνηση εργασίας.

INT 100 Ιστορία της Τέχνης I

Άρης ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται πολιτιστικά και καλλιτεχνικά φαινόμενα του 18ου έως τα μέσα του 19ου αι., από το νεοκλασικό Γκραντ Τουρ έως τον Ρομαντισμό και τον Ρεαλισμό. Αυτή είναι η περίοδος της ανακάλυψης της ιστορίας, της ιστορίας της τέχνης και της αρχαιολογίας με τη σημερινή σημασία των όρων, αλλά και η εποχή της επικράτησης του επιστημονικού λόγου, του Διαφωτισμού, των μεγάλων οικονομικών και κοινωνικών ρήξεων. Αυτές οι κοσμοϊστορικές αλλαγές συνοδεύονται από εξίσου τεκτονικές αλλαγές στην τέχνη. Εξετάζονται συνεπώς σχετικά φαινόμενα όπως η νέα σχέση του καλλιτεχνικού κόσμου με την αρχαιότητα και την επιστημονική μελέτη της αρχαίας τέχνης, το φαινόμενο του Grand Tour και η σπουδαιότητά του για την εμφάνιση του Νεοκλασικισμού. Εξετάζεται επίσης η εξαιρετική ποικιλία φυσιοκρατικών ρευμάτων αλλά και προ-

ρομαντικών τάσεων που εμφανίζονται την ίδια εποχή και εστιάζουν στο πάθος, την εκφραστικότητα και την αύξηση της αισθητηριακής έντασης των καλλιτεχνικών έργων. Αυτή επίσης είναι η εποχή των μεγάλων πολέμων και επαναστάσεων στην Ευρώπη και την Αμερική, η περίοδος κατά την οποία η τέχνη επικεντρώνεται στην παραγωγή όλο και εντονότερων συγκινήσεων σε άμεση αντιστοιχία με τις αυξανόμενες απαιτήσεις για όλο και ισχυρότερες διεγέρσεις και εμπειρίες από την τέχνη και την πραγματικότητα.

Σε αυτό το πλαίσιο εξετάζονται οι νέες θεωρίες και τάσεις του Grotesque, του Γοτθικού και κυρίως του Υπέροχου/Sublime. Στο ίδιο πλαίσιο θα παρουσιαστούν και οι τρεις μεγάλοι υφολογικοί άξονες της τέχνης αυτής της περιόδου – «νεοκλασικισμός», φυσιοκρατία, «ρομαντισμός». Θα εξεταστούν οι πολλές νέες μορφές ταυτότητας που υιοθετεί ο καλλιτέχνης ανάλογα με την κοινωνική του προέλευση και το κοινό στο οποίο απευθύνεται αλλά και ο νέος ιστορικός ρόλος που αναλαμβάνει. Οι φοιτητές θα κατανοήσουν τη δημιουργία νέων δικτύων παραγωγής και πώλησης καλλιτεχνικών έργων (τη νέα αγορά τέχνης) και φυσικά την εμφάνιση νέων μορφών περιγραφής και κριτικού λόγου για τα καλλιτεχνικά έργα.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Το μάθημα αυτό ενσωματώνει μία εκτενή γκάμα βιβλιογραφίας, από πρωτογενείς γραπτές πηγές μέχρι σύγχρονες ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις και απομαγνητοφωνημένες διαλέξεις του διδάσκοντα για τα υπό εξέταση θέματα. Θα υποστηριχθεί από ευρεία επιλογή σημαντικών πρωτογενών (και δευτερογενών) πηγών μεταφρασμένων στα ελληνικά.

INT 826 Θέματα από την Ευρωπαϊκή Τέχνη: Η δεύτερη ζωή των Γλυπτών του Παρθενώνα

Άρης ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ

Το μάθημα αυτό θα εστιάσει στη νεωτερική ιστορία των γλυπτών του Παρθενώνα στη Βρετανία, από τα μέσα του 18ου αι. μέχρι σήμερα. Θα εξετάσουμε τις πολύπλοκες ιστορικές δυνάμεις – κοινωνικές, καλλιτεχνικές, θεωρητικές και πολιτικές – που συνέβαλαν στη μεταφορά τους από το αρχικό περιβάλλον τους στην περιφέρεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας – την Αθήνα – στο μητροπολιτικό κέντρο της ισχυρότερης αυτοκρατορίας της εποχής – το Λονδίνο. Το μάθημα θα παρουσιάσει με λεπτομέρεια την (αρνητική) έκπληξη που τα γλυπτά αρχικά προκάλεσαν, τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους υπονόμισαν υπάρχουσες προσδοκίες διαμορφωμένες κάτω από την επίδραση του νεοκλασικισμού και άλλων επίσημων μοντέλων αισθητικής πρόσληψης. Σκοποί – να συντελεστεί μία πρώτη εξοικείωση των φοιτητών με τον πολύπλοκο και πολυστρωματικό κόσμο της τέχνης κατά τη διάρκεια του 18ου και 19ου αιώνα και να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με την πολιτιστική ιστορία του ταξιδιού και των συλλογών 54 που βρίσκεται στη βάση του εγχειρήματος του Έλγιν – να παρουσιαστεί το ευρύ φάσμα καλλιτεχνικών κινημάτων και φιλοδοξιών της εποχής – να διερευνηθεί η νέα και ριζοσπαστική αισθητική που τα γλυπτά εισήγαγαν στον καλλιτεχνικό κόσμο της Αγγλίας, και κυρίως η θέση τους στην πορεία προς ένα είδος ρομαντισμού με φυσιοκρατικές και επιστημονικές διαστάσεις που συνδέεται αποφασιστικά με τα γλυπτά αυτά – να εξεταστούν οι πολυάριθμες και μεταβαλλόμενες

χρήσεις των έργων αυτών από το Βρετανικό Μουσείο αλλά και τους καλλιτέχνες και κριτικούς της εποχής – να εντάξουμε τις δραστικές μεταβολές της σημασίας των γλυπτών μέσα στην γενικότερη ιστορία των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εξελίξεων της περιόδου αυτής Σκοποί Τρεις είναι οι κύριοι στόχοι αυτού του μαθήματος – πρώτον, να κατανοήσουμε τον αποφασιστικό ρόλο που οι διαδικασίες δημόσιας υποδοχής παίζουν στην ιστορία της τέχνης – δεύτερον, να εξετάσουμε την κομβική θέση αυτών των έργων στη νεώτερη και σύγχρονη ιστορία της Βρετανίας – τρίτον, να αποκτήσουμε μέσα από την ιστορικο-κριτική διερεύνηση του ζητήματος μία οξυδερκέστερη κατανόηση της τρέχουσας προσκόλλησης των Βρετανών στη συλλογή αυτή και, άρα, να διευρύνουμε τη βάση της συζήτησης που γίνεται εδώ και χρόνια σχετικά με τις ελληνικές διεκδικήσεις για την επιστροφή των γλυπτών. Στο ίδιο πλαίσιο, ο απώτατος στόχος είναι να δείξουμε την εξέχουσα θέση που κατέχει η συζήτηση γύρω από τα Γλυπτά του Παρθενώνα ως προς τις σύγχρονες αναζητήσεις σχετικά με μία ιστορικά ενημερωμένη και ηθική διαχείριση της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Τρόπος Εξέτασης Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Παρέχεται η δυνατότητα σε εθελοντική βάση εκπόνησης ατομικών ή ομαδικών εργασιών, μεταφράσεις συγκεκριμένων πρωτογενών πηγών

από τα αγγλικά ή αυτόνομα δοκίμια πάνω σε συγκεκριμένα θέματα και βιβλιογραφία. Οι εργασίες θα αξιολογηθούν και θα συνηυπολογισθούν στην τελική βαθμολογία. Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

INT 854 Φύλο και σεξουαλικότητα στην τέχνη της δυτικής Ευρώπης (18ος-20ός αιώνας)

Αναστασία ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ

Οι έννοιες του φύλου και της σεξουαλικότητας συνδέονται άρρηκτα με την εικόνα και τις διαφορετικές και πολύμορφες απεικονίσεις του ανθρώπινου σώματος, της ερωτικής επιθυμίας και των έμφυλων σχέσεων. Το μάθημα παρακολουθεί και εξετάζει τις έμφυλες απεικονίσεις, καθώς και την υπαινικτική ή σαφή εκδήλωση της σεξουαλικότητας στα καλλιτεχνικά έργα, από τον 18 ο ως και τα τέλη του 20 ου αιώνα. Ο κυρίαρχος κανόνας σε ό,τι αφορά το επιτρεπόμενο και το απαγορευμένο στην τέχνη του 17ου και του 18ου αιώνα, οι ανιχνεύσεις τυχόν αποκλίσεων που συνήθως υποδόρια παρουσιάζονται στα καλλιτεχνικά έργα, οι κοινωνικές επιταγές, αλλά και οι ριζικές αλλαγές που φέρνουν τα κινήματα του μοντερνισμού, η αμφισβήτηση του κυρίαρχου αφηγήματος, η γυναίκα ως καλλιτεχνικό αντικείμενο, αλλά και υποκείμενο, η ομοφυλοφιλία, η πρόσληψη του ανθρώπινου σώματος από τον μοντερνισμό, ο κανόνας και η απόκλιση στην τέχνη των ολοκληρωτικών καθεστώτων του 20 ου αιώνα, η σεξουαλική απελευθέρωση κυρίως μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ο συντηρητισμός της δεκαετίας του 1980 και η ανάδειξη του queer ως αυτόνομου ερευνητικού πεδίου στην ιστορία της τέχνης είναι μερικά από τα θέματα που θα μας απασχολήσουν στη διάρκεια του μαθήματος.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500 λέξεων. Η εργασία παρουσιάζεται προφορικά και υποβάλλεται γραπτά την ίδια μέρα με την εξέταση του μαθήματος στο mail της διδάσκουσας.

INT 806 (Σ) Η Ελληνική Τέχνη του 19ου αιώνα: Εικαστικές Τέχνες, Αρχιτεκτονική, Καλλιτεχνικοί Θεσμοί και Ιδεολογήματα

Αναστασία ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ

Το μάθημα εξετάζει την καλλιτεχνική δημιουργία στη διάρκεια της πρώτης εκατονταετίας από την ίδρυση του νέου ελληνικού κράτους. Με βασικό άξονα τη μελέτη της εξέλιξης των εικαστικών τεχνών, επιχειρείται μια συνολική προσέγγιση της περιόδου, με σκοπό να διερευνηθούν τα αφηγήματα με βάση τα οποία διαμορφώθηκε ο χαρακτήρας της νέας ελληνικής τέχνης. Θα εξεταστούν ζητήματα όπως το δίπολο λαϊκή και λόγια τέχνη, η έννοια της περιφέρειας σε σχέση με τη μελέτη της ελληνικής τέχνης, το ιστορικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο οι καλλιτέχνες κλήθηκαν να δημιουργήσουν τα έργα τους, οι επιδράσεις που δέχθηκαν από τις καλλιτεχνικές μητροπόλεις της δυτικής Ευρώπης, οι θεσμοί, κρατικοί και ιδιωτικοί που δημιουργήθηκαν για να υποστηρίξουν την καλλιτεχνική παραγωγή της περιόδου καθώς η ανταπόκριση των καλλιτεχνών στις εκάστοτε προκλήσεις.

Το μάθημα είναι σεμιναριακό. Απαιτείται η φυσική παρουσία των φοιτητών/φοιτητριών στη διάρκεια των διαλέξεων. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα κληθούν να εκπονήσουν μια σειρά από μικρές εβδομαδιαίες εργασίες, να αναλάβουν την εκπόνηση μιας εργασίας δοκιμίου σε θέματα που θα επιλεγούν σε συνεργασία με τη διδάσκουσα καθώς και την προφορική παρουσίαση της εργασίας τους πριν από την τελική παράδοση. Το σύνολο των εργασιών που θα παραδοθούν θα αποτελέσει το κριτήριο βαθμολόγησης στο τέλος του εξαμήνου. Δεν θα υπάρξουν γραπτές εξετάσεις. Εφόσον οι συνθήκες το επιτρέψουν το μάθημα θα ολοκληρωθεί με εκδρομή στην Αθήνα και επισκέψεις σε πινακοθήκες και μουσεία τέχνης, όπου θα γίνουν ολιγόλεπτες προφορικές παρουσιάσεις από τους/τις συμμετέχουσες/συμμετέχοντες.

INT 837 Ιστορία της Μεταπολεμικής Τέχνης στη Δύση: Μεταπολεμικός Μοντερνισμός (1945-1970)

Άννα-Μαρία ΚΑΝΤΑ

Το μάθημα μελετά την «επανεφεύρεση», ανανέωση και εξέλιξη μοντερνιστικών τάσεων στη Δυτική Ευρώπη και Βόρεια Αμερική μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και έως τα τέλη της δεκαετίας του '60. Το μάθημα προσφέρει μια πολυδιάστατη κατανόηση του μεταπολεμικού μοντερνισμού, μέσα από την εξέταση των ποικίλων εκφάνσεων του στα πεδία των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών, καθώς και στην αρχιτεκτονική. Ενδεικτικά και μεταξύ άλλων θα μελετηθούν τάσεις όπως ο αφηρημένος εξπρεσιονισμός και η μονοχρωματική ζωγραφική, η αφηρημένη και κινητική γλυπτική, η μεταπολεμική υποδοχή της σχολής του Bauhaus όπως επίσης και η Ποπ Αρτ, ο Φωτορεαλισμός, ο Νέος Ρεαλισμός και μία σειρά από τάσεις όπως η τέχνη του Μινιμαλισμού, η εννοιολογική τέχνη, fluxus, art informel, happenings, εγκαταστάσεις και άλλες παρόμοιες τάσεις σε Ευρώπη και ΗΠΑ. Παράλληλα, το μάθημα εξοικειώνει τους φοιτητές με κομβικές θεωρητικές συζητήσεις γύρω από τον ορισμό του «μοντερνισμού», καθώς και με τις μεθοδολογικές δυσκολίες περιοδολόγησής του.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

INT 839 Ιστορία των Μουσείων, των Εκθέσεων και των Συλλογών: Τέχνη και Αρχαιότητες στη Νεότερη Ευρώπη

Άννα-Μαρία ΚΑΝΤΑ

Το μάθημα εξετάζει την ιστορία του θεσμού του μουσείου και την εξέλιξη εκθεσιακών και συλλεκτικών πρακτικών από τον 19ο αιώνα έως και σήμερα. Μελετώνται οι ποικίλες συνθήκες που συνέβαλαν στην ανάδυση του νεωτερικού μουσείου, η διαπλοκή του θεσμού με το αποικιακό έθνος-κράτος, καθώς και ο σύγχρονος του ρόλος. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις διαχρονικές αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στο μουσειακό θεσμό και στο πεδίο της μελέτης και συγγραφής της Ιστορίας της Τέχνης.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΑΠΡ 521 Η Παλαιολιθική περίοδος στην Ελλάδα

Βαγγέλης ΤΟΥΡΛΟΥΚΗΣ

Η φυσιογραφική ποικιλομορφία, η βιοποικιλότητα και τα μωσαϊκά περιβάλλοντα του ελλαδικού ηπειρωτικού και νησιωτικού χώρου καθιστούν την περιοχή 'φυσικό εργαστήριο' για την αξιολόγηση ερμηνευτικών μοντέλων σχετικά με το ρόλο της τοπογραφίας και του κλίματος στην προσαρμογή της ανθρώπινης συμπεριφοράς και τις στρατηγικές διαβίωσης των Παλαιολιθικών κυνηγών-(τροφο)συλλεκτών. Το μάθημα παρουσιάζει μια συνθετική θεώρηση της Παλαιολιθικής περιόδου στον ελλαδικό χώρο, εξετάζοντας τις σημαντικότερες θέσεις και εντάσσοντας την αρχαιολογική μαρτυρία μέσα στα γεωμορφολογικά, παλαιοπεριβαλλοντικά, πολιτισμικά και κοινωνικο-οικονομικά συγκείμενα. Τα πρωτογενή αρχαιολογικά δεδομένα συναξιολογούνται στο ευρύτερο πλαίσιο της προβληματικής σχετικά με τις μετακινήσεις πληθυσμών και την πρώιμη κατοίκηση της Ευρώπης στην Κατώτερη Παλαιολιθική, τις πολιτισμικές αλλαγές της Μέσης Παλαιολιθικής μέχρι την εξαφάνιση των Νεάντερταλ, και την εξάπλωση των *Homo sapiens* στην Ανώτερη Παλαιολιθική. Το μάθημα εστιάζει κυρίως στα νέα δεδομένα που έχουν προκύψει από τις ανασκαφικές και εργαστηριακές έρευνες των τελευταίων 20-30 χρόνων, πολλές από τις οποίες συνέβαλαν στην επαναθεώρηση του ρόλου της ελλαδικής χερσονήσου στην ανθρωπογεωγραφία της ευρωπαϊκής ηπείρου κατά την Παλαιολιθική περίοδο.

Το μάθημα περιλαμβάνει εκπαιδευτική εκδρομή σε ανοιχτές θέσεις και σπήλαια/βραχосκεπές της Ηπείρου, διαλέξεις από προσκεκλημένους ομιλητές, καθώς και επιτόπια μαθήματα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων και το Μουσείο Εκμαγείων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Το μάθημα εξετάζεται με γραπτές ή/και προφορικές εξετάσεις, με δυνατότητα συνυπολογιζόμενης στον τελικό βαθμό εργασίας (κατόπιν συνεννόησης με τον διδάσκοντα).

ΑΠΡ 522 (Σ) Τεχνολογικά συστήματα της Εποχής του Λίθου

Βαγγέλης ΤΟΥΡΛΟΥΚΗΣ

Το ανθρώπινο είδος χαρακτηρίζεται από την ικανότητα του να αναδημιουργεί και να προσαρμόζει τις συνθήκες της ίδιας του της ύπαρξης και της εξέλιξής του μέσω της χρήσης τεχνουργημάτων και της αλληλεπίδρασης του με τον υλικό κόσμο. Το μάθημα εξετάζει την εξέλιξη της τεχνολογίας από την πρώτη εμφάνιση εργαλείων στην Κατώτερη Παλαιολιθική, έως και τις τεχνολογικές αλλαγές που επέρχονται με την εμφάνιση της παραγωγικής οικονομίας κατά τη νεολιθική περίοδο. Στο μάθημα συζητούνται οι εξής θεματικές ενότητες:

1) Εισαγωγή στην τεχνολογία της Εποχής του Λίθου: οι απαρχές της τεχνολογίας και η εμφάνιση της παραγωγής εργαλείων, χρήση εργαλείων από μη-ανθρώπινα πρωτεύοντα ("αρχαιολογία των πρωτεύοντων") και από τους πρώτους ανθρώπιδες 2) Τεχνολογικά συστήματα της Κατώτερης Παλαιολιθικής: Oldowan ('Mode I' ή 'core-and-flake' technology) και Αχελαία τεχνολογία ('Mode II' ή 'Acheulean'): ορισμός, διάρκεια, προέλευση, χωροχρονική κατανομή, λειτουργικές ιδιότητες και εξελικτικές επιπτώσεις. 3) Η καθιέρωση των τεχνικών προετοιμασμένου πυρήνα και οι τεχνολογικές καινοτομίες στη Μέση Παλαιολιθική: 1) η τεχνική Quina ως μελέτη περίπτωσης για πιθανές συμβολικές διαστάσεις στην τεχνολογία του λίθου, 2) ο έλεγχος της φωτιάς και η πυροτεχνολογία. 4) Η τεχνολογία στην Ανώτερη Παλαιολιθική: σύνθετη βλητική τεχνολογία και άλλες καινοτομίες. 6) Η τεχνολογία της Νεολιθικής: γεωργία, μόνιμη εγκατάσταση και εξάπλωση των εργαλείων συγκομιδής και επεξεργασίας των σιτηρών. 7) Διδασκαλία και εκμάθηση της τεχνολογίας στις τροφосуλλεκτικές-θηρευτικές κοινωνίες. 8) Θεωρητικές προσεγγίσεις της τεχνολογίας και της υλικότητας στην αρχαιολογία: πράγματα, αντικείμενα, τεχνουργήματα και τεχνικές. 9) Η τεχνολογία «ιστορικών» («εθνογραφικά γνωστών») κυνηγών-(τροφο)συλλεκτών, η σημασία της για την κατανόηση της τεχνολογίας στην Εποχή του Λίθου και τα ζητήματα γύρω από τη χρήση εθνογραφικών αναλόγων στην αρχαιολογία. 10) Τεχνολογική πολυπλοκότητα, καινοτομία και η έννοια της 'προόδου' στην αρχαιολογική καταγραφή της Εποχής του Λίθου. 11) Οργανική τεχνολογία: τα οστά και το ξύλο ως πρώτες ύλες στην Εποχή του Λίθου.

Οι φοιτήτριες/φοιτητές εμβαθύνουν στη γνώση των τεχνολογικών συστημάτων που χρησιμοποιήθηκαν κατά την Εποχή του Λίθου. Εξετάζεται κυρίως η τεχνολογία κατεργασίας εργαλείων αποκρουσμένου λίθου, αλλά και τεχνολογίες οργανικών υλικών (οστό, κέρατο, ξύλο), με έμφαση στα αρχαιολογικά αρχεία της Ευρώπης και της Αφρικής. Οι φοιτήτριες/φοιτητές εξοικειώνονται με τις βασικές έννοιες, τις θεωρητικές προσεγγίσεις και τα μεθοδολογικά εργαλεία της έρευνας σχετικά με την εξέλιξη της τεχνολογίας κατά τη διάρκεια της Εποχής του Λίθου, και αποκτούν βασικές γνώσεις για τις κοινωνικές, οικονομικές και ιδεολογικές διαστάσεις της προϊστορικής τεχνολογίας. Μέσα από τη συζήτηση στις διαλέξεις και τη μελέτη της βιβλιογραφίας, οι φοιτητές εισάγονται στην προβληματική και τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις για το διαχρονικό ρόλο των τεχνολογικών συστημάτων στις παραγωγικές διαδικασίες, τις κοινωνικές δομές και την ιδεολογία / κοσμολογία των προϊστορικών κοινοτήτων.

Το μάθημα περιλαμβάνει εργαστήριο πρακτικής άσκησης στη μελέτη της λιθοτεχνίας στο Μουσείο Εκμαγείων, και εξετάζεται με υποχρεωτική εργασία και παρουσίαση στην τάξη.

ΑΠΡ 520 Ανασκαφική – Αρχαιολογία πεδίου στην Ήπειρο

Ανδρέας ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ – Κλεοπάτρα ΚΑΘΑΡΙΟΥ – Αλεξάνδρα ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ

Στόχος του μαθήματος είναι να μυήσει τους φοιτητές στη μεθοδολογία της ανασκαφής τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά στο πεδίο μέσω της συμμετοχής τους στις ανασκαφικές εργασίες στον αρχαιολογικό χώρο της Δουρούτης, εντός της Πανεπιστημιούπολης, όπου το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων διενεργεί συστηματική εκπαιδευτική ανασκαφή. Τόσο τα μαθήματα στο αμφιθέατρο όσο και η εκπαίδευση των φοιτητών στο πεδίο θα γίνεται και από τους τρεις συν-διευθυντές της ανασκαφής.

Η άσκηση στο πεδίο συνδυάζεται με σειρά παραδόσεων στο αμφιθέατρο, όπου θα συζητηθούν διεξοδικά τα στάδια από τη σύλληψη ενός αρχαιολογικού ερωτήματος, το σχεδιασμό και υλοποίηση μιας αρχαιολογικής έρευνας, είτε πεδίου, είτε συστηματική/σωστική, έως και τη μελέτη και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της στο υπάρχον πλαίσιο νόμου και επιστημονικής δεοντολογίας.

Οι παραδόσεις και η επιτόπια άσκηση εστιάζουν στην επιφανειακή έρευνα, τις τεχνικές συστηματικής και σωστικής ανασκαφής, τις υποβρύχιες έρευνες, αλλά και τη χρήση νέων τεχνολογιών στις σύγχρονες έρευνες πεδίου.

Γεωφυσικές, γεωτρητικές και γεωχημικές έρευνες, χρήση δορυφορικών συστημάτων, τηλεπισκόπηση και αεροφωτογράφιση, εκτεταμένη ή/και επισταμένη επιφανειακή έρευνα θα συζητηθούν πριν τη διδασκαλία της μεθοδολογίας που υιοθετείται στην ανασκαφική έρευνα ανάλογα με τον τύπο της ανασκαφής (χερσαία, υποβρύχια, σωστική, συστηματική, ανασκαφή σε σπήλαιο). Έμφαση θα δοθεί στις ανασκαφικές και άλλες έρευνες στην Ήπειρο.

Οι φοιτητές αξιολογούνται με βάση την επίδοσή τους στις γραπτές προόδους στη διάρκεια των μαθημάτων στην αίθουσα, αλλά κυρίως με βάση την απόδοσή τους στο πεδίο.

ΑΠΡ 524 Νεολιθικές κοινωνίες των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου

Αργύρης ΦΑΣΟΥΛΑΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα ερευνά την εξέλιξη των νεολιθικών κοινωνιών στην Ανατολική Μεσόγειο (7η–4η χιλιετία π.Χ.), όπου πρόσφατα δεδομένα ανατρέπουν πολλές από τις επιστημονικές παραδοχές για τις αρχαιότερες ανθρώπινες εγκαταστάσεις, και εξετάζει τα δεδομένα των ίδιων περιόδων στην περιοχή των Βαλκανίων, χώρο σημαντικών επιτευγμάτων σε όλους τους τομείς του Νεολιθικού πολιτισμού. Εστιάζει στη μετάβαση από τις κυνηγετικές-συλλεκτικές ομάδες σε μόνιμους αγροτικούς οικισμούς, στη διάδοση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, καθώς και στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών (κεραμική, ειδωλοπλαστική, λιθοτεχνία), συμβολικών συστημάτων και κοινωνικών δομών. Παρουσιάζονται επίσης οι πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ των περιοχών, τα δίκτυα επαφών και οι μετακινήσεις πληθυσμών που συνέβαλαν στη διαμόρφωση των πρώτων σύνθετων κοινωνιών. Μέσα από συγκεκριμένα αρχαιολογικά παραδείγματα και σύγχρονες ερευνητικές προσεγγίσεις, το μάθημα αναδεικνύει τη σημασία της Νεολιθικής περιόδου για την κατανόηση της Προϊστορίας στη νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο.

ΑΠΡ 525 Τεχνολογία και Υλικός Πολιτισμός στο Νεολιθικό Αιγαίο

Αργύρης ΦΑΣΟΥΛΑΣ (εντεταλμένος διδάσκων)

Το μάθημα διερευνά τις νεολιθικές κοινωνίες του Αιγαίου μέσω της εξέτασης των υλικών αντικειμένων και τεχνικών δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής. Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης ανθρωπολογικής θεώρησης της τεχνικής πράξης, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις κοινωνικές, γνωσιακές και συμβολικές διαδικασίες που διέπουν το τεχνολογικό σύμπαν των νεολιθικών κοινοτήτων. Το μάθημα εξετάζει πώς οι πληθυσμοί του αιγαίου χώρου και των όμορων περιοχών ανέπτυξαν, πραγματεύτηκαν και μετέδωσαν τις τεχνικές γνώσεις μιας σειράς χειροτεχνικών δραστηριοτήτων όπως η λιθοτεχνία, η κεραμική, η αρχιτεκτονική και η επεξεργασία τροφίμων. Στόχος του μαθήματος είναι να καλλιεργήσει την κατανόηση της τεχνολογίας ως ένα πραγματικό πολιτισμικό φαινόμενο, όπου οι σωματικές κινήσεις, οι τεχνικές επιλογές και τα υλικά

εκφράζουν κοινωνικές ταυτότητες, τοπικές παραδόσεις και σχέσεις με το περιβάλλον. Το μάθημα περιλαμβάνει πρακτική άσκηση των φοιτητών στο Μουσείο Εκμαγείων και Διδακτικών Συλλογών, όπου οι φοιτητές εξοικειώνονται με την τεχνολογική προσέγγιση και την καταγραφή αρχαιολογικού υλικού.

ΑΚΛ 100 Κλασική Αρχαιολογία Ι

Αλεξάνδρα ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ

Το μάθημα διερευνά την εξέλιξη και τις λειτουργίες των ιερών του αρχαίου ελληνικού κόσμου από την Εποχή του Σιδήρου έως και το τέλος των Ελληνιστικών χρόνων. Έμφαση δίνεται στον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και την τοπογραφία τους, καθώς και στα σχετιζόμενα ευρήματα όλων των τύπων. Εξετάζονται οι διαφορετικοί τύποι ιερών σε συνδυασμό με τις δραστηριότητες που λάμβαναν χώρα σε αυτά. Μέσω της μελέτης τους, το μάθημα αποσκοπεί να εισαγάγει τους φοιτητές στην αρχαιολογία της αρχαίας ελληνικής θρησκείας, στις πρακτικές της και εν γένει στη θρησκευτική ζωή των αρχαίων Ελλήνων στο ευρύ αυτό αρχαιολογικό πλαίσιο.

Οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με την τοπογραφία των σημαντικότερων ιερών στην Ελλάδα, την εξέλιξή τους στο χρόνο, τα μνημεία, αλλά και τη λειτουργία τους, θα γνωρίσουν το αρχαιολογικό πλαίσιο αλλά και τα χαρακτηριστικά των χαρακτηριστικότερων αρχιτεκτονημάτων, αλλά και γλυπτών, πήλινων, μεταλλικών και άλλων αναθημάτων. Επιπλέον, θα γνωρίσουν τις λατρευτικές και αναθηματικές πρακτικές των πιστών στα ιερά, κατανοώντας το ιστορικό και κοινωνιολογικό πλαίσιο του αρχαίου ελληνικού ιερού, την οικονομική διάσταση της λατρείας, τον ρόλο των ιερών ως χώρων πολιτικής και ιδεολογικής αντιπαράθεσης, καθώς και τη σημασία τους για την ατομική και συλλογική ταυτότητα των λατρευτών, τόσο σε επίπεδο πόλεων και εθνών, όσο και σε πανελλήνιο.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά με τη δυνατότητα προφορικής εξέτασης για φοιτητές με μαθησιακές δυσκολίες. Δυνατότητα ανάληψης προαιρετικής εργασίας.

ΑΚΛ 619 Κεραμική και πηλοπλαστική Υστεροαρχαϊκών και Κλασικών Χρόνων

Κλεοπάτρα ΚΑΘΑΡΙΟΥ

Το μάθημα είναι γενικού υποβάθρου και απευθύνεται σε τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος, θα σκιαγραφηθεί η εξέλιξη της κεραμικής και της ειδωλοπλαστικής από το 6^ο έως και το τέλος του 4^{ου} αιώνα π.Χ. Θα συζητηθούν μεταξύ των άλλων ζητήματα κεραμικής τεχνολογίας, σχήματα αγγείων και τεχνικές διακόσμησης, χρήσεις και εμπόριο αγγείων, ειδωλίων και προσωπογραφίες αγγειοπλαστών. Θα δοθεί έμφαση στο αρχαιολογικό συγκείμενο αγγείων και ειδωλίων και στη σημασία κυρίως της κεραμικής για την αρχαιολογία των υστεροαρχαϊκών και κλασικών χρόνων και για την κατανόηση των σύγχρονών της κοινωνιών.

Μέσα από την από έδρας διδασκαλία αλλά και την ενασχόληση με κεραμικό υλικό της Διδακτικής Συλλογής του Μουσείου Εκμαγείων, οι φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν πως προσεγγίζουν οι αρχαιολόγοι πήλινα αγγεία και ειδώλια και ποια είναι τα σχετικά ερευνητικά ζητήματα που τίθενται.

Οι φοιτητές που επιθυμούν, αναλαμβάνουν προαιρετικά εργασία, ο βαθμός της οποίας μετά την επιτυχή προφορική παρουσίαση στο μάθημα και την κατάθεση της σε έντυπη μορφή θα προσμετρηθεί στον τελικό βαθμό (έως και 20%).

Προβλέπεται άσκηση σε πρωτότυπο υλικό (κεραμικής και ειδωλίων) στη Διδακτική Συλλογή στο Μουσείο Εκμαγείων, ενώ θα υπάρξουν και διαλέξεις και βιωματικό εργαστήριο από προσκεκλημένους ομιλητές.

ΑΡΩ 100 Ρωμαϊκή Αρχαιολογία

Εμμανουέλα ΓΟΥΝΑΡΗ

Το μάθημα εξετάζει την εξέλιξη του ρωμαϊκού πολιτισμού, ενός από τις σημαντικότερους. Το χρονολογικό πλαίσιο ορίζεται από την εμφάνιση του πολιτισμού Villa Nova κατά την εποχή του Σιδήρου, μέχρι και τους ύστερους αυτοκρατορικούς χρόνους.

Θα διερευνηθούν οι επαφές με την Ετρουρία και τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό και θα παρακολουθήσουμε πώς αυτές μετουσιώνονται σε αυτό που είναι γνωστό ως ρωμαϊκός πολιτισμός και τέχνη. Η μελέτη της λειτουργίας των αρχιτεκτονικών μνημείων, των γλυπτών, του πορτρέτου και των άλλων έργων τέχνης θα φωτίσει πτυχές του δημόσιου και ιδιωτικού βίου και παράλληλα θα αποκαλύψουν πως λειτούργησαν πολλά από αυτά ως φορείς της αυτοκρατορικής εξουσίας και προπαγάνδας σε όλη την έκταση της αυτοκρατορίας. Για τον λόγο αυτό θα μελετηθούν τα ιστορικά και κοινωνικοπολιτικά δεδομένα, ώστε να αποκτήσουμε μια σαφή ερμηνεία και κατανόηση των καλλιτεχνικών μορφών. Η προσέγγιση θα γίνει μέσα από την συνεξέταση των ιερών, των αγαλμάτων, της εικονογραφίας, των γλυπτών και των ενεπίγραφων μνημείων αλλά και των πηγών που διασώζουν πολύτιμες πληροφορίες για την κοινωνία της εποχής.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΒΥ 701 Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία

Απόστολος ΜΑΝΤΑΣ

Χρονικά όρια και περίοδοι της Βυζαντινής τέχνης. Κατηγορίες έργων (αρχιτεκτονική, γλυπτική, είδη ζωγραφικής, μικροτεχνία, κεραμική, νομίσματα). Υλικά και τεχνικές. Τομές και συνέχειες σε σχέση με την Ρωμαϊκή και την τέχνη της Ύστερης Αρχαιότητας, βασικές αρχές της αισθητικής του Μεσαίωνα στην Ανατολή. Σύντομη ανάλυση των βασικών αρχιτεκτονικών τύπων των ναών (από τη βασιλική μέχρι και τον σταυροειδή εγγεγραμμένο (cross in square)). Παρουσίαση και σύντομη ανάλυση μνημείων-σταθμών της αρχιτεκτονικής και μνημειακής ζωγραφικής (τοιχογραφίες και ψηφιδωτά) από την Παλαιοχριστιανική μέχρι και την Παλαιολόγεια περίοδο. Σύνδεση των μνημείων (σε όσα είναι δυνατόν) με χορηγούς (αυτοκράτορες, πολιτικούς και θρησκευτικούς αξιωματούχους) και γενικά με την κοινωνία της εκάστοτε εποχής.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ΑΒΥ 780 Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού Κράτους

Χρήστος ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ

Παρουσίαση και περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, ιδιαιτερότητες, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Είδη σφραγίδων (μέταλλο και χρήση). Τα σύμβολα, ο συμβολισμός των παραστάσεων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Παρουσίαση και περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις, παραστάσεις και ο συμβολισμός τους, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Διακίνηση νομισμάτων και ο ρόλος τους στην οικονομία. Είδη νομισμάτων. Το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

Εξοικείωση με τη σφραγίδα και το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και πηγής της Βυζαντινής ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων, επεξεργασία σφραγιστικών και νομισματικών αρχαιολογικών ευρημάτων, ανάπτυξη δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων

Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση.

ABY 715 Βυζαντινή Μικροτεχνία II

Απόστολος ΜΑΝΤΑΣ

Σύντομος προσδιορισμός του όρου «μικροτεχνία» και αναφορά στις κατηγορίες έργων που περιλαμβάνει. Υλικά κατασκευής και τεχνικές κατεργασίας, ζητήματα χρονολόγησης και απόδοσης σε εργαστήρια. Παρουσίαση των αντικειμένων σύμφωνα με το υλικό κατασκευής. Μελέτη αντικειμένων που χρονολογούνται από την Ύστερη Αρχαιότητα/Παλαιοχριστιανική Εποχή μέχρι και το τέλος της Υστεροβυζαντινής Εποχής. Σμάλτα: Προβληματισμός της διάκρισης των έργων μεταξύ σμάλτων και πολυτίμων μετάλλων. Χρήση, εικονογραφία και τεχνοτροπία του διακόσμου. Εξέταση του θέματος της αυθεντικότητας (για όσα τεθεί). Παλαιοχριστιανικά, «Εικονομαχικά» και Σμάλτα της «Μακεδονικής Αναγέννησης», αυτοκρατορικά δώρα, τα σμάλτα ως σταχώσεις. Πολύ κοντά στα προηγούμενα βρίσκονται τα αντικείμενα από πολύτιμα μέταλλα, φτιαγμένα συνήθως από καθαρό χρυσό ή επιχρυσωμένο άργυρο, τα οποία συχνά φέρουν διάκοσμο από σμάλτο. Θα εξετασθεί κυρίως ο διάκοσμος των εν λόγω αντικειμένων, η εικονογραφία, η τεχνοτροπία και η ένταξή του στο ευρύτερο καλλιτεχνικό περιβάλλον της εποχής του. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις early Christian ampoules of the loca sancta και στον ρόλο τους για τη διαμόρφωση κοινής χριστιανικής εικονογραφίας σε όλη τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Σε ένα τέλος ή δύο μαθήματα θα εξετασθούν τα περίφημα βυζαντινά υφάσματα, με έμφαση στα μεταξωτά.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά και προβλέπεται προαιρετική εκπόνηση σύντομης εργασίας και παρουσίασής της.

ABY 754 Βυζαντινά Μνημεία της Ιταλίας

Andrea BABUIN

Η Ιταλία διασώζει μια σειρά βυζαντινών μνημείων από την παλαιοχριστιανική εποχή έως τον 12ο αιώνα, που σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν κορυφαία καλλιτεχνικά σύνολα που δεν έχουν διασωθεί αλλού στα εδάφη της Αυτοκρατορίας. Το μάθημα έχει ως στόχο να αναλύσει τις τύχες της βυζαντινής παρουσίας στην Ιταλία μέσα από τη μελέτη τόσο των πλούσιων υλικών καταλοίπων όσο και της πολιτισμικής της παράδοσης. Θεματικές ενότητες των παραδόσεων θα αποτελέσουν η περιγραφή των μνημείων ανά περιοχή, με ιδιαίτερη προσοχή στις πόλεις Ρώμη, Ραβέννα, Βενετία και Παλέρμο, καθώς και στις λιγότερο γνωστές περιοχές ακτινοβολίας του ιταλο-βυζαντινού πολιτισμού. Επίσης, προσοχή θα δοθεί και στις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές σχέσεις μεταξύ της ιταλικής χερσονήσου και του Βυζαντίου στα χρόνια από την οριστική εγκατάλειψη των τελευταίων Βυζαντινών εδαφών στην Ιταλία τον ενδέκατο αιώνα μέχρι τις αρχές του ευρωπαϊκού Ουμανισμού. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στις πρώτες συλλογές βυζαντινών έργων τέχνης που από το 15ο αιώνα και έπειτα δημιουργήθηκαν στη Ρώμη και σε άλλα σημαντικά κέντρα. Αν υπάρξουν οι προϋποθέσεις, θα οργανωθεί μια εκπαιδευτική εκδρομή στη Βενετία και Ραβέννα. Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ABY 753 Τοπογραφία της Βυζαντινής Κωνσταντινούπολης

Andrea BABUIN

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η ανάλυση των πολιτισμικών και μνημειακών κατάλοιπων της βυζαντινής παρουσίας στην Κωνσταντινούπολη. Ξεκινώντας από την εποχή της ίδρυσης της παλιάς ελληνικής αποικίας του Βυζάντιου, θα παρουσιαστούν οι σημαντικότερες οικοδομικές μαρτυρίες της ιστορικής πορείας της Πόλης, μέχρι την τελική παρακμή της στα μέσα του 15ου αιώνα. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στα μνημεία που εξακολουθούν να σηματοδοτούν το αστικό τοπίο της πόλης, όπως τα τείχη του Θεοδοσίου, η εκκλησία της Αγίας Σοφίας, η Μονή της Χώρας και τα υπόλοιπα θρησκευτικά και διοικητικά κτήρια, οι αγορές, το υδραγωγείο, οι θέρμες, τα θριαμβικά τόξα και οι κίονες. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάλυση των πολλών γραπτών πηγών για την πόλη, ξεκινώντας από τις περιγραφές και «εκφράσεις» των μνημείων και στα οδοιπορικά της βυζαντινής εποχής και καταλήγοντας στα κείμενα των ξένων ταξιδιωτών και προσκυνητών. Πάλι με τη βοήθεια των γραπτών

πηγών, θα σκιαγραφήσουμε την ιστορία μιας σειράς χαμένων κτιρίων, όπως η εκκλησία του Φάρου, ο ταφικός ναός των Αγίων Αποστόλων και τα ανακτορικά συγκροτήματα. Γίνεται τέλος μνεία στη μεταγενέστερη πρόσληψη της εικόνας της Πόλης καθώς και στη μετεξέλιξη της μέχρι τη σημερινή εποχή. Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

ABY 707 Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Μνημειακή Ζωγραφική

Γκαλίνα ΦΙΝΓΚΑΡΟΒΑ

Στο μάθημα εξετάζεται η μνημειακή ζωγραφική κατά την Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή περίοδο. Μελετώνται οι τεχνικές, τα ανά εποχή εικονογραφικά προγράμματα, η εικονογραφία και η τεχνοτροπία των διαφόρων παραστάσεων/συνόλων. Αρχικά παρουσιάζονται σημαντικότερα ψηφιδωτά δάπεδα από το 319 μέχρι το 628. Ακολουθεί η παρουσίαση μοναδικών παραστάσεων ή συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την Παλαιοχριστιανική εποχή (θέματα, διαμόρφωση νέας εικονογραφίας και τεχνοτροπίας), την εποχή της Εικονομαχίας (ανεικονικές διακοσμήσεις κυρίως στην Ελλάδα και απλή αναφορά στην Καππαδοκία), τη Μεσοβυζαντινή περίοδο (διαμόρφωση του εικονογραφικού προγράμματος από το β' μισό του 9ου αι. κ.ε, τεχνοτροπικά ρεύματα) και την Παλαιολόγεια περίοδο (καλλιτεχνικά ρεύματα, σχολές, "επώνυμοι καλλιτέχνες").

ABY 737 Μνημειακή Ζωγραφική της Μεταβυζαντινής περιόδου

Γκαλίνα ΦΙΝΓΚΑΡΟΒΑ

Στο συγκεκριμένο μάθημα εξετάζεται η μακρά διαδρομή της μεταβυζαντινής τέχνης από την πτώση του Βυζαντίου έως και τις πρώτες δεκαετίες του 18ου αι. Αρχικά θα γίνει μια κριτική ανασκόπηση των όρων που χρησιμοποιούνται για την προσέγγιση της τέχνης της μελετώμενης περιόδου, θα παρουσιαστούν τα κυριότερα ρεύματα και καλλιτέχνες που διαμόρφωσαν τον πολύμορφο χαρακτήρα της. Εκτενής αναφορά θα γίνει για τις κοινωνικές και οικονομικές προϋποθέσεις της δράσης των μεταβυζαντινών ζωγράφων, ενώ ιδιαίτερα θα μας απασχολήσει η γεωγραφική διασπορά τεχνοτροπιών, καλλιτεχνικών μέσων και καλλιτεχνών, με στόχο να αναφανούν τα βασικά καλλιτεχνικά κέντρα από τα πρώτα χρόνια μετά την Άλωση έως και την ίδρυση του νέου Ελληνικού κράτους. Σημαντικό βάρος θα δοθεί τέλος στην περίοδο μετά το 1700, στη μελέτη συσσωματώσεων ζωγράφων, στην αλλαγή των όρων της παραγγελιοδοσίας, αλλά και στις επαφές με τη δυτική τέχνη και την τέχνη της οθωμανικής αυτοκρατορίας

INT 804 Εισαγωγή στην Ιστορία της Τέχνης

Αναστασία ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή εργαλείων και δεξιοτήτων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής παραγωγής και της ιστορίας της εκ μέρους των πρωτοετών φοιτητών. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και ο καθορισμός του αντικείμενου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης όπως επίσης και τα βασικά ερωτήματα, οι τρόποι εργασίας και οι ειδικοί όροι που απασχολούν τους ιστορικούς της τέχνης κατά τη διερεύνηση των αντικειμένων τους. Επίσης, αναλύονται όλες οι βασικές μέθοδοι και προσεγγίσεις που αναπτύχθηκαν στον χώρο της ιστορικής ανάλυσης της τέχνης τα τελευταία χρόνια, τονίζοντας τις σημαντικές διαμάχες μεταξύ παλαιών ή συντηρητικών μεθόδων (μορφολογία/φορμαλισμός, βιογραφισμός, ειδημοσύνη και εικονολογία), και νεότερων ριζοσπαστικών μοντέλων –πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, ψυχανάλυση, φεμινισμός, μετα–

αποικιοκρατικά μοντέλα κά. Τέλος, δίνεται μία επαρκής επισκόπηση των μεγάλων περιόδων της ιστορίας της τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης από την Ρωμανική και Γοτθική Τέχνη μέχρι την Αναγέννηση και το Μπαρόκ.

Σκοπός του μαθήματος είναι να έλθουν οι φοιτητές σε επαφή με τα βασικά εργαλεία και την ορολογία της τρέχουσας ιστορίας της τέχνης ως επιστημονικού κλάδου, να εξοικειωθούν με την υπάρχουσα πολλαπλότητα των προσεγγίσεων και των ερμηνειών κατά την επεξεργασία των εικόνων και να παρουσιαστεί η λεπτή σχέση του κλάδου τόσο με την παραδοσιακή ιστορία και την αρχαιολογία όσο και με τις υπόλοιπες ιστορικές και κοινωνικές ή ανθρωπολογικές σπουδές σήμερα.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Προβάλλονται διαφάνειες και βιντεάκια και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα όπως επίσης και μία μεγάλη γκάμα επιλεγμένων πηγών, δοκιμίων και βιντεοσκοπημένων διαλέξεων, τα οποία είναι διαθέσιμα στη διεξοδικά ενημερωμένη ιστοσελίδα του μαθήματος.

INT 836 Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης, της Αναγέννησης και του Μπαρόκ

Αναστασία ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ

Το μάθημα εξετάζει με τη μορφή της επισκόπησης την τέχνη της Αναγέννησης και του Μανιερισμού (14ος -16ος αι.) όπως αυτή διαμορφώθηκε σε πόλεις της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Γερμανίας καθώς και την τέχνη του Μπαρόκ (17ος –αρχές 18ου αι.) διαφόρων χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία, Αγγλία και Ισπανία). Μελετώνται καλλιτέχνες ορόσημα και η σχέση τους με ριζοσπαστικές εξελίξεις στην αναπαράσταση, όπως την επικράτηση της γεωμετρικής προοπτικής. Επίσης, παρουσιάζεται η σχέση της περιόδου αυτής με σημαντικές μεταβολές στην αγορά της τέχνης, την εκπαίδευση των καλλιτεχνών, τους καλλιτεχνικούς θεσμούς και τον κοινωνικό ρόλο και θέση του καλλιτέχνη και της τέχνης.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

INT807 Ιστορία της Σύγχρονης Τέχνης: Από τη μεταμοντέρνα στη σύγχρονη τέχνη (1970-2020)

Άννα-Μαρία ΚΑΝΤΑ

Το μάθημα αποσκοπεί στη μελέτη της πορείας και εξέλιξης των εικαστικών τεχνών στη Δυτική Ευρώπη και Βόρεια Αμερική, από τη δεκαετία του 1970 έως και σήμερα. Ο στόχος του μαθήματος είναι διττός. Αφενός, στοχεύει στο να εξοικειώσει τους φοιτητές με μια σειρά εικαστικών τάσεων και προβληματισμών που συμπίπτουν (ή και συνδέονται αναδρομικά) με την ηγεμονία του μεταμοντέρνου λόγου στο πεδίο της Ιστορίας της Τέχνης. Στο πλαίσιο αυτό θα μελετηθούν, μεταξύ άλλων: η έλευση της τέχνης της οικειοποίησης, η φεμινιστική κριτική του καλλιτεχνικού (έμφυλου) υποκειμένου, και η βιντεο-τέχνη, η ηγεμονία των επιτελεστικών τεχνών (Χάπενινγκ, Τέχνη του Σώματος, Περφόρμανς) και οι νέες αντιλήψεις για το σώμα, την τέχνη της συμμετοχής, τη βιοπολιτική και τον φεμινισμό. Τα κινήματα αναλύονται σε σχέση με ιστορικούς σταθμούς όπως ο Μάης του 1968, η πτώση του τείχους του Βερολίνου αλλά και η σύγχρονη οικονομική κρίση και οι νέες πολιτιστικές συνθήκες που διαμορφώνονται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της μεταποικιακής και νεοαποικιακής κατάστασης σήμερα. Αφετέρου, το μάθημα αποτιμά τις σημαντικότερες καλλιτεχνικές τάσεις της περιόδου που εγκαινιάζεται με τη λήξη του Ψυχρού πολέμου – περιόδου που συνοδεύεται από νέες απόπειρες κατανόησης και εννοιολόγησης της «σύγχρονης» τέχνης. Μεταξύ άλλων θα εξεταστούν: η τέχνη της εγκατάστασης και η επιτόπια τέχνη, η «σχεσιακή αισθητική», και πρόσφατες εκθεσιακές και επιμελητικές προσεγγίσεις στις πολλαπλές γεωγραφίες της τέχνης κατά τον 21ο αιώνα.

INT845 Πολιτική και Τέχνη: Δύση και Ανατολή στον Ψυχρό Πόλεμο

Άννα-Μαρία ΚΑΝΤΑ

Το μάθημα διερευνά τη σχέση πολιτικής και τέχνης κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου. Η ιστορική κατανόηση της σχέσης αυτής είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την εμπλοκή των (αλληλοσυγκρουόμενων) τάσεων του ρεαλισμού και του φουρμαλισμού στην ψυχροπολεμική διαμάχη. Με αφετηρία τα αντίπαλα καλλιτεχνικά παραδείγματα του Σοσιαλιστικού Ρεαλισμού στη Σοβιετική Ένωση και του Αφηρημένου Εξπρεσιονισμού στις ΗΠΑ, το μάθημα στοχεύει να εξετάσει, αφενός, τους ποικίλους τρόπους με τους οποίους οι εικαστικές τέχνες ενσωματώθηκαν ενεργά στην πολιτισμική διπλωματία κατά την περίοδο αυτή. Αφετέρου, το μάθημα αποσκοπεί να δώσει μία συνοπτική αλλά κριτικά ενημερωμένη εικόνα των σημαντικότερων διενέξεων γύρω από τον ρεαλισμό και τον φουρμαλισμό ενταγμένη σε ένα ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο. Ο στόχος είναι συνεπώς να εξοικειώσει τους φοιτητές με τις πολλαπλές, και πολιτικά φορτισμένες, αναγνώσεις αυτών των τάσεων, παράλληλα με μια σειρά καλλιτεχνικών παραδειγμάτων.

Φροντιστήρια

ΦΡΟ 102 Εικονογραφία των ενδυματολογικών αναπαραστάσεων στη Βυζαντινή Τέχνη

Ελένη ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ

Το μάθημα είναι φροντιστηριακό. Αντικείμενό του είναι η μελέτη της εικονογραφίας των ποικίλων ενδυματολογικών αναπαραστάσεων στη Βυζαντινή Τέχνη (τοιχογραφίες, ψηφιδωτά, φορητές εικόνες, χειρόγραφα, νομίσματα, μικροτεχνία). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις απεικονίσεις των αυτοκρατόρων και των υψηλών αξιωματούχων, ανά τους αιώνες, όπου και θα εξεταστούν τα υφάσματα κατασκευής, οι διατάξεις και ο τρόπος παραγωγής τους, η τυπολογία, τα χρώματα, ο υψηλός συμβολικός διάκοσμος, τα κοσμήματα και τα διάσημα των αυλικών τίτλων, καθώς και η θέση τους στη βυζαντινή κοινωνία μέσα από τις γραπτές πηγές. Επίσης, θα αναλυθούν τα θρησκευτικά ενδυματολογικά σύνολα, κυρίως ιεραρχών, μοναχών και στρατιωτικών αγίων, αλλά και οι ενδυμασίες των απλών ανθρώπων. Εκ παραλλήλου, θα παρουσιαστούν τα όποια σωζόμενα παραδείγματα, τα οποία εκτίθενται στα διάφορα Μουσεία και συλλογές, ανά τον κόσμο, ενώ θα γίνει αποτίμηση της τεράστιας απήχησή τους ως υλικά κατάλοιπα του Βυζαντινού Πολιτισμού και του περιβάλλοντος, το οποίο τα δημιούργησε.

Στόχος του φροντιστηριακού μαθήματος είναι να καταστήσει τους φοιτητές ικανούς να αναγνωρίζουν μετά το πέρας της διδασκαλίας, τα ποικίλα ενδυματολογικά σύνολα, να τα περιγράψουν, να τα αναλύουν και να τα αξιολογούν, μέσα από την εικονογραφική ανάλυση των αναπαραστάσεών τους, σε συνάρτηση με το κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δημιουργήθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν. Επίσης το μάθημα στοχεύει να δώσει στους φοιτητές δεξιότητες που επιτρέπουν να αξιοποιήσουν τις αρχαιολογικές/ιστορικές γνώσεις τους και να κατανοήσουν καλύτερα τον υλικό πολιτισμό του Βυζαντίου, ειδικά σε σχέση με τον πολύπλοκο συμβολικό ρόλο των διαφόρων κοσμικών και θρησκευτικών ενδυμάτων τόσο σε πολιτικό/διπλωματικό, όσο και σε εκκλησιαστικό/λειτουργικό επίπεδο.